

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EGİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMINDAN YARARLANAN
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİN YÖNETİMSEL AÇIDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beyza ŞAHİN

Düzce
Ekim, 2019

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EGİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EGİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMINDAN YARARLANAN
ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİN YÖNETİMSEL AÇIDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Beyza ŞAHİN

Danışman: Doç. Dr. Süleyman GÖKSOY

Düzce

Ekim, 2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye (İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza Yeri)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Küreselleşmenin etkisini her alanda hissettirdiği günümüz dünyasında kültürlerarası etkileşimin güçlenmesinde ve uluslararasılaşma politikasının uygulanmasında erasmus+ değişim programının yükseköğretime katkısının oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada, erasmus+ değişim programının, değişimden faydalanan öğrenciler üzerinde kişisel gelişim, sosyal gelişim, mesleki gelişim ve dil becerileri açısından katkısını belirlemek ve yönetsel anlamda eksiklikleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu nedenle bu araştırmanın alana katkı sağlayacağını düşünülmektedir.

Çalışmalarım sırasında ilgi ve desteğini esirgemeyen ve rehberlik eden saygıdeğer danışman hocam Doç.Dr. Süleyman Göksoy'a, bilgi ve tecrübesiyle tezime yön veren değerli hocalarım Prof. Dr. Engin Aslanargun'a ve Prof. Dr. Şenay Sezgin Nartgün'e gönülden teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte, en büyük moral ve motivasyon desteği sağlayan, ilgi, bilgi ve tecrübesini paylaşarak yükümü hafifleten sevgili eşim Özkan Şahin'e, zaman ayırmakta zorlandığım canım kızlarım Derin ve Ekin'e ve hayatımın her alanında destek olan aileme sonsuz sevgilerimi sunarım.

Yüksek lisans sürecimde her türlü desteği sağlayan, sabrını ve zamanını tereddüt etmeden ayıran arkadaşım Ferhat Ünal'a teşekkürü bir borç bilirim.

Aynı yolda omuz omuza yürüdüğüm, bu çalışmanın her aşamasında beni cesaretlendiren ve motive eden 23 yıllık dostum Derya Aktürk Çopur'a ve yanımda olan herkese çok teşekkür ederim.

Beyza ŞAHİN

ÖZET

ERASMUS+ DEĞİŞİM PROGRAMINDAN YARARLANAN ÖĞRENCİLERİN GÖRÜŞLERİNİN YÖNETİMSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ŞAHİN, Beyza

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Süleyman GÖKSOY

Ekim 2019, 155 Sayfa

Bu çalışmada erasmus+ değişim programının programdan yararlanan öğrenciler üzerinde kişisel gelişim, mesleki gelişim ve dil becerileri açısından katkısı olup olmadığını tespit etmek ve yönetsel açıdan eksiklikleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Araştırmaya 2015-2018 yılları arasında Düzce Üniversitesi'nde kayıtlı (mezun olmamış) ve erasmus+ değişim programından lisans veya yüksek lisans düzeyinde faydalanmış 30 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırmada derinlemesine bilgi edinmek adına nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve veriler görüşme tekniği kullanılarak yüz yüze veya mail ortamı üzerinden elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre programa katılım sağlayan öğrenciler programa daha çok “dil geliştirmek”, “yeni insan ve kültürler tanımak”, “eğitim ve kariyer”, “yeni yerler görmek”, “farklı bir ülkenin deneyimini yaşamak”, “ufku genişletmek” amacıyla katılım sağlamışlardır. Programın bu katkılarından dil gelişiminin özellikle “okuma gelişimi” “dinleme gelişimi” “konuşma gelişimi” “yazma gelişimi” yönünde olduğu ve edinilen bu dil gelişiminin öğrencilerin sosyal ilişkilerinde de fayda sağladığı belirlenmiştir. Öğrenciler edindikleri dil becerileri sayesinde “uluslararası arkadaş edinme sosyal ilişkilere katkı” “iş ağı bağlantıları kurmada katkı” “akademik alana katkı” gibi başlıklarda da ön plana çıkabildiklerini belirtmişlerdir. Erasmus+ programı ile kazanılan “dil yeterliliği”, “iş bulma”, “mesleki yeterlilik ve tecrübe”, “sosyal

ilişkiler” gibi tecrübelerinin gelecek planlarında kendisini “mesleki düşünce”, “yurt dışında çalışma ve yerleşme” ve “akademik alana katkı” gibi alanlarda göstermiştir. Erasmus+ Değişim Programına yönelik öğrencilerin yaşadığı zorlukların başında “yabancı bir dili etkili konuşamama”, “yaşam şartları”, “kültürel, sosyal ve kişisel farklılık” ve “eğitim” gelmektedir. Yaşanılan bu zorluklar öğrencilerin “öz güvende artış”, “sağduyulu ve sabırlı olma”, “farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme”, “kendi potansiyelini keşfetme”, “zorluklarla başa çıkma” ve “sorumluluk alabilme” gibi kişisel ve mesleki gelişimlerine de ayrıca katkı sağlamıştır. Erasmus+ programının özellikle “işleyişinin iyileştirilmesi”, “hibe desteğinin iyileştirilmesi”, “iletişimin iyileştirilmesi”, “adaptasyon için eğitim desteğinin verilmesi”, “ders eşleştirebilirliği” ve “olanakların yeterlilikleri” gibi alanlarında iyileştirmeye gerek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: erasmus, deneyim, gelişim, etki, beceri

ABSTRACT

EVALUATION OF THE STUDENTS' OPINIONS THAT BENEFITED FROM ERASMUS + EXCHANGE PROGRAM IN TERMS OF MANAGEMENT

ŞAHİN, Beyza

Postgraduate, Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Süleyman GÖKSOY

October 2019, 155 Pages

The aim of this study is to find out whether erasmus + exchange program contributes to the students benefiting from the program in terms of personal development, professional development and language skills and to reveal management deficiencies. Between the years 2015-2018,30 students enrolled (not graduated) in Düzce University and benefited from erasmus + exchange program at undergraduate or graduate level, participated in the study. Qualitative research method was implemented in order to extract in-depth information. Interview technique was used through face-to-face or e-mail environment. This study was configured in the phenomenological context which is one of the qualitative research designs.

According to the results, the students who participated in the program attended to the program with the aim of “improving language skills” and “getting to know new people and cultures”, “education and career”, “seeing new places”, “experiencing a different country”, “widen the horizon”. It was determined that language improvement, especially “reading improvement”, “listening improvement”, “speaking improvement”, “writing improvement”, and this language improvement also benefited the students in their social relations. The students stated that by means of their language skills, they could come to the forefront in topics such as “making international friends”, “contributing to social relations”, “contributing to establishing business network connections”, “contributing to the academic field”. The experiences

such as “language proficiency” ,”employment”, “professional competence and experience”, “social relations” gained by Erasmus + Program, revealed in the future plans of them as “professional thinking”, “working abroad and settling” and “contribution to the academic field areas”. At the beginning of the difficulties faced by the students towards the program, “inability to speak a foreign language effectively”, “living conditions”, “cultural, social and personal difference” and “education” are the main problems. These difficulties also contributed to personal and professional development of students such as “increasing self-confidence”, “being discreet and patient”, “changing their point of view to a different culture and society”, “discovering their own potential”, “coping with difficulties” and “taking responsibility”. It has been determined that Erasmus + program needs improvement in areas such as “improving the functioning”, “improving the grant support”, “improving the communication”, “providing educational support for adaptation”, “course matching” and “qualifications of the opportunities”.

Key Words: erasmus, experience, development, effect, skill

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
1.GİRİŞ	14
1.1. Araştırma Problemi	15
1.2. Araştırmanın Amacı	16
1.3. Araştırmanın Önemi	16
1.4. Araştırmanın Sayıltıları	17
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	17
1.6. Tanımlar	17
2. LİTERATÜR	19
2.1. Dünya’da Erasmus Programının Tarihi Gelişimi	19
2.2. Erasmus+ Programının Öğrencilere Katkısı	44
2.3. Öğrencilerin Erasmus Programına Katılma Sebepleri	48
2.4. Yönetimsel Açıdan Erasmus Programına Bakış	52
3.YÖNTEM	56
3.1. Araştırma Modeli	56
3.2. Çalışma Grubu	58
3.3. Veri Toplama Araçları	68
3.4. Verilerin Toplanması	69
3.5. Verilerin Analizi	70
4. BULGULAR VE YORUMLAR	71
4.1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçlarına İlişkin Görüşleri	71
4.2. Erasmus+ Programının Öğrencilerin Mesleki Gelişimine Yönelik Görüşleri	88
4.3. Öğrencilerin Kişisel Gelişimine Yönelik Görüşler	95
4.4. Öğrencilerin Sosyal Gelişimine Yönelik Görüşler	102

4.5. Öğrencilerin Dil Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşleri	106
4.6. Öğrencilerin Yaşadığı Olumlu ve Olumsuz Deneyimlere İlişkin Görüşler	113
4.7. Öğrencilerin Programın İyileştirilmesine Yönelik Görüşler	117
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	125
5.1. Sonuçlar	125
5.2. Öneriler	133
KAYNAKÇA	135
EKLER	150
Ek-1: Görüşme Formu	150
Ek-2: Etik Kurul Belgesi	155

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Erasmus Programının Kronolojik Gelişimi	22
Tablo 2. 2015-2016-2017 Yılları Hibe Miktarları	31
Tablo 3. 2018 Yılı Hibe Miktarları	31
Tablo 4. Erasmus+ Programı	37
Tablo 5. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	58
Tablo 6. Erasmus Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı	59
Tablo 7. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Enstitü/Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımı.....	59
Tablo 8. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı.....	60
Tablo 9. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Öğretim Türlerine Göre Dağılımı.....	61
Tablo 10. Erasmus+ Değişim Programından Kaçınıcı Sınıfta Faydalandıklarına Göre Dağılımı.....	61
Tablo 11. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Hangi Ülkede Katıldığına Göre Dağılımı.....	62
Tablo 12. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Hangi Şehirde Yaşadıklarına Göre Dağılımı	62
Tablo 13. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelire Göre Dağılımı	63
Tablo 14. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı.....	63
Tablo 15. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı.....	64
Tablo 16. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin Kaç Ülke Gördüğüne Göre Dağılımı.....	64
Tablo 17. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin İlk Kez Erasmus+ Sayesinde Yurt Dışına Çıkıp Çıkılmalarına Göre Dağılımı	65

Tablo 18. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Tekrar Değişim Programından Faydalanmak İsteyip İstememelerine Göre Dağılımı	65
Tablo 19. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Programa Katılmadan Önce Dil Seviyeleri.....	66
Tablo 20. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Programdan Sonra Herhangi Bir Sınava Katılıp Katılmadığı ve Sonucun Değişip Değişmediğine Çapraz Tablo	66
Tablo 21. Belgeler Üzerinde Yapılan Kodlama Yoğunlukları	67
Tablo 22. Erasmus+ Programına Katılan Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçlarına İlişkin Görüşleri	77
Tablo 23. Öğrencilerin Erasmus+ Programının Katkılarına İlişkin Görüşleri	87
Tablo 24. Erasmus+ Değişim Programına Katılmanın, Mesleki / Akademik Planlarınızda Herhangi Bir Değişikliğe Sebep Olup Olmadığına Dair Görüşler	90
Tablo 25. Erasmus+ Değişim Programının Kazandırdığı Hangi Özellik ve Kabiliyetlerin İş Bulmaya ve Sizi Ön Plana Çıkaracağına Dair Görüşleri	95
Tablo 26. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanılan Zorlukların Gelişiminlerine Nasıl Katkı Sağladığı İle İlgili Katılımcıların Görüşleri.....	101
Tablo 27. Dil Becerilerindeki Gelişimin İlişkilere Katkısı	106
Tablo 28. Erasmus+ Programının Öğrencilerin Temel Yabancı Dil Becerilerine Katkısı	113
Tablo 29. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşadıkları Zorluklar İle İlgili Katılımcıların Görüşleri	117
Tablo 30. Erasmus+ Programın ve Program Uygulamasının İyileştirilmesine Yönelik Öneri İle İlgili Katılımcıların Görüşleri	124

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları.....	25
Şekil 2. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları.....	25
Şekil 3. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları	26
Şekil 4. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları.....	26
Şekil 5. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları.....	27
Şekil 6. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları	27
Şekil 7. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları.....	28
Şekil 8. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları.....	28
Şekil 9. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları	29
Şekil 10. 2009-2017 Yılları Arasında Giden Öğrenci Sayıları	29
Şekil 11. 2014-2017 Yılları Arasında Gelen Giden Personel Sayısı	32
Şekil 12. MAXQDA Program Üzerinde Paragraf ve Cümle Bazlı Kodlama Örneği	70
Şekil 13. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçları Temaları.....	71
Şekil 14. Öğrencilerin Erasmus+ Programının Katkısına Yönelik Temaları	77
Şekil 15. Erasmus+ Programının Gelecek Planlarına Etkisine Yönelik Temalar	88
Şekil 16. Erasmus+ Değişim Programının İş Bulmada Etkisine Yönelik Temalar....	91
Şekil 17. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanan Zorlukların Kişisel Gelişime Katkısına Yönelik Temalar.....	96
Şekil 18. Dil Becerilerindeki Gelişmenin İlişkilerin Katkısına Yönelik Temalar ...	102
Şekil 19. Erasmus+ Programının Temel Dil Becerilerine Katkısına Yönelik Temalar	107
Şekil 20. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanan Zorluklara Yönelik Temalar	113
Şekil 21. Erasmus+ Değişim Programının İyileştirmesine Yönelik Temalar	118

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Dünyanın özellikle son yüzyıl içerisinde teknolojik, haberleşme ve ulaşım alanlarındaki gelişimi birçok alanda yeni olguları da beraberinde getirmiştir. 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında meydana gelen buhar teknolojisinin ulaşım ve sanayide kullanımı ile başlayan endüstri devrimi bugün artık I. Endüstri devrimi olarak adlandırılmaktadır. Sanayi devrimi ile birlikte artık daha az maliyetle ve daha hızlı ürünler üretilmekte ve yine aynı hızla dünyanın çeşitli bölgelerine ulaştırılabilmektedir. Birinci sanayi devrimini takip eden yıllarda elektriğin sanayiye uygulanmasıyla üretim hızında bir basamak daha ilerlenmiş oldu. 1970'li yıllara gelindiğinde ise bilgisayar destekli üretim modellerinin gelişimi ile yarı otomatik üretimler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Son olarak ise internet teknolojisinin üretimde kullanılması ile birlikte artık makinelerin birbirleri ile iletişim kurması sağlanmış ve bugün endüstri 4.0 olarak adlandırılan sanayi devrimi noktasına gelinmiştir. Küreselleşmenin etkenlerinden biri olan internet teknolojilerindeki hızlı gelişmelerle birlikte sadece sanayi kesiminde değil aynı zamanda sosyal ve kültürel hayatta da önemli değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Günümüz dünyasında dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olaydan anında haber alınabilmektedir ve yine dünyanın herhangi bir köşesinde yer alan farklı kültürden bir kişi ile anlık iletişim kurulabilmektedir. Kültürel etkileşimde yaşanan bu gelişmeler kültürler arası sorunları ve fırsatları da beraberinde getirmektedir. Tores (2001) çalışmasında küreselleşmeyi, üretim faktörlerinin serbestleşmesi, teknolojiye değişimin etkisiyle ülkelerin ekonomik ve sosyal politikalarında meydana gelen entegrasyon olarak tanımlanmaktadır. Leisink (1999) küreselleşmeyi kavramsal olarak incelemiştir. Küreselleşmeyi en çok etkileyen kavramların uyum sağlama kapasitesi ve yerel kültürler arası geçişkenlik olduğunu belirtmektedir. Küreselleşmenin etkilediği alanlardan bir diğeri olan eğitim üzerine de yükseköğretim kurumları ve Avrupa Birliği gibi kurumlar çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. Özellikle kültürler arası geçişkenlik ve eğitim müfredatlarının ortak hale getirilmesi için Erasmus

programı ve Bologna süreçleri kapsamında çeşitli ülkelerce ortak hareket edilmeye başlanmıştır. Küreselleşme ve uluslararasılaşmanın kültürlerarası etkileşimle eğitim alanında da etkisi de hissedilmiş ve bunun üzerine birçok değişim programı ortaya çıkmıştır. Eğitimde küreselleşmeyi sağlamak adına yurtdışında eğitim, yabancı dil çalışmaları, birleşik ve bütünleşik eğitim programları gibi eğitimi ülkeler arasında entegre edici faaliyetler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Dünyadaki gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda Avrupa Birliği (AB) dünyadaki bölgesel bütünleşme çabalarının en başarılı örneklerinden birisi olma yolunda ilerleyen bölgesel bir bütünleşme projesi olarak kabul edilebilir. Eğitim alanında, özellikle gençlerin entegrasyonu alanında ise erasmus+ değişim programı önde gelen programlardan biri olduğu söylenebilir.

1.1.Araştırmanın Problemi

Erasmus+ programına katılan öğrenciler gittikleri ülkelerde, kendi ülkelerinde devam ettikleri bölümlerde bazı sorunlarla karşılaşabilmekte ve bu sorunların çözümü noktasında yönetsel bazı adımların atılması gerekmektedir. Programdan faydalanan ve tüm süreçlerini yaşayan katılımcıların programa yönelik olumlu ve olumsuz görüşleri, programın kendilerine sağladığı katkıları ve programın yönetim bazında iyileştirilmesine yönelik görüşleri programın daha iyi ve etkili bir şekilde yürütülmesi açısından son derece önemlidir. Erasmus+ programı kapsamında öğrencilerden gelen dönütler ve öğrencilerin dile getirdiği problemler ile yaşadıkları tecrübeler söz konusu problemin araştırılması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda araştırmanın ana problemi Erasmus+ değişim programının yönetilmesi, programın öğrencilere katkısı, karşılaşılan sorunlar ve geliştirilebilecek öneriler olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın alt problemleri de aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Öğrencilerin Erasmus+ değişim programına katılım amaçları nelerdir?
2. Erasmus+ değişim programının öğrencilerin mesleki gelişimlerine katkısı nelerdir?
3. Erasmus+ değişim programının öğrencilerin kişisel gelişimlerine katkısı nelerdir?

4. Erasmus+ değişim programının öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkısı nelerdir?
5. Erasmus+ değişim programının öğrencilerin dil gelişimlerine katkısı nelerdir?
6. Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin olumlu ve olumsuz deneyimleri nelerdir?
7. Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin programın yönetsel anlamda iyileştirilmesine yönelik önerileri ve tavsiyeleri nelerdir?

1.2.Araştırmanın Amacı

Günümüzde öğrencilerin daha donanımlı, iş yaşamında başarılı, girişimci, potansiyelini kullanabilen, bakış açısı geniş, nitelikli ve tecrübe sahibi bireyler olabilmeleri için aldıkları üniversite eğitiminin yanında farklı ortamları deneyimlemeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ihtiyacı karşılayabilmek, fırsatı tecrübeye çevirebilmek adına karşılıklı öğrenci değişimi sağlayan Erasmus+ değişim programı öğrencilere yeni tecrübeler edinecekleri, mesleki alanda farklı bir ortam yaşayacakları, kültürel açıdan iletişimi güçlendirecek ve kültürlerarası ilişkileri artıracak bir imkan sunmaktadır. Bu araştırmayla Erasmus+ değişim programının, programdan yararlanan öğrenciler üzerinde kişisel gelişim, sosyal gelişim, mesleki gelişim ve dil becerileri açısından katkısı olup olmadığını tespit etmek, yönetsel anlamda eksiklikleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Erasmus+ programına katılan öğrenciler gittikleri ülkelerde, kendi ülkelerinde devam ettikleri bölümlerde bazı sorunlarla karşılaşabilmekte ve bu sorunların çözümü noktasında yönetsel bazı adımların atılması gerekmektedir. Programın tüm süreçlerini birebir yaşayan ve onları tecrübe edenler ile programı yürüten yönetim arasında programa yönelik görüş farklılıkları olması son derece doğaldır. Programı yürüten birim, programın avantaj ve dezavantajlarını programı yaşayanlar kadar net görememektedir. Programdan faydalanan ve tüm süreçlerini yaşayan katılımcıların programa yönelik olumlu ve olumsuz görüşleri, programın kendilerine sağladığı katkıları ve programın yönetim bazında iyileştirilmesine yönelik görüşleri programın daha iyi ve etkili bir şekilde yürütülmesi açısından son derece önemlidir.

1.4.Araştırmanın Sayıltıları

Araştırma kapsamında görüşme gerçekleştirilen öğrencilere yönelik bir takım sayıltılar öngörülmüştür. Araştırmanın sonuçları ele alınırken bu sayıltılar çerçevesinde analizler gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma için aşağıdaki sayıltılar belirlenmiştir:

- Araştırmada kullanılan görüşme formunun araştırmanın amacını yeterli düzeyde ölçtüğü varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin soruları görüşmelerde doğru, tarafsız ve içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.
- Görüşmeler ile elde edilen sonuçların araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Düzce Üniversitesi'nde eğitim gören 2015-2018 yılları arasında erasmus+ değişim programına katılan ve ulaşılabilen öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır. Farklı fakültelerden öğrencilere ulaşılarak veri çeşitliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

1.6.Tanımlar

Erasmus+ Değişim Programı: Yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programıdır. Yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile ortak projeler üretip hayata geçirmeleri; kısa süreli öğrenci ve personel değişimi yapabilmeleri için karşılıksız mali destek sağlamaktadır.

Mesleki Gelişim: Bilgi, beceri, yetenek ve alınan eğitim ile birlikte alanında uzmanlaşma yolunda sürekli öğrenmeye açık olarak geçirilen süreçtir.

Akademik Gelişim: Öğrenim yaşamı boyunca edinilen bilgi, beceri ve kazanımlardır.

Kişisel Gelişim: Kişinin herhangi bir alanda sahip olduğu potansiyeli daha öteye taşımasıdır.

Sosyal Gelişim: Bireyin çevresiyle uyumlu ilişkiler kurması, içinde bulunduğu topluma uygun davranışlar sergilemesidir.

Dil Gelişimi: Yabancı dil kazanımı sürecinde öğrenilen dili etkili bir şekilde kullanabilmek için gösterilen çaba ve katedilen yoldur.

BÖLÜM 2

LİTERATÜR

Çalışmanın bu bölümünde ele alınan araştırmada kullanılan temel kavramlar açıklanmıştır. Çalışmanın temel kavramlarını oluşturan erasmus programı kavramının Dünya’da ve Türkiye’deki gelişimi tarihsel bir akış içerisinde açıklandıktan sonra erasmus programının yükseköğretim ile olan bağı ele alınmıştır.

2.1.Dünya’da Erasmus Programının Tarihi Gelişimi

Küreselleşme olarak adlandırılan ve özellikle ekonomik, teknolojik ve siyasi faaliyetlerdeki hızlı değişimler ülkeler arasındaki sınırları ortadan kaldırarak uluslararası alanlarda etkileşimi de hızlandırmıştır. Küreselleşmeyle ilgili birçok tartışma temel olarak ekonomi ve politikaya odaklanmıştır (Doku ve Asante, 2011: 2). Ancak küreselleşme birçok alanda olduğu gibi özellikle eğitim alanında etkisini göstermeye 1970’lerde başlamıştır (Kürkçü,2013:1). Küreselleşmenin eğitim üzerindeki etkisi hafife alınmamalıdır. “Uluslararasılaşma” ve “Küreselleşme” 1990’lı yıllarda hem yükseköğrenim politikası tartışmalarında hem de yükseköğretime odaklanan çalışmalarda önemli temalar haline gelmiştir. Eğitimin uluslararasılaştırılması, ülkelerin kalkınmasında kilit araç haline geldi. Green (2002), uluslararası yükseköğretimi "öğrenci ve öğretim üyesi değişimi, yurtdışında eğitim, uluslararası gelişim faaliyetleri, yabancı dil çalışmaları, uluslararası çalışmalar, alan çalışmaları, birleşik program, karşılaştırmalı çalışmalar gibi özünde uluslararası olan çeşitli kurumsal programlar ve etkinlikler için bir şemsiye terim" olarak açıklamaktadır. Bu alanda en çok karşımıza çıkan ve karşılıksız hibe desteği sağlayan program erasmus+ değişim programı olmuştur. Myers (2006), küresel eğitimin öğrencileri daha küreselleşmiş bir dünyada yaşamaya ve daha iyi bir gelecek oluşturmaya katkıda bulunan aktif, ilgili vatandaşlar olmaya adapte etmenin yollarını aradığı belirtmektedir. Bu küreselleşme süreci içerisinde öğrencileri bu dünyaya adapte etmek, ulusal bilincin dışına çıkarak uluslararası bir vizyona sahip olmalarını

amaçlayan erasmus+ değişim programı öğrencilere hem öğrenim hem staj hem de farklı projeler kapsamında bu imkanı sunmuştur. Küreselleşme kavramının tanımı üzerine kavramsal incelemelerde bulunan Leisink (1999) küreselleşme için en çok, yerel kültürler arası geçişkenlik, uyum sağlama oranı ve sosyal tecrübelerdeki etkileşim olduğunu belirlemiştir. Küreselleşmenin sadece bu kavramlar üzerinde değil aynı zamanda eğitim alanında da etkisi hissedilmiş ve bunun üzerine birçok değişim programı ortaya çıkmıştır. Dünyadaki gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda Avrupa Birliği (AB) dünyadaki bölgesel bütünleşme çabalarının en başarılı örneklerinden birisi olma yolunda ilerleyen bölgesel bir bütünleşme projesi olarak kabul edilebilir (Acar, 2001:114). Avrupa Birliği'nin eğitim ve gençlik programları ile hedeflediği “Kültürlerarası etkileşimin kolaylaştırılması, farklı toplumlardan gelen insanların bir proje etrafında toplanması, dayanışma bilincinin arttırılması, Avrupa entegrasyonu sürecinde olan ülkelere sosyo-ekonomik, kültürel ve bilimsel katkıda bulunulması ve Avrupa bilgi ve araştırma alanlarının oluşturulması” gibi amaçlar yukarıda bahsedilen küreselleşmenin kültürlerarası etkileşimine olumlu katkı sağlamaktadır. Bu hedefler ve amaçlara ulaşmada önemli bir araç olan ve bugün erasmus+ programı olarak adlandırılan program tarihsel süreç içerisinde bir dizi evrim geçirerek bugünkü halini almıştır. Yukarıda bahsedilen Avrupa Birliği'nin amaçlarına yönelik programlarının kronolojik gelişimi; 1987-1995 Erasmus, 1996-1999 Socrates I, 2000-2006 Socrates II, 2007-2014 Hayatboyu Öğrenme olarak adlandırılmış, 2014 – 2020 program yılının başlığı Erasmus+ olarak belirlenmiştir (Aybar, 2016: 23). Bu programlardan biri olan Erasmus programı “European Community Action Schema for the Mobility of University Students”, Hayat boyu öğrenme programı (LLP) içerisinde yükseköğretim seviyesindeki işbirliğine dayalı bir eğitim programı olarak tanımlanmaktadır (European Commission, 2013). Erasmus programı adını, 1465-1536 yılları arasında yaşamış Hollandalı filozof olan Desiderius Erasmus Roteradamus'dan almıştır. Avrupa'nın çeşitli üniversitelerinde çalışan Erasmus; insan hak ve özgürlüklerinin genişletilmesi, dogmatik düşüncenin kaldırılması ve evrensel bilgeliğin geliştirilmesi için çalışmalar yürütmüştür. Erasmus hümanizme dayalı eğitim sistemini savunarak katı yönetim tarzını eleştirmiştir. Erasmus'un hedefleri arasında, ortak kültürel değerlere sahip bir Avrupa oluşturmak bulunmaktadır (Rençber, 2005).

Erasmus Hareketlilik Programı, yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini desteklemeye çalışan bir programdır. Programla birlikte yükseköğretim kurumları arasında ortak projeler hazırlanıp uygulamaya konulmakta, öğrenci ve eğitimcilerin Avrupa üniversiteleri arasındaki değişimi sağlanmaktadır. Ayrıca program, yükseköğretim sistemini iş dünyasının şartlarına uyum sağlayacak şekilde geliştirerek, mezun olacakların istihdam edilmelerini sağlamak amacıyla iş dünyasıyla yükseköğretim kurumları arasında bağların kurulmasını ve işbirliğini teşvik etmektedir (www.ua.gov.tr). Erasmus değişim programı, Avrupa'daki üniversiteler ile ortak çalışma programları (Joint Studies Programme-JSPs) ve kısa çalışma ziyaretlerine (Short Study Visits-SSVs) katkı sağlamak amacıyla Avrupa Komisyonu burs destek programı olarak faaliyetlerine başlamıştır (Stilianos vd, 2013:181). 1976 yılında eğitim özelinde oluşturulan faaliyet programı aracılığıyla başlamıştır (Krzaklewska ve Krupnik, 2007:4). Erasmus programının birinci kısmı 1987 - 1990 tarihleri arasında faaliyet göstermiştir. Birinci aşamanın tamamlanması ile 1990 yılında ikinci aşama başlamış ve 1995 yılına kadar beş yıl süre ile yürürlükte kalmıştır. Erasmus programı 1995 – 2000 arasında Sokrates programının içerisinde faaliyette bulunmuştur. Bologna sistemine entegrasyonu ise 1998 yılında gerçekleştirilmiştir (Süngü ve Bayrakçı, 2010:899). Sokrates programı 2007 yılından sonra ise erasmus programının bir alt programı olarak faaliyette bulunmuştur. Ayrıca Avrupa Komisyonu eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında 2014-2020 döneminde Erasmus'un "Herkes için Erasmus" adı altında uygulanacağını belirtmiştir. Herkes için Erasmus Programı 2014-2020 döneminde mevcut Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programlarının yerini alarak kolaylaştırılmış yeni bir yapı tesis etmektedir (Stilianos vd, 2013:181). Erasmus Hareketlilik Programının amaçlarından bir tanesi de yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini desteklemektir. Program sayesinde yükseköğretim kurumları arasında ortak projeler teşvik edilmekte, öğrenci ve akademisyenlerin programa dahil olan yükseköğretim kurumları arasındaki değişimi sağlanmaktadır. Ayrıca program sayesinde yükseköğretim kurumları ile sanayi dünyasının arasında bağ kurularak mezunların istihdam oranının artırılması hedeflenmektedir (Erasmus Program Rehberi, 2017). Programın bir diğer boyutu ise Bologna Süreci'dir. Bologna Süreci küreselleşen dünyada, yükseköğretim de giderek ülkelere özgü bir etkinlik olmaktan çıkarak, küresel bir etkinlik haline geldiğini

belirtmektedir. Bologna süreci çerçevesinde üç temel hedef mevcuttur. Bu hedefler; bireysel gelişim, toplumsal gelişim ve ekonomik gelişimdir (European Commission, 2001).

Özetle Bologna süreci akademik derecelerin, kalite güvence standartlarının daha uyumlu olmasını, farklı eğitim sistemleri arasında niteliklerin karşılaştırılabilmesini sağlayacak kıyaslanabilir bir sistem oluşturmayı ve öğrenci – öğretmen hareketliliğini amaçlayan Avrupa Yükseköğretim Alanı’nı oluşturma sürecidir (Bural, 2007:15). Pilot uygulama ile 1976 yılında başlayan erasmus programının kronolojik gelişimi Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Erasmus Programının Kronolojik Gelişimi

Yıl	Gelişme
1976	Kısa Çalışma Ziyaretleri (SSVs) Ortak Çalışma Programları (JSPs)
1986	J. Delors başkanlığında Londra’da Avrupa Konseyi çatısı altında Komisyon üyeleri ve Eğitim bakanları görüşmesi
1987	Belçika, Danimarka, Almanya, Yunanistan, Fransa, İrlanda, İtalya, Hollanda, Portekiz, İspanya ve Birleşik Krallık ülkelerinden üç binin üzerinde öğrenciyle ilk değişimin başlaması.
1988	Lüksemburg’un programa dahil oluşu.
1992	Avusturya, Finlandiya, İzlanda, Norveç, İsveç ve İsviçre’nin programa dahil oluşu.
1994	Lihtenştayn’ın programa dahil oluşu.
1996	Erasmus yoğunlaştırılmış dil kurslarının tanıtımı.
1997	Öğretim Elemanı Değişimi tanıtımı.
1998	Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya’nın programa dahil oluşu.
1999	Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya ve Slovenya’nın programa dahil oluşu.
2000	Malta’nın programa dahil oluşu.
2002	Programda dahilinde 1 milyon öğrenciye ulaşıldı.
2003	Erasmus Üniversite Beyannamesi (EUB) tanıtıldı.
2004	Türkiye’nin programa dahil oluşu.
2007	Program “Hayatboyu Öğrenme” adını aldı.
2009	Program dahilinde 2 milyon öğrenciye ulaşıldı.
2009	Hırvatistan’ın programa dahil oluşu.
2009-2010	3000 yükseköğretim kurumu yurt dışına öğrenci ve personel (akademik, idari) gönderdi.
2011	İsviçre programa yeniden dahil oldu ve katılımcı ülke sayısı 33’e ulaştı.
2010-2013	Programdan 3 milyon öğrencinin faydalanması hedeflendi.
2014-2020	Program “Herkes İçin Erasmus” adını aldı.

Kaynak: European Union, 2012.

Tablo 1’de 1976 yılında başlayan erasmus programının önemli tarihlerde geçirdiği değişiklikler sunulmuştur. Erasmus programında ilk değişim hareketi 1986

yılında gerçekleşmiştir. Erasmus programı ilk başladığında yalnızca öğrenci değişimi gerçekleştirilirken 1997 yılına gelindiğinde öğretim elemanları da değişimden yararlanabilir hale gelmiştir. Erasmus programı dahilinde bir milyon değişim sayısına 2002 yılında ulaşılmıştır. Türkiye ise erasmus programına 2004 yılında dahil olmuştur. Erasmus programı 2014 yılında Herkes İçin Erasmus ismini almıştır.

2.1.1. Türkiye’de Erasmus Programının Tarihi Gelişimi

Türkiye; 1999 Helsinki Zirvesi’nde Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinin başlaması ile topluluk programlarından yararlanmaya başlamıştır. Türkiye'nin AB programlarından yararlanmasını sağlayacak olan ve taraflarca 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanmış bulunan Çerçeve Anlaşmayı onaylayan 4763 sayılı Kanun da TBMM tarafından görüşülerek uygun bulunmuş ve 28 Haziran 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anlaşmanın içeriği ve dayandığı Bakanlar Kurulu Kararı ise imzaların tamamlanmasından sonra 1 Eylül 2002 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Türkiye’de “Ulusal Ajans” görevini üstlenmek üzere Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmuştur (Ulusal Ajans Başkanlık ve Yapısı, 2019). Türkiye, Bologna Sürecine 2001 yılında yapılan Prag Toplantısı’nda imzalanan anlaşma ile katılmış, ardından sürece ilişkin uygulamalara hızlı bir şekilde başlamıştır. Program dahilindeki diğer ülkelerin Türk Yükseköğretim sistemi ile entegrasyonu sürecinin başlatılması ile 2002 yılında Ulusal Ajans kurulmuş, 2011 yılında 6111 sayılı kanun ile Bologna sürecinin gerekliliklerine ilişkin yükseköğretim sisteminde düzenleme çalışmaları başlamıştır (Aybar, 2016:15). Türkiye’de erasmus programını yürütmekle sorumlu kurum olan Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans) erasmus programını; yükseköğretim kurumlarının birbirleri ile işbirliği yapmalarını teşvik etmeye yönelik bir Avrupa Birliği programı olarak tanımlamaktadır (Köse, 2016:48). Programa dahil olmak adına yürütülen çalışmalar neticesinde Türkiye Cumhuriyeti Ulusal Ajansı Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde özerk bir yapıda kurulmasına karar verilmiştir. Ocak 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile AB Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmuştur. Ağustos 2003 tarihinde ise Devlet Planlama teşkilatı bünyesinde Ulusal Ajans kurularak faaliyetlerine

başlamıştır. Finansal yapı olarak bütçesinin % 20'si Türkiye Cumhuriyeti, % 80'i AB komisyonu tarafından karşılanmaktadır. Ulusal Ajans, DPT'den sorumlu Devlet Bakanına, Yönlendirme ve İzleme Komitesine ve Avrupa Komisyonuna karşı sorumluluğu olan bir kuruluştur (aktr: Özkılıç ve Köse, 2008:165). 2003 yılında bir pilot uygulamayla erasmus öğrenci değişim programlarına katılan Türkiye, 2004 yılından itibaren bu programların resmi olarak üyesi olmuştur. (Boyacı, 2011:272). Türkiye'nin 2004 yılında katıldığı erasmus programı, son beş senede çok hızlı bir gelişim göstermiştir (Köse, 2016:53). AB Bakanlığının 2015 yılında yayınladığı raporda Türkiye'nin erasmus programları sürecindeki gelişimini ortaya koymaktadır. Raporda şu ifadeler yer almaktadır;

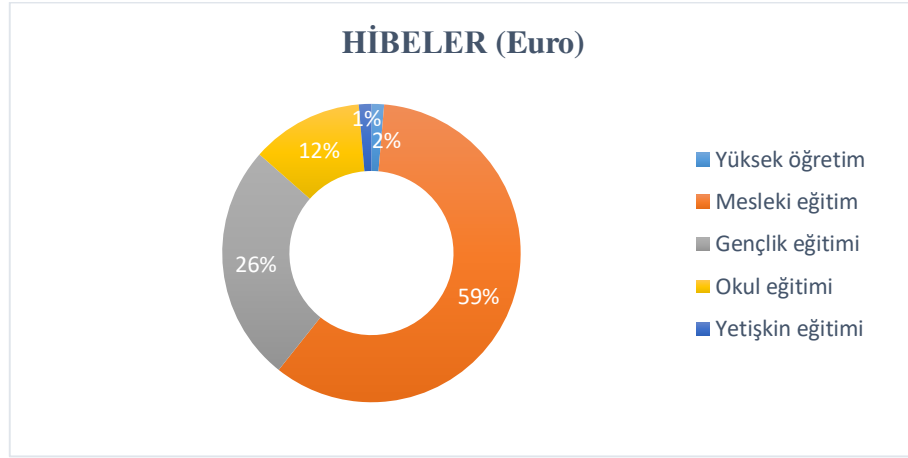
“Eğitim, öğretim ve gençlik alanında Türkiye, Erasmus+ programına tam katılım sağlamaktadır. Erasmus+ programına yönelik projelere yapılan başvurular artmaya devam ettiğinden Türkiye, katkı payını 2015'te 135 milyon avroya çıkarmıştır. Türkiye, AB'nin 'Eğitim ve Öğretim 2020' stratejik çerçevesinde ilerleme kaydetmiştir. Türkiye, Bologna sürecini uygulama bakımından ileri bir aşamadadır; ancak Türkiye'deki 186 yükseköğretim kurumu arasında nitelik açısından farklılıklar süregelmektedir. Türkiye "Yeterlilikler Çerçevesi"nin 2015'te kabul edilmesi beklenmektedir. Yaygın ve serbest öğrenmenin tanınma düzeyi düşüktür. Yüksek genç işsizlik oranı karşısında, Türkiye'nin gençlerin yetkinliğini, becerilerini ve istihdam edilebilirliğini artırmak için uluslararası düzeyde yaygın öğrenimi desteklemek amacıyla Erasmus+ gençlik bileşenini kullanması çok daha önemlidir” (AB Bakanlığı 2015 Faaliyet Raporu, 2015:82).

2.1.2. İstatistiklerle Erasmus+ Programı

Erasmus+, her yaştan insan için farklı ülkelerdeki kurum ve kuruluşlarda bilgi ve deneyimlerini geliştirmelerine ve paylaşımlarına yardımcı olan fırsatlara sahiptir. Erasmus+ deneyimleri, insanların becerilerini ve kültürlerarası farkındalığı geliştirmelerine yardımcı olur (Avrupa Komisyonu Yıllık Raporu , 2015).

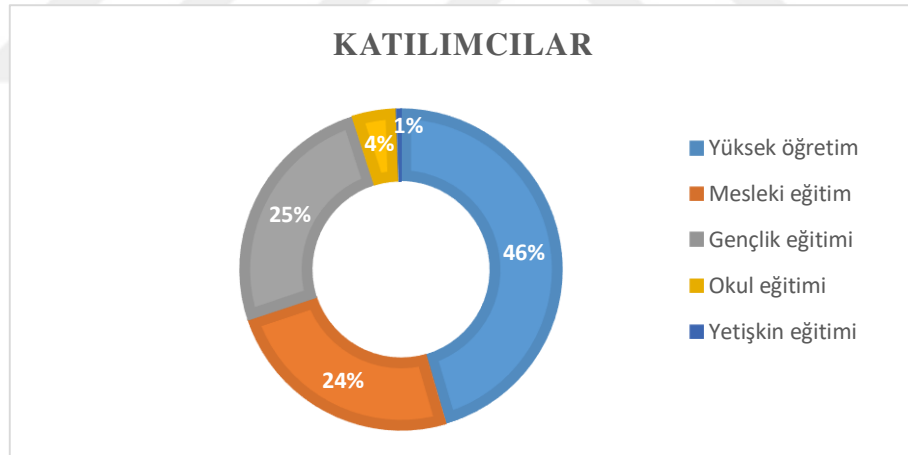
2014-2018 yılları arasındaki verilerden hareketle erasmus programına katılım sağlayan katılımcıların profilleri, hibe miktarları ve projelerin türleriyle ilgili bilgiler Şekil 1-9'da sunulmuştur.

Şekil 1. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları

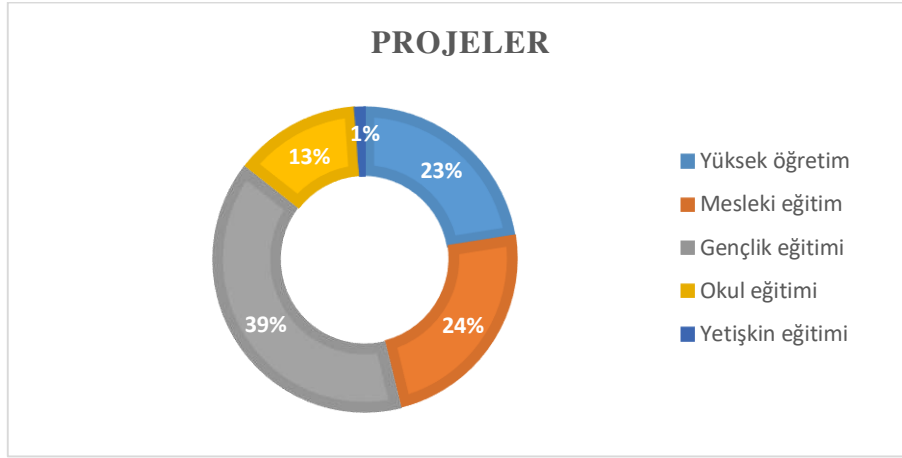
Şekil 1’de sunulan verilere göre 2015 döneminde Avrupa Komisyonu tarafından toplam 73,92 milyon Avro (€) hibe desteği sağlanmıştır. Toplam hibenin yarısından fazlası mesleki eğitim için kullanılmıştır.

Şekil 2. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları

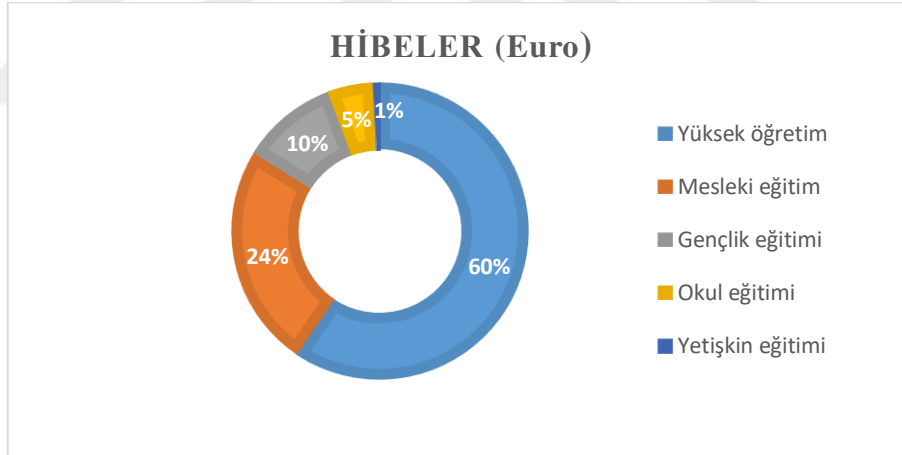
Şekil 2’de sunulan verilere göre 2015 döneminde 40.353 katılımcı programdan faydalanmıştır. Yükseköğretim katılımcıları toplam katılımcıların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

Şekil 3. Türkiye'nin 2015 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları

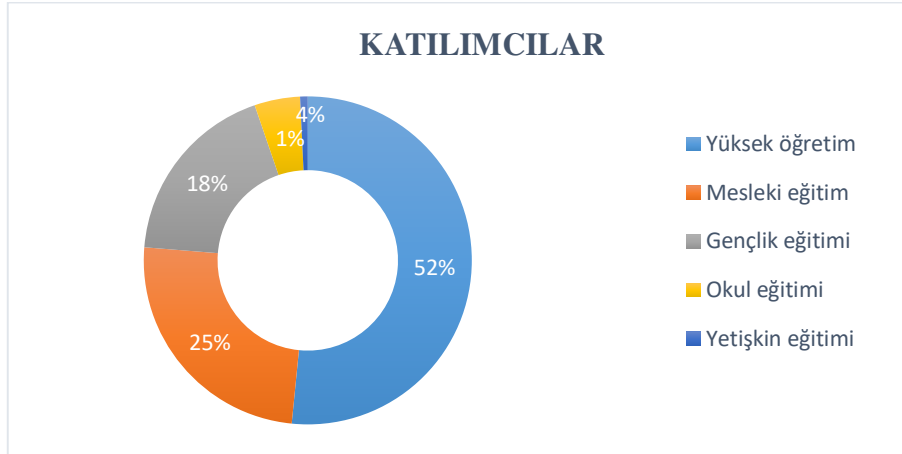
Şekil 3’de sunulan verilere göre 2015 döneminde Türkiye’den 906 proje programdan faydalanmıştır. Programdan 357 proje ile en çok gençlik eğitimi faydalanmıştır.

Şekil 4. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları

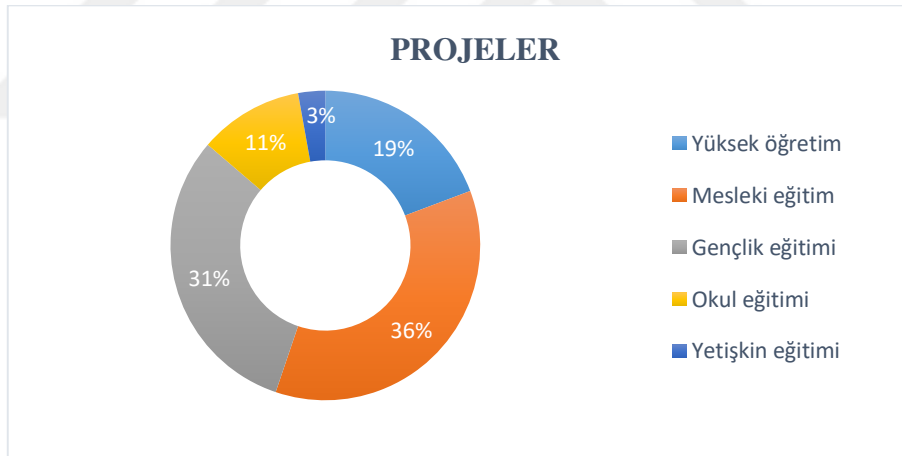
Şekil 4’de sunulan verilere göre 2016 döneminde Avrupa Komisyonu tarafından toplam 75,75 milyon Avro (€) hibe desteği sağlanmıştır. Toplam hibenin yarısından fazlası yükseköğretim için kullanılmıştır.

Şekil 5. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları

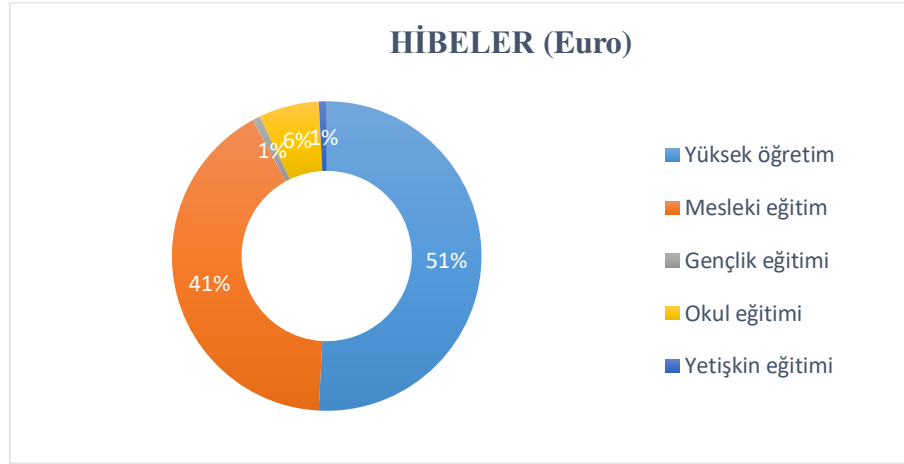
Şekil 5'de sunulan verilere göre 2016 döneminde 41.275 katılımcı programdan faydalanmıştır. Yükseköğretim katılımcıları toplam katılımcıların yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Şekil 6. Türkiye'nin 2016 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları

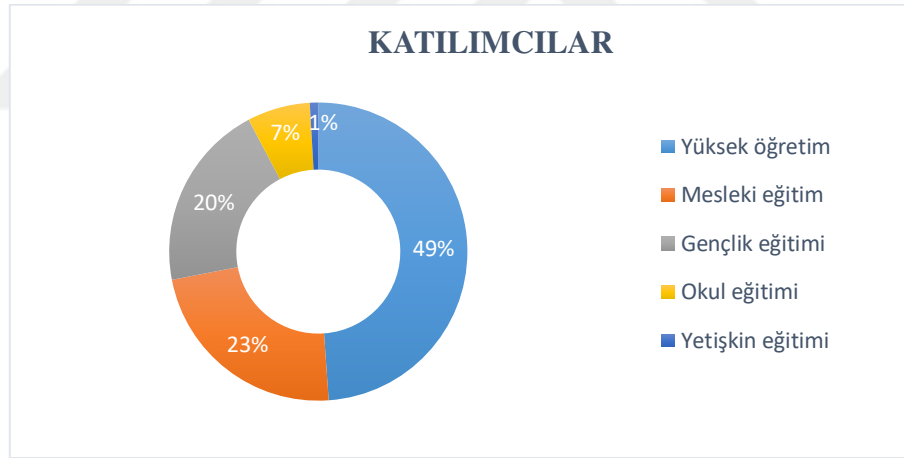
Şekil 6'da sunulan verilere göre 2016 döneminde Türkiye'den 991 proje programdan faydalanmıştır. Programdan 356 proje ile en çok mesleki eğitim faydalanmıştır.

Şekil 7. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Hibe Dağılımları

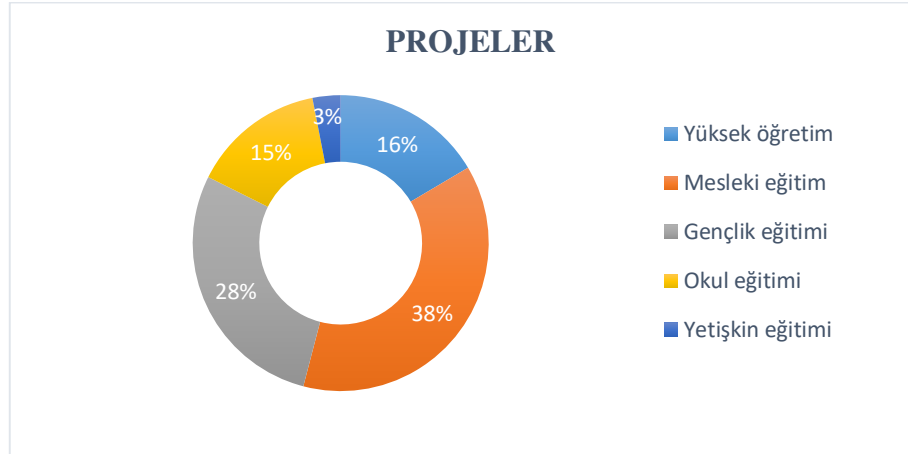
Şekil 7’de sunulan verilere göre 2017 döneminde Avrupa Komisyonu tarafından toplam 76,73 milyon Avro (€) hibe desteği sağlanmıştır. Toplam hibenin yarısından fazlası yükseköğretim için kullanılmıştır.

Şekil 8. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Katılımcı Dağılımları

Şekil 8’de sunulan verilere göre 2017 döneminde 43.097 katılımcı programdan faydalanmıştır. Yükseköğretim katılımcıları toplam katılımcıların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

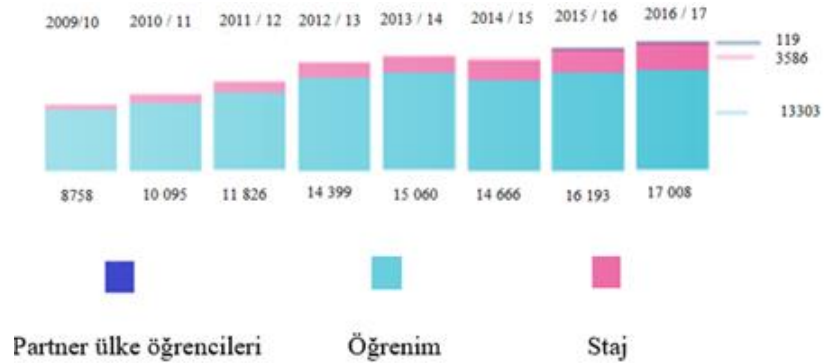
Şekil 9. Türkiye'nin 2017 Yılı Erasmus+ Programı Proje Dağılımları

Şekil 9'da sunulan verilere göre 2017 döneminde Türkiye'den 1.304 proje programdan faydalanmıştır. Programdan en yüksek 490 proje ile mesleki eğitim faydalanmıştır.

Hareketlilik gerçekleştiren öğrencilere sayı bazında bakacak olursak Şekil 10'da görüldüğü üzere 2014-2015 döneminde yılda yaklaşık 15 bin yükseköğretim öğrencisi en az bir öğrenim dönemini yurt dışındaki bir üniversitede geçirirken veya stajını yurt dışındaki işletmelerde yaparken bu sayı 2016-2017 döneminde 17 bini aşmıştır. Bu sayede hareketlilikten faydalanan öğrenciler gelecekteki kariyerleri için önemli adımlar atmıştır.

Şekil 10. 2009-2017 Yılları Arasında Giden Öğrenci Sayıları

Kaynak: European Commission, 2018

Tabloda görüldüğü üzere 2009-2017 yılları arasında en fazla hareketlilik öğrenim hareketliliği, en az hareketlilik ise partner ülke öğrencileri hareketliliği olarak gerçekleşmiştir.

AB komisyonu 2014 yılı raporuna göre; yurtdışına hareketlilik gerçekleştiren katılımcılar birinci sırada 3254 katılımcı olmak üzere Polonya, ikinci sırada 2479 kişi ile Almanya, üçüncü sırada 1232 kişi ile İtalya, dördüncü sırada 1033 kişi ile İspanya ve beşinci sırada da 718 kişi ile Çek Cumhuriyeti'ni tercih etmişlerdir. Bahsi geçen yılda tercih edilmeyen ya da tercih edilme oranı en düşük olan ilk üç ülke Kıbrıs, İzlanda ve Lihtenştayn'dır (Avrupa Komisyonu Yıllık Raporu, 2014). 2015 yılına baktığımızda yine ilk tercih edilen ülke 3804 katılımcı ile Polonya, ikinci olarak 2667 katılımcı ile Almanya, üçüncü olarak 1320 katılımcı ile İtalya, dördüncü olarak 1117 katılımcı ile İspanya ve beşinci olarak da 845 katılımcı ile Çek Cumhuriyeti olmuştur. Tercih edilmeyen ülkeler arasında ise Kıbrıs, İzlanda ve Lihtenştayn yine ilk üç sırada yer almaktadır (Avrupa Komisyonu Yıllık Raporu, 2015). 2016 yılında ise sıralama değişmemekle birlikte gidilen ülkeler ve sıralamaları birinci olarak Polonya (4202 katılımcı) ikinci olarak Almanya (2845) üçüncü olarak İtalya (1309 katılımcı), dördüncü olarak İspanya (1169) ve beşinci olarak Çek Cumhuriyeti (901 katılımcı) ile kayıtlara geçmiştir. Tercihen en az orana sahip ilk üç ülke Lihtenştayn, Lüksemburg ve İzlanda olmuştur (Avrupa Komisyonu Yıllık Raporu, 2016). Öğrenci hareketliliği faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği ülkeler hayat standardı düzeylerine göre 3 gruba ayrılmış ve ülke grupları için aylık öğrenim ve staj hibeleri belirlenmiştir. Ülke grupları ve bu ülkelere gidecek öğrencilere verilecek aylık hibe miktarları belirlenmiştir. 2014-2018 yılları arasında öğrencilerin hareketlilik gerçekleştirdiği ülkeler için verilen hibeler aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir. 2015-2016 ve 2017 yıllarında ülkelere göre hareketlilik gerçekleştiren öğrenciler için uygun görülen aylık hibe miktarları Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. 2015-2016-2017 Yılları Hibe Miktarları

Ülke Grupları	Hareketlilikte Misafir Olunan Ülkeler	Aylık Hibe	Aylık Hibe
		Öğrenim	Staj
		(Avro)	(Avro)
1. Program Ülkeleri	Grup Avusturya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İrlanda, İtalya, Lihtenştayn, Norveç, İsveç, Birleşik Krallık	500	600
2. Program Ülkeleri	Grup Belçika, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs Rum Kesimi, Almanya, Yunanistan, İzlanda, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, Slovenya, İspanya, Türkiye	400	500
3. Program Ülkeleri	Grup Bulgaristan, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Romanya, Slovakya, Makedonya	300	400

Kaynak: Ulusal Ajans Erasmus 2015 Dönemi Yükseköğretim Kurumları için El Kitabı

Ülkelerin ekonomik şartlarına göre belirlenen hibe miktarları üç gruba ayrılarak öğrenim ve staj olmak üzere aylık hibelendirilmiştir.

Ülkelerdeki ekonomik gelişime göre belirlenen hibe miktarlarına ilişkin 2018 yılı verileri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. 2018 Yılı Hibe Miktarları

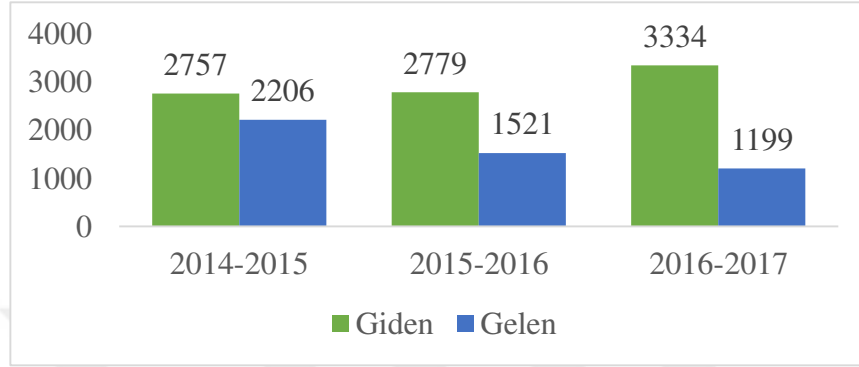
Ülke Grupları	Hareketlilikte Misafir Olunan Ülkeler	Aylık Hibe	Aylık Hibe
		Öğrenim	Staj
		(Avro)	(Avro)
1. ve 2. Grup Program Ülkeleri	Birleşik Krallık, Danimarka, Birleşik Krallık, Danimarka, Finlandiya, İrlanda, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg, Norveç, Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz, Yunanistan, Finlandiya, İrlanda, İsveç, İzlanda, Lihtenştayn, Lüksemburg, Norveç, Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, Hollanda, İspanya, İtalya, Malta, Portekiz, Yunanistan	500	600
3. Grup Program Ülkeleri	Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Hırvatistan, Letonya, Litvanya, Macaristan, Makedonya, Polonya, Romanya, Slovakya, Slovenya, Türkiye	300	400

Kaynak: Ulusal Ajans Erasmus 2018 Dönemi Yükseköğretim Kurumları için El Kitabı

2018 yılında program ülkeleri grubu ve verilen hibeler yeniden düzenlenmiş ve bazı değişiklikler yapılmıştır. 2015-2016-2017 yıllarında hibeler birinci, ikinci ve üçüncü grup ülkeleri olarak ayrılmış iken 2018 yılında hibeler yeniden düzenlenmiş, birinci ve ikinci grup ülkeleri için hibe miktarları eşitlenmiştir.

Programdan personel hareketliliği kapsamında faydalananların istatistikleri incelendiğinde üç yıl boyunca kaç personelin katılım gösterdiği Şekil 11’de sunulmuştur.

Şekil 11. 2014-2017 Yılları Arasında Gelen Giden Personel Sayısı

Kaynak: European Commission, 2018

Şekil 11’e göre yurt dışına hareketlilik gerçekleştiren personel sayısı her yıl artış gösterirken ülkemize program kapsamında gelen personel sayısında azalma görülmektedir. 2015 yılında ülkemizde giden personelin ülke tercihleri; birinci sırada 458 katılımcı ile Polonya, ikinci sırada 260 katılımcı ile Almanya, üçüncü sırada 238 katılımcı ile İtalya olmuştur. Lihtenştayn, Kıbrıs, İzlanda giden personelin tercih etmediği ilk üç ülke arasındadır. 2016 yılında ise tercih edilen ülkeler sırasıyla 427 katılımcı ile Polonya, 275 katılımcı ile İtalya ve 269 katılımcı ile Almanya olmuştur. Tercih edilmeyen ilk üç ülke ise Lihtenştayn, Lüksemburg ve Kıbrıs olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1.3. Erasmus’tan Erasmus+’a Geçiş

Avrupa Birliği 1951 'den beri eğitim üzerinde durmuştur. Fakat AB ile birlikte ortak proje ile eğitim alanı genişletilmiş ve üzerinde en yok durulan konular "yaşam boyu eğitim ve mesleki eğitim" olmuştur. Bu süreçte ortak bir dil eğitimi önemli olmaktadır (Şahin, 2004:40). Ekonomik bir birliktelik olarak başlayan Avrupa Topluluğu zamanla kültür ve eğitim alanlarında da ortak faaliyetleri de kapsayacak şekilde gelişmiştir. Geliştirilen bu projelerde; “bilgi toplumuna uyumun sağlanması, rekabet gücünün yükseltilmesi, insan gücünün serbest dolaşımı ve istihdamın

artırılması” hedefleri dikkate alınmaktadır (Sezgin, 2001:329). Yukarıda yer alan hedeflere çeşitli politikalarla ulaşmaya çalışan Avrupa Birliği eğitim ve gençlik alanlarındaki hedeflerine erasmus programı aracılığıyla ulaşmaya çalışmıştır. Erasmus programında 2014 yılına kadar farklı isimlerle anılan farklı programlar yer alırken özellikle 2007–2013 yılları arasında uygulanan Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları, 2014 yılından itibaren ek bir çatı altında toplanarak yerini erasmus+ programına bırakmıştır. Program başladığında, erasmus sadece yükseköğretim öğrencilerini hedef almış, ancak mesleki eğitim, okul eğitimi, yetişkin eğitimi, gençlik ve spor alanlarında fırsatlar sunmak için büyümüştür. Bugün, tüm bu programlar erasmus + olarak adlandırılmaktadır. Program Avrupa Birliği’nin içinde bulunduğu; ekonomik kriz ve yüksek genç işsizliği oranı, boş pozisyonlara rağmen düşük mezun istihdamı, nitelikli iş gücüne artan ihtiyaç, iş dünyası ile daha yakın işbirliği ihtiyacı, örgün, yaygın ve sargın eğitimin işbirliği ihtiyacı, mülteci sorunu gibi birtakım ihtiyaçlar ve sorunlar üzerine kurulmuştur (Erasmus+ Program Rehberi, 2017). 2014-2020 yılları arasında uygulanacak olan erasmus+ programı ile her yaştan ve eğitim seviyesinden kişilere yeni yetkinlikler kazandırılarak kişisel gelişimlerinin güçlendirilmesi sayesinde istihdam olanaklarının artırılması hedeflenmektedir (Ulusal Ajans, 2019). Erasmus+ programı erasmus programına göre sadece öğrencilerin değişimi değil aynı zamanda gençlik aktiviteleri ve spor alanlarını da bünyesine barındırmaktadır. Kamuoyunda tanınırlığı fazla olan erasmus programının bilinirliğinden faydalanmak adına genişletilmiş bu programa erasmus+ ismi verilmiştir. Erasmus+ programı ile dil öğrenme de teşvik edilen alanlar arasında yer almaktadır. AB Eğitim ve Gençlik Programlarına katılmanın önündeki büyük engellerden birinin de dil becerilerindeki eksiklik olduğu vurgulanmıştır (Erasmus Program Rehberi, 2017). Erasmus+ yani herkes için erasmus programı ile her yaştan, eğitim geçmişine bakılmaksızın herkese kapılar açılmış ve imkanlar sunulmuştur. Programın önemli özellikleri arasında; beceri ve yeterliklerin doğrulanması/tanınması, proje sonuçlarının yaygınlaştırılması ve kullanılması, uluslararası boyut, katılımcıların korunması ve güvenliği, çok dillilik, eşitlik ve içerme, üretilen malzeme, belge ve yayınlara açık erişim gösterilebilir (Erasmus+ Program Rehberi, 2017). Erasmus+ programına dahil olan ülkelerde yaşayan insanların programa dahil olan diğer ülkelerdeki üniversitelerde ders verme ve eğitim alma olanağı bulunmaktadır. Böylece

başta Avrupa olmak üzere yükseköğretime ilgi artırılacak ve yükseköğretimin gelişmesi sağlanacaktır. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları altında yer alan faaliyetlerden biri olan erasmus programı esasında Socrates programı olarak başlamıştır. Socrates programının birinci aşaması 1995 – 1999 yılları arasında ikinci aşaması ise 2000-2006 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Socrates Programı: Gençlere hoşgörü, demokrasi ve ortak bir kimlik kazandırmak için Avrupa Topluluğu’nun eğitim alanındaki geliştirmiş olduğu faaliyet programıdır. Bu programın ilk aşaması (SOCRATES I), 14 Mart 1995’te (1995–1999 yılları arasında) başlatılmış, Birlik ülkeleri (o dönem için 15 üye) ile Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn tarafından başarılı bir şekilde uygulanmıştır. SOCRATES II ise, 2000 – 2006 yılları arasını kapsamaktadır (Gençer, 2009:42). Sokrates Programı, Avrupa Birliği Antlaşması’nın 149. ve 150. maddelerini temel alır. Madde 149, topluluğun, üye devletlerle işbirliği içerisinde yürütülecek bir dizi etkinlik yoluyla, eğitimde kalitenin geliştirilmesine katkıda bulunmasını öngörmektedir. Antlaşma ayrıca Birliğin tüm vatandaşları için yaşam boyu öğrenme ilkesinin desteklenmesi taahhüdünü de taşımaktadır (Sokrates Başvuru Rehberi, 2003).Socrates programı; “okul eğitimi programı (Comenius), yükseköğretim programı (Erasmus+), yetişkin eğitimi programı (Grundtvig), dil programı (Lingua), eğitimde bilgi teknolojilerinin geliştirilmesi (Minerva)” olmak üzere beş alt başlık altında incelenmektedir. Bu programlar ile ilgili çalışmalar ülkemizde Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Ulusal Ajans) tarafından yürütülmektedir (Dağlı, 2007:9). Uygulanmaya başlandığı 1995 yılından 2007 yılına kadar Sokrates programı olarak anılan program 2007 yılında adını Hayat Boyu Öğrenme Programı olarak değiştirmiştir. erasmus programı ise 2007–2013 yılları arasında faaliyette olan Hayat Boyu Öğrenme Programının alt başlıklarından biri olarak faaliyette bulunmuştur. Program ilk başladığında (1987) yasal dayanak olarak Roma Antlaşması’nın (1957) 128. maddesini kendine dayanak olarak göstermiştir. Program bundan sonra Socrates – Erasmus olarak anılmaya başlanmıştır. Avrupa Komisyonu eğitim, öğretim, gençlik ve spor alanlarında 2014–2020 döneminde erasmus’u "Herkes için Erasmus" adı altında uygulanacağını belirtmiştir. Herkes İçin Erasmus Programı 2014–2020 döneminde mevcut Hayatboyu Öğrenme ve Gençlik Programlarının yerini alarak kolaylaştırılmış yeni bir yapı tesis etmektedir

(Stilianos vd.,2013:181). Socrates programından erasmus+ programına geçiş aşaması niteliğinde olan Hayatboyu Öğrenme Programı 2007–2013 yılları arasında faaliyet göstermiştir. Hayatboyu Öğrenme Programı’nın amacı, programa dahil olan kurumlar arasında değişim ve işbirliklerini geliştirerek Avrupa Birliğinde dünya kalitesinde bir eğitim öğretim sistemi kurulmasını sağlamaktır. Ayrıca programa katılan ülkelerdeki eğitim ve öğretim sisteminin Avrupa eğitim öğretim sistemine entegrasyonunun sağlanarak katılımcılara Avrupa katma değerinin kazandırılması amaçlanmaktadır. Bunlara ek olarak kültürlerarası diyalog ile ırkçılık, yabancı düşmanlığı, Avrupa halkları arasında ortak çalışma kültürünün oturtulması da diğer amaçlar arasında yer almaktadır (Erasmus 25 Brochure,2012). 2013 yılında misyonunu tamamlayan Hayatboyu Öğrenme Programı yerini erasmus+’a bırakmıştır.

2.1.4. Erasmus+

1976 yılında AB tarafından eğitim alanında hazırlanan faaliyetler olarak başlayan ve 2014 yılından itibaren erasmus+ olarak adlandırılan programın ana amacı; eğitim, gençlik ve spor alanlarında uluslararasılaşmanın getirdiği yeni ihtiyaçlara ve Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmaktır. Bu ana amacın yanında erasmus+ Programının özel hedefleri “Avrupa Yükseköğretim Alanı’nın oluşturulmasını desteklemek” ve “yükseköğretim ve mesleki eğitime desteği” arttırmak olarak belirtilmektedir. Erasmus+ 28 AB üyesi ülke, iki AB adayı ülke ve üç EFTA üyesi ülke olmak üzere toplam 33 ülke arasında uygulanmaktadır. Öte yandan Avustralya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Tunus, Singapur, Afganistan, Cezayir, Çin, Japonya, Arap Emirlikleri, Etiyopya, İran, Kenya, Irak gibi diğer tüm dünya ülkeleri bazı sınırlamalarla Ortak Ülkeler (Partner Countries) statüsünde programa katılabilmektedir (Hatırası, 2017:68).

Özetle erasmus+ programı ile programdan faydalanan bireylere herhangi bir demografik kısıtlama olmaksızın yeni yetkinlikler kazandırılması, kişisel girişimlerine katkı sağlanması, istihdam olanaklarının bu çerçevede arttırılması amaçlanmaktadır. Bu ana amaç ve hedefler doğrultusunda erasmus+ programı ile aşağıda yer alan alanların geliştirilmesi sağlanmaktadır (Erasmus Program Rehberi, 2017):

- 2020 yılı itibariyle okul terk oranının %10'un altına indirmek ve yükseköğretim erişim oranını %40'ın üzerine çıkarmak,
- Avrupa işbirliği için eğitim ve öğretimde stratejik bir çerçeve oluşturmak,
- Programa dahil olan ülkelerdeki yükseköğretimin sürdürülebilir gelişimine destek olmak,
- Gençlik alanında Avrupa işbirliği çerçevesinin desteklenmesi,
- Sporun Avrupa genelindeki çalışma programına uygun olarak gelişiminin desteklenerek Avrupa sporunun geliştirilmesi,
- Avrupa Birliği Antlaşmasının 2'nci maddesi uyarınca Avrupa değerlerinin tanıtımını gerçekleştirmek

2.1.5. Erasmus+ Programının Genel Yapısı

2014 yılından itibaren uygulanmakta olan erasmus+ programının genel yapısı Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Erasmus+ Programı**ÜLKE MERKEZLİ PROJELER**

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)	Yenilik ve İyi Uygulamaları Değişimi (KA2)	Politika Reformuna Destek (KA3)
Bireylerin Öğrenme Hareketliliği	Stratejik Ortaklıklar	Yapılandırılmış Diyalog
Okul Eğitimi (KA101)	Okul Eğitimi (KA201)	Gençler ve Karar Alıcılar Arasında Gençlik Alanında Toplantılar (KA307)
Mesleki Eğitim (KA102)	Mesleki Eğitim (KA202)	
Yükseköğretim (KA103)	Yükseköğretim (KA203)	
Yetişkin Eğitimi (KA104)	Yetişkin Eğitimi (KA204)	
Gençler ve Gençlik Çalışanlarının Hareketliliği (KA105)	Gençlik (KA205)	
MERKEZİ PROJELER		
Ana Eylem 1	Ana Eylem 2	Ana Eylem 3
Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri	Bilgi Ortaklıkları	Sivil Toplum İşbirliği (Eğitim ve Gençlik)
Erasmus+ Yüksek Lisans Kredileri	Yükseköğretim alanında Kapasite Geliştirme	Politika Yeniliği İçin Girişimler -Avrupa Politika Deneyimi -İleriye Yönelik İşbirliği Projeleri
Büyük Ölçekli AGH Etkinlikleri	Gençlik Alanında Kapasite Geliştirme	Diğer Özel Çağrılı Projeler
Özel Eylemler		
Jean Monnet		
Spor Destekleri		

Kaynak: Erasmus+ Programı Genel Yapı, 2019

Tablo 4'te de görüleceği üzere erasmus+ programı amaç ve hedeflerine ulaşmak adına alt politika ve eylemlerle hareket etmektedir. Erasmus programından erasmus+ programına geçişe neden ihtiyaç duyulduğunu program şu temel eksikliklere dayandırmaktadır: özellikle son yıllarda çokça yaşanan ekonomik kriz ve yüksek genç işsizliği oranının varlığı, her ne kadar ekonomilerde boş pozisyonlar var olsa bile mezunların, istihdam oranının düşük olması, artık her işi yapan bireyler yerine nitelikli bireylere duyulan ihtiyaç, iş dünyası ile örgün-yaygın eğitim arasında yakın ilişkilere

duyulan ihtiyaç. Erasmus+ programı amaçlarına ve hedeflerine ulaşmak adına eylem planlarını ve politikalarını üç ana eylem ve iki özel eylem altında toplamıştır (Erasmus+ Programı Genel Yapı, 2019).

Birinci ana eylem basamağı olarak bireylerin öğrenme hareketliliği programda yer almaktadır. Bu eylem ile okul personelinin mesleki yeterliliğinin, programa dahil olan ülkelere kısa süreliğine gönderilerek artırılmasını amaçlamaktadır. Bu ana amacın altında ayrıca programdan yararlanan bireylere; öğrencilerin bilgi ve becerileri artırarak istihdam imkanlarını yükseltmek, çalışanların mesleki gelişim seviyelerini artırmak, uluslararası işbirlikleri oluşturmak, gençlik alanlarında faaliyet gösteren kurumlara yönelik ilginin artırılması, farklı kültürlerin tanınırlığını artırmak, Avrupa vatandaşlığı kavramını oluşturmak, eğitim sistemleri arasındaki geçişkenliği kuvvetlendirmek ve yabancı dili geliştirmek amaçlanmaktadır. Programdan öğrenciler, yükseköğretim ve meslek okulu öğrencileri, stajyerler, genç gönüllüler ve genel olarak gençlerin yanı sıra öğretmenler, yetişkin ve meslek eğitmenleri, öğretim elemanları ve gençlik alanında çalışanlar için öğretim, öğrenim, staj, gönüllülük fırsatları sunanlar yararlanabilmektedir. Bireylerin öğrenme hareketliliği amacına; “okul eğitimi personelinin öğrenme hareketliliği, yükseköğretim öğrenci ve personelinin öğrenme hareketliliği, mesleki eğitim öğrenci ve personelinin öğrenme hareketliliği, yetişkin eğitimi personelinin öğrenme hareketliliği, gençlik değişimi, gençlik çalışanlarının hareketliliği” eylemleri ile ulaşmaktadır.

İkinci ana eylem olarak ‘Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği’ yer almaktadır. Erasmus+ eğitim, öğretim veya gençlik alanlarındaki kurumların, kuruluşların, şirketlerin ve araştırma kurumlarının ortaklık projelerini desteklemektedir. Bu projeler, sınırlar ve sektörler arasında, eğitim, öğretim, gençlik alanlarında ve aynı zamanda bunlarla iş dünyası arasındaki işbirliklerini teşvik etmektedir. Bu işbirlikleri; yeni uygulamaları hayata geçirmeyi, mevcut uygulamaları iyileştirmeyi ve geliştirmeyi, dayanışmayı güçlendirmeyi, kurumsal, yerel, bölgesel, ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyinde bilgi transferini amaçlamaktadır (Türkiye Ulusal Ajansı İle Erasmus+, 2019). Stratejik Ortaklıklar; farklı türlerden kurumların arasında ulus ötesi ortaklıklar yoluyla, yenilikçi eğitim, öğretim ve gençlik uygulamaları geliştirmeyi, aktarmayı ve uygulamayı amaçlamaktadır. Erasmus+, bu amaçlara

ulaşmak isteyen farklı ülkelerden okul eğitimi, yetişkin eğitimi, mesleki eğitim, yükseköğretim ve gençlik alanlarında aktif olan kurumların projelerini desteklemektedir. Desteklenen bu projeler, ortaklıklar yoluyla bir arada çalışan farklı ekonomik ve sosyal sektörlerden işletmeleri, kamu kurumlarını ve sivil toplum kuruluşlarını kapsayabilmektedir (Erasmus Program Rehberi, 2017). Yenilik ve İyi Uygulamaların Değişimi için İşbirliği eylemi; “stratejik ortaklık, bilgi ortaklıkları ve sektörel beceri ortaklıkları” olmak üzere üç alt başlık ile gerçekleştirilmektedir.

Programın üçüncü ana eylemi ise ‘Politika Reformuna Destek’ eylemidir. Merkezi faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği Politika Reformuna Destek eyleminde; bilimsel temellere dayalı politika yapımının teşvik edilmesi ve bu alanda iyi uygulamaların paylaşılması amacıyla erasmus+ programının ana eylemlerinden biri olarak belirlenmiştir. Politika Reformuna Destek başlığı altında bir yandan AB üyesi ülkelerdeki politika reformunun desteklenmesi, diğer yandan AB üyesi olmayan ülkelerle bu alanda işbirliği ve iyi uygulamaların paylaşılması mümkün olabilecektir (Erasmus+’ı Merak mı Ediyorsunuz, 2019). Desteklenen faaliyetler arasında faaliyetler ve yapılandırılmış diyalog gelmektedir. Ayrıca üçüncü ana eylem bünyesinde gençlik başta olmak üzere eğitim ve öğretim faaliyetleri hibe kapsamında yer almaktadır (İktisadi Kalkınma Vakfı, 2016). Bu eylemin amaçlanan sonuçları, eğitim, öğretim ve gençlik sistemlerinin kalitesi ve etkinliğini arttırmak, ulusötesi işbirliği ve karşılıklı öğrenimi teşvik etmek, bilgi birikimini geliştirmek ve gençlerin demokratik hayata aktif katılımını desteklemektir (Türkiye Ulusal Ajansı İle Erasmus+, 2019).

Ana eylemlerin dışında programın iki özel eylemi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ‘Spor Destekleri’ başlığı altında verilmektedir. Erasmus+, sporu ve fiziksel aktiviteleri teşvik etmek için ulusal, yerel ya da bölgesel düzeyde spor alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar arasındaki ulus ötesi ortaklıkları teşvik eder. Sektörün karşı karşıya olduğu doping, şike, ırkçılık ve cinsiyet ayrımcılığı gibi önemli sorunlara çözüm üretmek ve AB çapında spor ve fiziksel aktivitelere katılımı artırmak için 2015 yılında başlatılmış olan “Avrupa Spor Haftası” faaliyetlerini destekler. Program aynı zamanda sporcuların çift kariyer gelişimine yardımcı olmak ve AB’nin sağlığa yararlı fiziksel aktivitelerle ilgili önerilerinin hayata geçirilmesini desteklemek için yönetim

organlarına yardımcı olabilir (Türkiye Ulusal Ajansı İle Erasmus+, 2019). Özel eylem spor destekleri kapsamında; “spor ile ilgili alanlardaki işbirliği ortaklıkları, kâr amacı gütmeyen spor etkinlikleri, küçük işbirliği ortaklıkları” spor faaliyetleri programları desteklenmektedir.

İkinci özel eylem ise ‘Jean Monnet Programı’dır. Erasmus+, Jean Monnet programı kapsamında Avrupa entegrasyon çalışmaları alanında öğretim, araştırma ve değerlendirmeyi teşvik etmek için özel finansman sağlamaktadır. Avrupa entegrasyon çalışmaları, Avrupa Toplulukları ile AB’nin oluşumu ve gelişiminin analizini içerir. Bunlar; AB’nin kişiler ile kültürler arası diyalogdaki rolü ve dünya genelindeki imajı da dahil olmak üzere, Avrupa entegrasyonunun hem dahili hem harici boyutlarını kapsar. Sunulan fırsatlar, Avrupa’daki ve Avrupa dışındaki yükseköğretim kurumlarına açıktır. Kişiler doğrudan başvuramazlar, ancak kurumlar tarafından yürütülen faaliyetlerden faydalanabilirler (Erasmus Program Rehberi, 2017). Jean Monnet Programı kapsamında; “jean monnet akademik modülleri (öğretme ve araştırma), jean monnet kürsüleri (öğretme ve araştırma), jean monnet mükemmellik merkezleri (öğretme ve araştırma), kuruluş ve derneklere jean monnet desteği, jean monnet ağları (akademik camia ile politika tartışmaları), jean monnet projeleri (akademik camia ile politika tartışmaları)” desteklenmektedir (Vizder, 2019).

Erasmus programından farklı olarak erasmus+ programı ile (Erasmus Program Rehberi, 2017);

- Erasmus, Comenius, Grundtvig, Leonardo da Vinci, programları ile Erasmus Mundus, Edulink, Alfa, Tempus ve Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği Programı erasmus+ programı bünyesinde yer almaktadır.
- Yüksek lisansını tamamlamış öğrenciler için mesleki becerileri artırmalarını destekleyecek programlar hibe destek programına dahil edilmiştir.
- Yükseköğretim Alanında Sanayileşmiş Ülkelerle İşbirliği (Bilateral Cooperation) programı da erasmus+ programına dahil edilmiştir.
- Yükseköğretim kurumları ve işyerleri arasında sağlanan büyük ölçekli ortaklıklar (Bilgi Ortaklıkları) ile sektörlere yönelik istihdam imkanını

artırmak amacıyla eğitim ve öğretim kurum/kuruluşları arasında ortaklıklar (Sektörel Beceri Ortaklıkları) programı erasmus+ bünyesine alınmıştır.

- Hareketlilik ve ortaklık fırsatları genişletilerek mesleki eğitim öğrencileri, eğitimciler, öğretmenler ve gençlik çalışanları için hibe imkanları programa dahil edilmiştir.

2.1.6. Erasmus+ Programında Yer Alan Ülkeler

Erasmus+ Programı ile programa dahil olan ve işbirliği yapılabilecek ülke sayısında artış meydana gelmiştir. Erasmus+ programı bünyesinde 28 Avrupa Birliği ülkesi (Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan) yer almaktadır. Avrupa Birliği üyesi olmayıp erasmus+ programına dahil olan ülkeler ise Norveç, İzlanda, Lihtenştayn, Makedonya, Sırbistan, Türkiye şeklindedir. Dünyanın geri kalanında yer alan ve yukarıdaki gruplara dahil olmayan ülkeler ise Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ Cumhuriyeti, Sırbistan, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Gürcistan, Moldova, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Cezayir, Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus şeklindedir (Vizder, 2019).

2.1.7. Yükseköğretimde Erasmus+ Programının Hedefleri

Erasmus+ Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni ihtiyaçlara yönelik Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmayı amaçlamaktadır. Erasmus+ programının üç ana eylem ve iki özel eylem planında ele alınan faaliyetlerin hemen hemen hepsinde yükseköğretime ayrı bir başlık açılmıştır. Programın temelde ana amaçları arasında yer alan yükseköğretim alanında ortak ülkelerin, sürdürülebilir kalkınmasının sağlanması, yükseköğretimde kalitenin artırılması, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğinin güçlendirilmesi hedeflerine alt eylemler ile de ulaşma yolunda adımlar atıldığı görülmektedir. Ana eylemler özelinde belirtilen faaliyetler çeşitlilik göstermektedir. Çalışmanın özelinde ana eylemle kapsamında ele alınan yükseköğretim faaliyetleri ayrıca kısaca açıklanması doğru

olacaktır. Bu kapsamda ana eylemler özelinde yükseköğretime yönelik faaliyetler aşağıda yer almaktadır.

Birinci ana eylem yani bireylerin öğrenme hareketliliği başlığı altında yükseköğretim projeleri yoluyla öğrenci ve personellerin yeterliliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, “öğrenci öğrenim hareketliliği, staj hareketliliği, personel ders verme hareketliliği, personel eğitim alma hareketliliği” faaliyetleri desteklenmektedir.

Yukarıda ele alınan faaliyetler ile erasmus öğrenci değişim programı; “Öğrencilerin diğer Avrupa ülkelerinin deneyimlerinden dilsel, kültürel, eğitim ve akademik çalışma alanlarından yararlanabilmesini sağlamak, gidilen kuruluşun eğitim çevresini zenginleştirmek, öğrenci değişimi yapan kuruluşlar arasındaki işbirliğini teşvik etmek, geleceğin profesyonelleri olarak nitelikli, açık fikirli ve uluslararası deneyimi olan genç insanlardan bir havuz oluşturarak genelde toplumun zenginleştirilmesine katkıda bulunmak, değişim masraflarına katkıda bulunarak, başka koşullarda bunu yapamayacak öğrencilerin yurt dışında bir çalışma dönemi geçirmelerini sağlamak” hedeflerine ulaşmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir (Sokrates Başvuru Rehberi, 2003:88). Erasmus değişim programının ana hedeflerinin yanında alt hedefleri arasında programdan yararlanan öğrencilerin farklı kültürlerle girdiği etkileşim sonucunda davranışlarında meydana gelen; “farklılıkları reddetme, farklılıklara karşı kendi kültürünü savunma, ortak kültürel özellikleri öne çıkarma, farklılıkları kabul etme, farklı kültürlerle uyumu kabul etme ve farklı kültürle birlikte yaşamayı kabul etme” gibi değişiklikler ve kazanılan kültürlerarası yeterlilikler hedefler arasında yer almaktadır (Hammer vd. (2003)’den aktaran Köse, 2016:52).

İkinci ana eylem planı başlığı altında yenilik ve iyi uygulama örneklerinin değişimi hedeflenmektedir. Bu kapsamda yükseköğretim ve gençlik alanlarında programa dahil olan ülkeler ile işbirliği geliştirilerek ortak projelerle eylem yürütülmektedir.

Eylem alt başlıkları dahilinde yer alan;

- Stratejik ortaklıklar kanalıyla yükseköğretimde kalite ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi amacıyla yükseköğretim kurumları ile diğer paydaşlar arasında işbirliğini gerçekleştirmek,
- Bilgi ortaklıkları kanalıyla; yükseköğretim ve sanayi arasındaki entegrasyonu sağlamak amacıyla uluslararası ve sonuç odaklı projeler geliştirmek ve bu sayede gerek yükseköğretim gerekse sanayide yenilikçiliğin teşvik edilmesini sağlamak,

Böylece yükseköğretim alanında; program ülkelerindeki yararlanıcılar, Avrupa sınırları içerisinde veya dünyanın herhangi bir yerindeki yükseköğretim kurumlarında eğitim alma ve ders verme fırsatına sahiptirler. Bu sayede erasmus+ programı ile Avrupa’da yükseköğretime olan ilginin arttırılması ve aynı zamanda Avrupa dışındaki ülkelerde yükseköğretimin geliştirilmesi için elverişli bir ortam oluşturulacaktır (Erasmus+ Programı Genel Yapı, 2019).

Üçüncü ana eylem planı politika reformuna destek dahilinde yükseköğretim programlarına doğrudan olarak herhangi bir eylem planı veya programı öngörülmemiştir. Fakat AB çapında gerçekleştirilecek reformlar ile dolaylı yoldan da olsa yükseköğretime etki edecek eylemler gerçekleştirilebilecektir.

Erasmus+ programının özel eylem planlarından olan Jean Monnet Programı ile yükseköğretim kurumlarında yer alan akademisyenlerin çalışmalarının desteklenmesi amaçlanmaktadır. Yine özel eylem planlarından bir diğeri spor destekleri kapsamında yükseköğretim alanında; program ülkelerindeki yararlanıcılar, Avrupa sınırları içerisinde veya dünyanın herhangi bir yerindeki yükseköğretim kurumlarında eğitim alma ve ders verme fırsatına sahiptirler. Bu sayede erasmus+ programı ile Avrupa’da yükseköğretime olan ilginin arttırılması ve aynı zamanda Avrupa dışındaki ülkelerde yükseköğretimin geliştirilmesi için elverişli bir ortam oluşturulacaktır (Erasmus+ Programı Genel Yapı, 2019).

2.2. Erasmus+ Programının Öğrencilere Katkısı

Erasmus+ değişim programının paydaşlarından en önemlisi olarak gösterilebilecek öğrencilere yönelik çeşitli başlıklarda faydaları mevcuttur. Genel olarak belirtmek gerekirse erasmus+ değişim programı ile yurtdışında eğitim hayatının bir kısmını geçiren öğrenciler bu sayede belirli bir süreliğine de olsa farklı bir ülkede farklı bir kültürü tanıma ve yeni insanlarla tanışma fırsatı bulmaktadır. Gidilen farklı ülkenin dili ne olursa olsun gerek günlük gerekse akademik ihtiyaçlarını gidermek için öğrenciler bir yabancı dil olarak İngilizceyi kullanmak zorunda kalmaktadırlar. Bu da onlara yabancı dil pratiği yapma imkanı sunmaktadır. Öğrenciler erasmus+ değişim programı sayesinde ailelerinden ve alışık oldukları hayat düzenlerinden uzakta kendi ayakları üzerinde bir zaman dilimi geçirmek zorunda kalmaktadır. Bu deneyim öğrencilere sorumluluk bilinci kazandırırken özgüven artışı da sağlamaktadır. Sorumluluk bilincinde olan ve özgüvenleri yükselen öğrenciler kariyer planlamalarını değişim programından döndükten sonra daha farklı bir gözle ele almaktadırlar. Özgeçmişlerinde erasmus+ değişim programını belirten öğrenciler işverenler tarafından daha olumlu bir gözle değerlendirilmekte ve rakiplerine nazaran bir adım öne çıkmaktadırlar. Tüm bunların yanında erasmus+ değişim programının öğrencilerin hayatında unutamayacakları bir deneyim yaşamalarına ve uluslararası sosyal çevre edinmelerine de imkan sağlamaktadır. Literatürde gerçekleştirilen çalışmalarda erasmus+ değişim programının öğrencilere yönelik katkısına ilişkin çok sayıda çalışma yapılmış ve bu katkılar farklı yönleriyle ele alınmıştır. Bu boyutlardan biri olan değişim programlarının öğrencilerin kültürel birimlerine katkısına yönelik gerçekleştirilen çalışmalar aşağıda yer almaktadır. ESIB (2007)'e göre; erasmus+ değişim programı öğrencilere akademik, kültürel ve sosyal bakımdan katkılar sağlamakla birlikte öğrencileri Avrupa Birliği vatandaşı olma yolunda donatılar sağlamaktadır. Ayrıca öğrencilerin uluslararası alanlarda iş imkanını artırmaktadır.

Sancak (2009) çalışmasında erasmus değişim programından faydalanan öğrencilerin kültürel gelişimlerini ve kültürel anlamda bakış açılarını belirlemiştir. Sancak'a (2009) göre programdan faydalanan öğrenciler değişik kültürlerle temas kurmanın bakış açılarını pozitif yönde etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca vatandaşı oldukları ülkeye farklı bir ülkeden bakmanın vatandaşı oldukları ülkenin sorunlarına

ve dünya üzerinde içinde bulunduğu pozisyona yönelik farklı bir bakış açısı geliştirmelerine imkan verdiğini belirtmiştir. Kültürel etkileşimin diğer tarafı olan yabancı öğrenciler açısından ise programdan faydalanan Türk öğrencilerin tanıştıkları yabancı öğrenciler ile etkileşime girmelerinin yabancı öğrencilerin Türkiye'ye karşı olumlu fikirler geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Erasmus+ programının doğru kullanılması halinde Türkiye'nin tanıtımına olumlu katkı sağlayacağı sonucuna ulaşmıştır. Gu (2009); gerçekleştirdiği çalışmada değişim programlarının kişisel değişim ve insani gelişim boyutunu ele almıştır. Değişim programından faydalanan öğrencilerin kültürlerarası ortamda kişisel değişim sürecinin, kültürlerarasılık ve insani gelişim süreci ile iç içe gerçekleştiğini belirtmektedir. Ayrıca farklı ülkelerdeki eğitim sistemini deneyimleyerek gözlemleyen bireyler kendi ülkelerindeki sistem ile karşılaştırmayı daha rahat yapabilmekte ve eleştirel bir bakış açısı kazanarak kişisel gelişimlerine farklı bir boyut kazandırmakta olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Stilianos vd. (2013)'de değişim programına katılan öğrencilerin akademik deneyimlerinin yanında kültürlerarası deneyimlerinin önemli yer tuttuğunu belirtmektedir. Sigalas (2010) gerçekleştirdiği çalışmada erasmus programlarının öğrencilerin Avrupa kimliğini güçlendirici bir etkisi olmadığını fakat Avrupalılarla sosyalleşmenin artmasının, Avrupa kimliği üzerinde mütevazı olsa da, olumlu bir etkisi olduğunu tespit etmiştir. Önder ve Balcı (2010) erasmus+ değişim programından faydalanan öğrenciler aracılığıyla kültürel etkileşimin sonuçlarını araştırmışlardır. Programdan faydalanan öğrencilerin kültürel paylaşım seviyesinin artmasıyla birlikte kültürel deneyimlerinin arttığı, öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin geliştiği ve ırkçılık ile olan mücadelelerinin olumlu yönde etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Jacobone ve Moro (2015); yurtdışı eğitim programlarının üniversite öğrencilerinin algısına yönelik gerçekleştirdikleri çalışmada, öğrencilerin algısına olumlu katkı sağladığını ve programın en önemli çıktısının yüksek değerle kültürel gelişim, kişisel gelişim ve yabancı dil yeterliliği ile ilişkilendirildiğini belirtmektedir. Yurtdışında eğitimin, ayrıca, öğrencilerin öz kimliğini etkilediğinden Avrupalılaştırıcı bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Özdem (2013); erasmus+ değişim programının öğrencilerin kültürel bakış açılarına yönelik gerçekleştirdiği çalışmada, farklı kültürler ile etkileşime girmenin kültürler arası alışverişte pozitif katkılar sağladığını belirtmiştir.

Öğrencilerin yabancı bir ülkede özellikle Türklere karşı olumsuz yönde var olan bakış açısından ilk başlarda kendilerinin de etkilendiğini ama zamanla kendilerine yönelik bu olumsuz bakış açısının ve önyargının değiştiğini belirtmişlerdir. Çelik (2018) çalışmasında değişim programlarının kültürel ve kişisel gelişime yönelik etkilerini erasmus+ değişim programından faydalanan öğrenciler aracılığıyla belirlemiştir. Öğrencilerin erasmus+ değişim programı ile özgüvenlerinde artış yaşadıkları, farklı kültürlerden olan kişilere karşı bakış açılarından olumlu değişiklikler yaşadıklarını, negatif olan önyargılarının zamanla pozitif önyargılara dönüştüğünü belirtmişlerdir. Ayrıca farklı yaşam tarzlarını tanımalarının, farklı ülkeleri görmelerinin bireysel anlamda kültürel zenginliklerine katkı sağladığını ve hayata karşı daha pozitif bakmalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Son olarak program sayesinde yabancı dil gelişimlerinin arttığını ve bunun da iş bulmalarında pozitif katkısı olduğunu belirtmişlerdir. Önen (2017) erasmus+ değişim programının öğrencilerin kültürel zenginliklerine ve kişisel gelişimlerine olumlu anlamda fayda sağladığını belirtmektedir. Değişim programlarına yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda ortaya çıkan bir diğer boyut ise programların öğrencilerin akademik gelişimine katkısına yöneliktir. Teichler (2001); farklı bir ülkede bulunmanın etkilerini ve sonuçlarını akademik ve kültürel boyutuyla ele almıştır. Teichler'e göre değişim programlarından faydalanan öğrenciler yurtdışında bulunmalarının kendilerine akademik olarak çok değerli katkı olduğunu ancak bu katkıdan daha değerli kültürel ve kişisel gelişim ile dilsel gelişimlerinde önemli kazanımlar olduğunu belirtmektedir. Ayrıca yurtdışında bir süre bulunmanın ilk iş başvurularında olumlu sonuç alınmasına katkı sağladığını da belirtmektedir. Teichler (2001)'e göre hareketlilik gerçekleştiren öğrencilerin gerçekleştirmeyenlere göre programdan faydalanan öğrenciler faydalanmayan öğrencilere göre uluslararası alanda iş imkanlarından daha rahat faydalanabilmekte ve mesleki anlamda yeterliliklerini daha yüksek oranda sağlayabilmektedir. Mazzarol ve Soutar (2002), bir öğrenciyi yurtdışında çalışmaya iten sebebin yükseköğrenime erişim eksikliği ve kalite düşüklüğü olarak belirtmektedir. Yurtdışındaki lokasyonun seçiminde ise kişisel öneriler, coğrafi yakınlık ve maliyet gibi unsurların ön plana çıktığını belirtmiştir. Dwyer (2004), yurtdışında eğitim almayı, uzun süreli dil kullanımı, akademik başarı önlemleri, kültürlerarası ve kişisel gelişim ve kariyer seçimleri alanlarında öğrenciler üzerinde önemli bir etki olarak görmektedir. Botas ve

Huisman (2013) erasmus+ değişim programının olası etkilerini Polonyalı öğrenciler üzerinden hareketle açıklamışlardır. Buna göre; öğrencilerin erasmus+ programına katılımlarının akademik başarıları, kültürel, sosyal ve dilsel sermayeleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu, fakat öğrencilerin yüksek oranda ücret aldıkları iş bulmaları ile okullarını bitiremedikleri için kültürel miraslarını tam olarak korumanın önüne geçebildiğini belirtmektedir. Zerman (2014) çalışmasında değişim programlarının akademik boyutunu ele almıştır. Zerman (2014)'e göre eğitimin uluslararasılaşmasına yönelik en önemli engellerden birisi de dil problemidir. Değişim programlarından faydalanan öğrencilerin deneyimlerine istinaden değişim sürecinde öğrencilerin kendilerini dilsel olarak yetersiz görmeleri veya gittikleri üniversitelerde yer alan akademisyenlerin dil yeterliliğinin iletişim kurmalarını zorlaştırdığını belirtmiştir. Ayrıca erasmus değişim öğrencilerine yönelik fazla esnek ve pozitif ayrımcılığın olmasının öğrencilerin akademik gelişimleri önünde engel teşkil ettiğini belirtmektedir. Değişim programlarının faydalı yönünü ise kültürel etkileşime olumlu katkısının olduğu şeklinde belirtmiştir. Özkan (2018) erasmus+ değişim programının öğrencilerin kültürel gelişimi ile dilsel gelişimlerine olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Söz konusu sonucun erasmus+ değişim programının ana amacı ile aynı yönde olduğunu belirtmiştir. Programdan faydalanan öğrencilerin gitmek istedikleri ülke ve üniversite konusunda farkındalıklarının olduğunu ve belirli bir araştırma sürecinden sonra değişimi gerçekleştirecekleri üniversiteye karar verdiklerini belirtmiştir. Öğrencilerin üniversite ve ülke seçimi konusunda mesleki ve kariyer imkanları doğrultusunda karar verdiklerini belirlemiştir. Gerçekleştirilen çalışmalarda ortaya çıkan son boyut ise değişim programlarının öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik etkileri üzerinedir. Aslan ve Jacobs (2014) gerçekleştirdiği çalışmada erasmus+ değişim programının genel olarak, öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimleri üzerindeki olumlu etkileri olduğunu ve programdan sonra özgüvenleri için yararlı olan kendi sorumlulukları ve özgürlük duygusundaki olumlu yönde geliştiğini belirtmiştir. Uluslararası değişim programlarına katılımın öğrencilerin ikili işbirliği ve bağlantılarını geliştirerek üniversitelerin uluslararasılaşmasına katkı sağladığını belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin iletişim yeteneklerinin gelişmesine, farklı kültürler hakkında bilgi düzeylerinin artmasına ve yabancı dil öğrenme potansiyelleri üzerine faydası olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yardımcı (2014) gerçekleştirdiği çalışmada

öğrencilerin dilsel gelişimine katkı sağlayarak özellikle İngilizcenin uluslararası alandaki öneminin farkına vardıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca öğrencilerin program sayesinde farklı kültürlerle yönelik olumsuz tutumlarının olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Kağnıcı'nın 2016 yılındaki çalışmasında erasmus+ değişim programının katılımcıların kişisel gelişim ve kariyer olanaklarına pozitif katkıları olduğunu belirtmiş ve değişim programı gerçekleştirilen ülkedeki sosyal hayatı anlama yönünde değişim programı öğrencilerine katkı sağladığını belirtmiştir.

Özetle erasmus+ değişim programına yönelik gerçekleştirilen ve öğrencilerin sorunlarının tespitini analiz eden çalışmalarda özellikle oryantasyon programlarının eksik oluşu, ders denkliğinde yaşanan sorunlar, karşı kurum ile yaşanan iletişim sorunları ve barınmada ortaya çıkan problemler ile hibe miktarlarının yetersizliği en önemli sorunlar olarak belirlenmiştir. Bunların yanında kültürel olarak ziyaret edilen ülkenin insanları tarafından ziyaretçi ülkenin kültürüne yönelik önyargıların diğer bir problem kaynağı olduğu tespit edilmiştir (Ersoy, 2013; Ersoy ve Günel, 2011; Demir ve Demir, 2009; Önder ve Balcı, 2010).

2.3. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılma Sebepleri

Öğrencileri farklı bir ülkede eğitim alma düşüncesine yön veren ana sebepler olarak dünyanın son dönemde yapısal değişikliğinin etkili olduğu gözlemlenmiştir. Erasmus+ değişim programına katılım sağlayan öğrencilerin programa katılım amaçlarına yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda öğrencileri genellikle farklı bir ülkede eğitim almaya yönelten sebepleri üç ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar; uluslararası ticari ilişkilerdeki gelişmeler, uluslararası yetkinliklere sahip personel ihtiyacı ve küreselleşme ile son dönemde artan kültürlerarası etkileşim ile farklı bir ülkede çalışma yönünde dünyada yaşanan düşünce değişikliği. (Knight ve Altbach, 2007; McLellan, 2008; Mok, 2007). Ayrıca öğrencilerin genel hatlarıyla değişim programına yeni yerler görmek, yabancı dil gelişimlerini artırmak, mesleki gelişimlerine katkı sağlamak, kültürel zenginliklerini artırmak ve yurtdışında yaşama arzusu nedeniyle katılım sağladıkları belirlenmiştir. Bu kapsamda literatürde gerçekleştirilen çalışmalarda erasmus+ değişim programına katılım sağlayan öğrencilerin programa katılım sebeplerine ilişkin çok sayıda çalışma yapılmış ve bu sebepler farklı yönleriyle ele alınmıştır. Clyne ve Rizvi (1998) değişim programlarına

katılan öğrencileri motive eden ana sebeplerin araştırıldığı çalışmada; öğrencilerin daha çok yeni yerler görmek amacıyla gezi, farklı kültürlerden yeni insanlarla tanışma ve farklı kültürleri tanıma amacıyla değişim programlarından faydalandıklarını tespit etmiştir. Ayrıca kültürel ve sosyal olarak kendilerini geliştirme, yabancı dillerini geliştirme ve uluslararası farkındalıklarını artırma amacıyla değişim programlarından yararlandıklarını belirtmiştir. Fritz, Möllenbergl ve Chen (2002) çalışmasında küreselleşmenin önemi üzerinde durarak küreselleşen dünyaya adapte olmak konusunda değişim programlarının öğrencileri hazırladığını belirtmektedir. Öğrencilerin farklı kültürler ile etkileşime girmesinin küreselleşen dünyada var olmalarını destekleyeceğini ve bir adım öne çıkacaklarını belirtmektedir. Carlson ve Widaman (1988) yurtdışında çalışmanın ve eğitim görmenin öğrenciler üzerindeki etkisine yönelik gerçekleştirdikleri çalışmalarında değişim programlarına katılım sağlayan öğrencilerin farklı kültürler ile etkileşime girmeleri sonucunda küresel bir bakış açısı edindiklerini ve kişisel gelişimlerinde yaşıtlarına göre daha ön planda yer aldıklarını belirlemiştir. Byram, Nichols ve Stevens (2001) çalışmalarında değişim programlarının öğrencilere yönelik katkılarını belirlemiştir. Buna göre küreselleşmenin hızlandığı bir dönemde farklı kültürlerle etkileşimde bulunan ve kültürel zenginliklerini artıran öğrencilerin istihdam konusunda daha avantajlı bir konuma geldiklerini, ayrıca yabancı bir dili etkin şekilde kullanabilen öğrencilerin kültürel yetkinliklerini daha üst seviyelere taşıyabildiklerini belirtmiştir. Wiers-Jenssen (2002) çalışmasında erasmus programına katılım sağlayan öğrencilerin programa katılım amaçlarını Norveç özelinde incelemiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin %87 gibi büyük bir çoğunluğunun programa mezun olduktan sonra istihdam imkanına yönelik katkı sağlayacağı düşüncesiyle katılım sağladığını belirlemiştir. Mazzarol ve Soutar (2002) ise değişim programlarına katılım sebeplerini öğrencileri programlara iten sebepleri araştırarak cevaplandırmaya çalışmıştır. Mazzarol ve Soutar'a (2002) göre öğrenciyi değişim programlarına yönlendiren ana sebeplerin kendi ülkelerindeki yükseköğretime ulaşma imkanındaki kısıtlar, yine kendi ülkesindeki yükseköğretimin kalitesinden duyulan endişe olduğunu belirtmiştir. Yurtdışında eğitim hayatına devam etmeyi amaçlayan bir öğrencinin ülke seçiminde ise yakın çevresinin fikri, maliyet ve coğrafi yakınlık gibi etkenlerin etkili olduğunu belirtmiştir. Kehm (2005)'in gerçekleştirdiği çalışmasında değişim programlarının

öğrencilerin Avrupa topluluğuna ait olmasını desteklediğini, programdan faydalanma ile öğrencilerin kişisel gelişimlerinin yükseldiğini ve böylece istihdam edilebilirliğinde anlamlı farklılıklar ortaya çıktığını belirtmiştir. Ayrıca değişim programları sayesinde öğrencilerin özgüvenlerinde artış meydana geldiğini ve bu özgüvenlerinin de mezuniyet sonrası istihdamda etkili bir rol oynadığını belirtmektedir. Sancak ise (2009) yılında gerçekleştirdiği çalışmada Zerman'ın aksine erasmus+ değişim programına katılım sağlayan öğrencilerin programa katılım sağlamadaki temel amaçlarının eğitim olduğunu öne sürmüştür. Marcotte vd. (2007) çalışmalarında değişim programlarının hem öğrencilere hem de yönetim kademesine yönelik katkılarını belirtmişlerdir. Çalışmaya göre yükseköğretim alanındaki uluslararasılaşmanın artması akademik personel ve öğrencilerin kültürlerarası kapasitelerini artırırken bu alandaki verimliliklerini de üst seviyelere taşımaktadır. Öğrencilerin farklı kültürlerle temas etmesi sonucu değişik bir kültürde çalışma hayatını deneyimlemesi öğrencilerin farklı uygulamaları karşılaştırarak gelecek kariyerlerine yön verebilmelerini sağlamaktadır. Mažeikien ve Loher (2008) değişim programlarının farklı eğitim sistemlerini ve ülkelerini tecrübe etmelerini sağlayarak öğrencilerin küresel dünyaya hazırlığında yükseköğretime destek olduğunu belirtmektedir. Böylece çok kültürlü ve uluslararası bir öğrenci profili oluşturulabildiğini ifade etmektedir. Yiğit vd. (2009) erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin katılım sebeplerini eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma ile tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmanın sonucuna göre öğrenciler değişim programlarından yabancı dillerini geliştirmek, farklı kültürden farklı insanlarla tanışmak, farklı kültürleri ve yeni yerleri görmek ve misafir oldukları ülke ile kendi ülkeleri arasındaki eğitim sistemini karşılaştırmak için faydalanmışlardır. Zerman (2014)'ın yaptığı çalışmada öğrencilerin erasmus+ değişim programına ilk dahil olurken sanılanın aksine akademik sebeplerle katılım sağlamadığı, aksine yeni kültürleri tanıma, yeni insanlarla iletişim kurma, dil seviyelerini geliştirme ve gezmek amacıyla katıldıklarını belirlemiştir. Fakat değişim programından sonra eğitim hayatlarına devam etmek amacıyla yurtdışındaki eğitim imkanlarını araştırdıkları ve erasmus programlarının bu anlamda katkısı olduğunu belirtmektedir. Kağnıcı (2016) çalışmasında öğrencilerin erasmus+ değişim programına katılmalarının ana sebeplerinin farklı kültürleri tanımak, kültürel zenginliklerini artırmak, yabancı dil

seviyelerini geliştirmek farklı bir ülkenin anlayışından gelişme sağlamak ve içinde bulundukları ortamdaki uzaklaşarak farklı bir ortamda tecrübe kazanmak olarak belirtmiştir. Özkan (2018) diğer yazarlarla benzer şekilde değişim programlarına katılım amacıyla en önemli etkenin farklı kültürleri tanıma ve yurtdışında yaşama deneyimini edinme ile yurtdışında eğitim görmenin olduğunu ifade etmiştir. Stilianos vd. (2013) öğrencilerin programa katılım sebeplerini incelediği çalışmasında elde ettiği sonuçlara göre öğrencilerin büyük çoğunluğunun programa akademik düşüncelerle katıldığını ayrıca farklı kültürden yeni arkadaş çevresi edinme, farklı bir kültürü deneyimleme, içerisinde bulunduğu ortamdaki farklı bir ortamda yaşama arzusu, Avrupa kültürünü yakından tanıma ve bu kültüre yönelik tecrübe edinme, yabancı dili geliştirme ile aile ve toplumsal baskıdan uzakta bağımsız olma arzusuyla programı tercih ettiklerini belirlemiştir. Demir ve Demir (2009) gerçekleştirdiği çalışmada değişim programından yararlanan öğrencilere yönelik anket uygulamıştır. Ankette yer alan değişim programından neden faydalandıkları sorusuna öğrenciler büyük bir çoğunlukla farklı bir ülkeyi görmek, farklı kültürleri tanımak ve kültürel zenginliklerini artırmak, yabancı dil seviyelerini geliştirmek, akademik anlamda gelişimlerine katkı sağlamak ve farklı bir ülkede tek başlarına hayatlarını devam ettirerek özgüvenlerini geliştirmek olarak belirtmişlerdir. Aybar ise (2016) gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin erasmus değişim programlarına katılım sebeplerini incelemiştir. Öğrencilerin programa katılım sebeplerinde ilk sırayı farklı kültürleri tanıyarak kültürel zenginliklerini artırma yer almaktadır. Kültürel sebepleri Avrupa deneyimlerini artırma ve mevcut yabancı dil seviyelerini kullanma ve geliştirme gelmektedir. Öğrencilerin programa katılım sebeplerinde son sırada ise akademik sebeplerin yer aldığını ifade etmiştir. Daly (2011) değişim programlarından yararlanan öğrencilerin kararını etkileyen faktörleri belirlemiştir. Buna göre öğrenciler farklı bir ülkede eğitim hayatına devam ederken öncelikle maliyetleri göz önünde bulundurmaktadır. İkinci planda gidilecek ülkedeki güvenlik seviyesi etkili olmaktadır. Bu düşünceleri öğrencinin içinde bulunduğu toplumun beklentileri ve vatandaşı olunan ülkenin eğitim kalitesi takip etmektedir. Bunlara ek olarak misafir olunacak ülkenin eğitim kalitesi ve politikası ile yabancı öğrencilere yönelik tutumunun da etkili olduğunu belirtmektedir. Engel (2010) erasmus değişim programının öğrencilerin uluslararası alanda mesleki yetkinliğe ulaşmasında katkıları

olduğunu belirtmektedir. Eğitim hayatlarının belli bir bölümünde değişim programından faydalanan öğrencilerin uluslararası deneyimlerinin arttığını, kültürel zenginliklerinin geliştiğini, uluslararası alanda iş bulmalarını destekleyecek bir unsur olan dil gelişimine olumlu katkılar olduğunu ve öğrencilerin akademik gelişimlerine de olumlu katkılar edindikleri sonucuna ulaşmıştır. Değişim programlarından faydalanan öğrencilerin programa dahil olmalarının temel sebepleri olarak bunları göstermiştir. Avrupa Komisyonu'na göre değişim programları bireylerin kişisel gelişimi ve bireylerin mezuniyet sonrası istihdam imkanlarının çeşitliliği için son derece önemlidir. Komisyona göre değişim programları kültürel çeşitliliğe saygıyı ve farklı kültürlerle entegrasyon kapasitesini artırmaktadır. Ayrıca dil gelişimini artırarak Avrupa Birliği'nin çok dilliliğine katkı sağlamaktadır. Değişim programlarının bir diğer olumlu katkısı da yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliği kapasitesini artırmaya yöneliktir. Tüm bunlarla birlikte değişim programları Avrupa Birliği'nin yükseköğretim alanına olumlu katkılar sağlamaktadır.

2.4. Yönetimsel Açıdan Erasmus+ Programına Bakış

Erasmus+ değişim programının katkılarını üç temel düzeyde incelemek mümkündür. Daha önceki bölümlerde erasmus programlarının katkı sağladığı iki alan belirtilmiştir. Bu iki temel alandan birincisi öğrencilere yönelik katkıdır. Öğrencilere yönelik katkı ise kendi içerisinde farklı alanlarda olurken en temel katkısı hiç şüphesiz öğrencilerin akademik düzeyi, toplumsal farkındalıklarının gelişimi, kültürlerarası zenginliklerine katkısı, dil becerilerine yönelik katkısı ve mesleki gelişimlerine katkısı oluşturmaktadır. Erasmus programlarının bir diğer ana alandaki katkısı ise kültürlerarası etkileşime yönelik katkı yönündedir. Özellikle Avrupa Birliği'nin kurulma amaçlarından bir tanesi olan bütünleşik bir Avrupa oluşturma düşüncesine kültürel ve akademik anlamda katkı sağlamaya çalışan erasmus programları bu hedefine doğru hızlı bir şekilde ilerlemektedir. Birbirlerini tanımayan farklı kültürlerde yaşayan vatandaşların ve özellikle öğrencilerin birbirleri ile etkileşime geçerek farklı kültürleri yakından tanınması ve böylece önyargılarından arınmış bir uluslararası toplum oluşturulması hedeflenmektedir. Küreselleşen dünyada yükseköğretimin ana unsuru olan uluslararasılaşmanın ilk temelleri ortaçağda başlamış ve günümüzde üniversiteler arasında öğrenci ve personel değişimi olarak hız

kazanmıştır (de Wit, 2002:5). Uluslararası alanda yaşanan bu değişim Türkiye’de de değişimi zorunlu kılmıştır. Türkiye’de yükseköğretim alanında uluslararasılaşma erasmus değişim programları ile birlikte personel ve öğrenci değişimi ile birlikte gerçekleşmektedir. Özellikle Bologna sürecine Türkiye’nin katılım sağlaması uluslararası yükseköğretimde entegrasyonu artırıcı bir etki yaratmıştır. Bu faaliyetlere Türkiye’nin farklı ülkelerde ortak üniversiteler kurması da eklenebilir (YÖK, 2014:151). Günümüz küresel dünyasında her alanda entegrasyonun önemi artmaktadır. Kültürel ve eğitim alanında entegrasyonun sağlanmasında önemli katkılar sağlayan erasmus programına ülkelerin ve yararlanıcı arayüz olan yükseköğretim kurumlarının bakış açısı ve katkıları programın işlevselliğini artırıcı bir etken olmaktadır. Bu bağlamda yükseköğretim kurumlarının ve politika yapıcı konumundaki kurum ve kuruluşların programa yönelik düzenleyici katkısı programın yönetsel anlamda sürdürülebilirliğini etkilemektedir. Bu amaçla Türkiye erasmus programlarına 2001 yılında Prag’da imzaladığı anlaşma ile katılım sağlamıştır (Saban vd, 2019). Anlaşmanın imzalanmasından sonra hızlı bir şekilde yapısal altyapısını tamamlamak adına Türkiye’de programı yürütmek adına Ulusal Ajans kurulmuştur. 2003 yılında ise pilot uygulama ile faaliyetlerine başlayan Ulusal Ajans ilk öğrenci değişimini 2004 yılında gerçekleştirmiştir (Ulusal Ajans, 2017). 2004 yılından bu yana artan bir oranda ve sayıda değişim programı gerçekleştirilmiştir. Erasmus programları sayesinde ulusal ve uluslararası seviyede birçok gelişme gözlemlenmektedir. Programlar sayesinde özellikle gençlerin istihdam edilebilirliği, aktif vatandaşlık, sosyal dahil olma, uluslararası işbirliği, kültürlerarası etkileşim, dil becerilerinin gelişimi, eğitim kalitesinin yükselmesi ve modernizasyonu, sürdürülebilir kalkınma alanlarında gelişim gözlemlenmektedir (Ulusal Ajans, 2019). Birçok alanda katkı sağlayan erasmus programlarına ülkelerin gerek en üst düzeyde karar verici mekanizmaları gerekse icra makamlarını teşkil eden kurum ve kuruluşlarının düzenleyici ve teşvik edici tedbirler aldığı görülmektedir. Türkiye’de programın idaresinden ve denetlenmesinden yetkili kuruluş olan Ulusal Ajans Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı ile gerçekleştirdiği entegrasyon sayesinde ülke çapında yer alan üniversitelerin programdan faydalanabilmesinin önünü açmış ve bu sayede programa katılım sağlamak isteyen üniversiteler Erasmus Beyannamesi’ni imzalayarak programdan yararlanıcı konumuna gelebilmişlerdir (Ulusal Ajans, 2019).

Ulusal Ajans'ın programı daha etkili bir hale getirmek adına her yıl düzenli olarak üniversitelerin erasmus koordinatörlerini ve erasmus ofislerinde görev yapan personellerini tecrübe paylaşımı için bir araya getirerek koordinasyon toplantıları düzenlemektedir. Ayrıca uluslararası fuarlara katılım sağlanması yönünde ilgili kurum ve kuruluşlarla görüşmeler yaparak yönetim kademesinde olanların etkileşimini en üst düzeyde tutmaya çalışmaktadır. Ulusal ajansın yönetsel açıdan bu desteklerine ve programa bakış açısına ek olarak programın yürütüldüğü kurum ve kuruluşlar niteliğinde olan üniversitelerde ise üst yönetimlerin programın etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi adına önemli adımlar attığı görülmektedir. Üniversitelerde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ile birlikte erasmus programlarının tek elden yürütülmesi adına rektörlükler bünyesinde “Erasmus Ofisi” veya “Dış İlişkiler Koordinatörlüğü” adı altında yapılanmalara gidilmiştir (Çetin, 2013). Bu yapılanmalar sayesinde programın yönetimi işlevsellik kazanmış ve etkileşim daha hızlı bir yapıya bürünmüştür. Ayrıca üniversitelerin bir çoğu erasmus değişim programları ile gelen öğrencilere yönelik oryantasyon programları düzenlemektedirler (Süter, 2008). Bu oryantasyon programları sayesinde Türkiye'nin eğitim sistemi hakkında öğrenciler bilgilendirilmekte ayrıca ev sahibi üniversitenin eğitim sistemi de tanıtılmaktadır. Erasmus değişim programları ile gelen misafir öğrencilerin kültürlerinin tanıtılması istenilerek kültürlerarası etkileşime katkı sağlanmak üniversite yönetimlerinin amaçları arasında bulunmaktadır. Eğitim sistemine ek olarak ev sahibi olan üniversitenin sosyal imkanları da misafir öğrencilere yönetim tarafından tanıtılmaktadır. Erasmus programından giden öğrenci olarak faydalanan öğrencilere yönelik üniversite yönetimlerinde birçok üniversite tarafından ücretsiz İngilizce kursları düzenlenerek öğrencilerin İngilizce seviyeleri mümkün olan en üst seviyeye çıkarılmaya çalışılmaktadır. Böylece erasmus değişim programlarının temel katkılarından olan kültürel etkileşim, uluslararası işbirliği ve akademik bilgi seviyesi de üst seviyelere ulaştırılmak amaçlanmaktadır. Tüm bu etkinlikler ve uygulamaya alınan politikalar esasında Türkiye’de yönetimin her kademesinde erasmus programına yönelik bakış açısını ve verilen önemi göstermektedir. Her kademedeki yöneticiler erasmus programlarının gelişimi ve etkin bir şekilde uygulanması için faaliyetler yürütmektedirler. Erasmus programlarının paydaşlarına kazandırdığı farklılık göstermekle birlikte programın ana hedefleri ile örtüşmektedir.

Personellerinin farklı bir kültürde ve eğitim sisteminde belirli bir süreliğine tecrübe yaşaması kendi ülkesinin eğitim sistemine farklı bir boyutta katkı sağlamaktadır. Ayrıca söz konusu personellerin uluslararası işbirliği geliştirmeleri sayesinde ileriki zamanlarda farklı projelerle katkı sağlamasına zemin oluşturmaktadır. Üniversiteler açısından diğer üniversiteler ile rekabete girilmesi ve böylece kurumun kalitesini daha üst seviyelere çıkarma isteğinin oluşması, üniversitelerin tanıtımının daha etkin ve farklı ortamlarda yapılabilmesini sağlaması, ekip ruhunun gelişimine katkı sağlaması, ikili işbirlikleri ile uluslararası mecrada tanıtım ve ortak projelerde görev yapabilme gibi faydalar da sağlanabilmektedir. Toplumsal açıdan ise ülkelerin tanıtımına katkı sağlamakla birlikte kültürlerarası etkileşimin en üst seviyede olmasını sağlamaktadır.

Yönetim açısından farklı bir bakış açısı gelişmesine çeşitli alt faaliyetlerle katkı sağlayan erasmus programlarının üniversitelerde yönetimi ve idaresi en üst düzeyde gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda üniversitelerde doğrudan olarak en üst temsil makamı olan rektör veya ilgili rektör yardımcısına bağlı birimlerde görev yapan erasmus ofisleri bu sayede üniversitelerin yönetim kademelerinde karar alma mekanizmalarına daha kolay ulaşabilmekte ve programın amaçlarına yönelik hedefleri daha etkin uygulayabilmektedir (Ulusal Ajans, 2017). Üniversite yönetimleri ise erasmus programları sayesinde yönetsel düşünce ve politikalarında uluslararası bir bakış açısı kazanarak üniversitenin tüm paydaşlarına bu bakış açısıyla hizmet verebilmektedir. Sarvan ve Akar'a (2011: 96) göre yükseköğretim alanında değişimin itici gücünü; değişim programları sayesinde küresel çapta rekabetin oluşması, uluslararası işbirliğin artması ile birlikte daha iyi bir akademik tanınırlık ve toplumsal gereklilikler, daha iyi öğrenci ve akademik kadro için rekabet ortamının oluşması, kamu kaynaklarının kısıtlanması ile birlikte yükseköğretim kurumlarının farklı kaynak arayışları olarak belirtmektedir.

BÖLÜM 3

3.YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın amacına ulaşmak adına izlenen yöntem detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. İlk olarak çalışmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, veri analiz teknikleri ve araştırma sürecinin özetlenmesine yer verilmiştir. Bunun yanı sıra çalışmanın temel sorusu ve alt soruları, araştırma sorusunun temel savı yine bu bölümde açıklanmaktadır.

3.1.Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri esas alınmıştır. Nitel araştırma; sosyal bilimler araştırmalarında tümevarımcı bir yaklaşım kullanan, doğal ortamlarda tanımlayıcı veri toplama tekniğini ve araştırma deneklerinin bakış açılarını vurgulayan bir yaklaşımdır (Bogdan ve Biklen, 2006). Nitel araştırmanın pek çok tanımı vardır. Yıldırım ve Şimşek'e (2005) göre nitel araştırma; gözlem, görüşme ve döküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırmanın en temel özelliği, araştırma yapılan kişilerin penceresinden araştırılan olay, olgu, norm ve değerleri açıklamaya çalışmaktır (Ekiz, 2009). Başka bir görüşe göre; nitel araştırma insanların hayat tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapılarını ve toplumsal değişmeyi anlamaya yönelik bilgi üretme süreçlerinden biridir (Strauss ve Corbin, 1990). Veri analizini istatistikî bilgilerle çözümleyen nicel araştırmanın aksine nitel araştırma, insanların olaylara ne tür anlamlar yükledikleri, farklı bir deyişle olayları nasıl niteledikleri sorusuna cevap aramaktadır (Dey, 1993). Dolayısıyla nitel araştırma insanların yaşam algılarını, olguları, kendi hayat görüşleri ile tanımlayabilmelerine fırsat vererek daha derinlemesine inceleme fırsatı sunmaktadır.

Nitel çalışmalarda amaç, sayılar yoluyla genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil; araştırılan konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Araştırma

sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliği açısından verilerin olabildiğince ayrıntılı ve doğrudan sunulması önemlidir. Bu tür durumların çalışılması daha sonraki araştırmalara temel oluşturacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu çalışma nitel araştırma desenlerinden ‘olgubilim’ ya da diğer bir deyişle ‘fenomenolojik’ kapsamında incelenmiştir. Fenomenolojik bir çalışma birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili olarak yaşanmış deneyimlerinin ortak bir anlam etrafında birleştirilmesidir (Creswell, 2013). Bu desen farkında olunan ancak derinlemesine ve detaylı bilgiye sahip olunmayan olguları incelerken kullanılır. Tümüyle yabancı olunmayan aynı zamanda da tam anlamı kavranılamayan olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Nitel araştırmada fenomenolojik yaklaşımın temel katkılarından biri, bireylerin deneyimlerini ve dünyayı nasıl algıladıkları ve yorumladıklarını açığa çıkarmasıdır (Patton 1990; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çevredeki her şey, kısacası dünya, algılardan ibarettir ve anlam oluşturulan, var olan bilgileri bu algılar geniş bir şekilde etkilemekte olup olgubilimsel yaklaşım bireysel anlamlandırmaların daha geniş sosyal bağlamlarda gerçekleştiğini kabul etmektedir (Patton, 2002:104).

Bu çalışmada en güçlü veri toplama tekniklerinden biri olarak kabul edilen görüşme tekniği kullanılarak daha detaylı ve derin bilgiye ulaşılmak istenmiştir. Görüşme, araştırmacı ile araştırmanın öznesi konumunda yer alan kişi arasında geçen kontrollü ve amaçlı sözel iletişim biçimidir (Cohen ve Manion, 1994). Nitel araştırmalarda sıklıkla başvuru tekniklerinden biri olan görüşme, görüşülen kişilere kendini açıkça ifade etme fırsatı sunarken araştırma yapan kişiye de görüştüğü kişilerin içsel dünyalarını anlamaya, duygu, düşünce ve tecrübelerini yine karşı tarafın ifadeleriyle derinlemesine inceleme ve anlama imkanı sunar (McCracken 1988:9; Patton, 1987:109). Yarı yapılandırılmış görüşme formu eşliğinde yapılan görüşmelerde araştırmanın kapsamında derinlemesine ve detaylı bilgiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmayla öğrencilerin bakış açısı ve tecrübeleriyle erasmus+ programının onlar üzerinde bıraktığı etki, olumlu–olumsuz katkısı, önerileri incelenerek programın daha detaylı incelenmesi ile bilinen ve bilinmeyen yönlerinin ortaya çıkarılması ve sonraki öğrencilere rehber niteliğinde ışık tutması amaçlanmıştır.

3.2.Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni olan Düzce Üniversitesi'nde 2015-2018 yılları arasında eğitim gören ve daha önce erasmus+ değişim programından yararlanan öğrenciler arasından belirlenen araştırmanın örnekleme doğrultusunda çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma grubu seçiminde Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklemesi kullanılmıştır. Kolay Ulaşılabilir Durum Örneklemesi Yöntemi, araştırmacının hedef evrenden örneklemini oluşturmak için ulaşabileceği en kolay ögelere yönelmesi yöntemidir ve alanyazındaki araştırmaların büyük çoğunluğu bu yöntemi tercih etmektedir (Baltacı, 2018). Nitel araştırmacılar olasılıklı olmayan amaçlı örneklem yöntemini kullanma eğilimindedirler. Görüşme yapılacak bireylerin seçiminde, evreni temsil etme güçlerinden çok araştırma konusuyla doğrudan ilgili olup olmadıklarına bakılır (Neuman, 2012:320; Yıldırım ve Şimşek, 2008:107). Bu sebeple araştırma konusunu mümkün olduğunca kapsayacak şekilde erasmus+ değişim programından faydalanan öğrencilerin bölüm bazında çeşitliliğine dikkat edilerek incelenmek istenen olgu hakkında maksimum bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. Öğrencilerin araştırmaya katılmasında gönüllülük esas alınmıştır. Erasmus+ değişim programından 2015-2018 yılları arasında faydalanan ve mezun durumunda olmayan 44 öğrenciden 30'una ulaşılmıştır. Hazırlanan görüşme formu uygulanmadan önce erasmus+ programından yararlanan 5 öğrenci ile pilot görüşme gerçekleştirilmiş ve sonrasında gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 5-21 arasında verilmiştir.

Tablo 5. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde
Erkek	20	66,67
Kadın	10	33,33
Toplam	30	100,00

Tablo 5’de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin % 66,67’lik bölümünü erkek öğrenciler oluştururken kadın öğrencilerde bu oran % 33,33’lük olarak elde edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan her üç öğrenciden iki tanesini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 6. Erasmus Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş	Sıklık	Yüzde
21-25	28	93,33
26-30	2	6,67
Toplam	30	100,00

Görüşme gerçekleştirilen öğrencilerin yaşlarına göre dağılımının gösterildiği Tablo 6’da erasmus+ programına katılım sağlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun 21–25 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre en fazla 21–25 yaş grubundaki öğrenciler 28 kişi ile toplam öğrencilerin %93,33’lük bir bölümünü oluşturmaktadır. araştırmaya katılan öğrencilerden yalnızca iki tanesi 26–30 yaş aralığında yer almakta, bu da toplam öğrenciler içerisinde %6,67’lik bir orana tekabül etmektedir.

Tablo 7. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Enstitü/Fakülte ve Yüksekokullara Göre Dağılımı

Enstitünüz / Fakülte / Yüksekokul /vb.	Sıklık	Yüzde
Mühendislik Fakültesi	16	53,33
Teknoloji Fakültesi	6	20,00
Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	6,67
İşletme Fakültesi	2	6,67
Eğitim Fakültesi	2	6,67
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	2	6,67
Toplam	30	100,00

Tablo 7’de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin enstitü/fakülte/yüksekokula göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 16 öğrenci ile en fazla Mühendislik Fakültesinden öğrenci erasmus+ değişim programından faydalanarak toplam katılım içerisinde %53,33’lük bir oran ile yer almıştır. Programa en az katılım sağlayan öğrenciler ise 2’şer öğrenci ve %6,67’lik bir oran ile Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Fakültesi, Eğitim Fakültesi ve Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu bölümlerinden gerçekleşmiştir.

Programa katılım sağlayan öğrencileri fen bilimleri, sosyal bilimler olarak analiz ettiğimizde ise 22 öğrenci ve %73,33'lük bir oran ile fen bilimlerinde okuyan öğrencilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Sosyal bilimler öğrencileri ise 8 öğrenci ile toplam içerisinde %26,68'lik bir orana sahip olmuşlardır.

Tablo 8. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Sıklık	Yüzde
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	11	36,67
Bilgisayar Mühendisliği	5	16,67
Mekatronik Mühendisliği	2	6,67
Makine Mühendisliği	2	6,67
İnşaat Mühendisliği	2	6,67
Yönetim Bilişim Sistemleri	2	6,67
İngilizce Öğretmenliği	2	6,67
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	2	6,67
Uluslararası İlişkiler	1	3,33
Uluslararası Ticaret	1	3,33
Toplam	30	100,00

Tablo 8’de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin fakülte bazından da bir alt kırılım daha gerçekleştirilerek hangi bölümlerde okuduğuna göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 11 öğrenci ve %36,67'lik bir oran ile en fazla Elektrik–Elektronik Mühendisliğinden öğrenci erasmus+ değişim programından faydalanmıştır. İkinci sırada beş öğrenci ve %16,67'lik bir oran ile Bilgisayar Mühendisliği bölümü öğrencileri yer almaktadır. Programdan yararlanan diğer öğrenciler ikişer öğrenci ve %6,67'lik bir oran ile Mekatronik Mühendisliği, Makine Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Yönetim Bilişim Sistemleri, İngilizce Öğretmenliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik öğrencileri yer almıştır. Son olarak birer öğrenci ve %3,33'lük bir oran ile Uluslararası ilişkiler, Uluslararası Ticaret öğrencileri yer almaktadır.

Tablo 9. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Öğretim Türlerine Göre Dağılımı

Öğretim türü	Sıklık	Yüzde
1. Öğretim	22	73,33
2. Öğretim	8	26,67
Toplam	30	100,00

Programa katılan öğrencilerin öğrenim türüne göre dağılımı Tablo 9’da görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 22 öğrenci ve %73,33’lük bir oran ile en fazla birinci öğretimden öğrenci erasmus+ değişim programından faydalanmıştır. İkinci öğretim öğrencileri ise sekiz öğrenci ve %26,67’lik bir oran ile programa katılım sağlamışlardır.

Tablo 10. Erasmus+ Değişim Programından Kaçınıcı Sınıfta Faydalandıklarına Göre Dağılımı

Sınıf	Sıklık	Yüzde
2.Sınıf	10	29,41
4.Sınıf	9	26,47
3.Sınıf	8	23,53
Staj	7	20,59
Toplam	34**	100,00

**Staja ve eğitim programına katıldığı için

Tablo 10’da erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin kaçınıcı sınıfta programdan faydalandıkları görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre rakamlar birbirine yakın olmakla birlikte 10 öğrenci ve %29,41 öğrenci ile en fazla üçüncü sınıfta erasmus+ değişim programından faydalanılmıştır. Fakat dördüncü sınıf, üçüncü sınıf ve staj öğrencilerinin de programdan faydalanma oranı ikinci sınıf öğrencilerine yakın değerler alınmıştır.

Tablo 11. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Hangi Ülkede Katıldığına Göre Dağılımı

Katılan Ülke	Kodlama sıklığı	Yüzde
Polonya	28	82,35
Çek Cumhuriyeti	2	5,88
İspanya	1	2,94
Hırvatistan	1	2,94
İtalya	1	2,94
Hollanda	1	2,94
Toplam	34**	100,00

**Dört öğrenci hem staja hem eğitim programına katılmıştır. Programdan faydalanma ve staj farklı ülkelerde gerçekleşmiştir.

Tablo 11’de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin hangi ülkede bu programa katıldıklarının dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 28 öğrenci ve %82,35’lik bir oran ile en fazla öğrenci erasmus+ değişim programına Polonya’da katılmıştır. Programa katılan öğrencilerin Polonya’yı tercih etmelerindeki en önemli etken maddi imkanlar olarak dikkat çekmektedir. Erasmus+ programında ülkelere verilen hibe miktarları gruplar halinde belirlenmektedir. Ayrıca Polonya’nın TL bazında yaşam standartlarının da Türkiye’ye yakın olması öğrencilerin bu ülkeyi seçmelerinde etkili olabilir.

Tablo 12. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Hangi Şehirde Yaşadıklarına Göre Dağılımı

Şehir	Kodlama sıklığı	Yüzde
İstanbul	13	43,33
Kocaeli	4	13,33
Düzce	3	10,00
Bursa	2	6,67
Ankara	2	6,67
Zonguldak	2	6,67
Eskişehir	1	3,33
İzmir	1	3,33
Sakarya	1	3,33
Gaziantep	1	3,33
Toplam	30	100,00

Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin ailelerinin hangi şehirlerde yaşadıklarının dağılımı Tablo 12’de sunulmuştur. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre öğrencilerin aileleri 13 öğrenci ve %43,33’lük bir oran ile en fazla İstanbul şehrinde yaşadığı tespit edilmiştir. İstanbul şehri 4 öğrenci ve %13,33’lük oran ile Kocaeli, 3 öğrenci ve %10,00’lük bir oran ile Düzce, ikişer öğrenci ve %6,67’lik bir oran ile Bursa, Ankara ve Zonguldak ve birer öğrenci ve % 3,33’lük oran ile Eskişehir, İzmir, Sakarya, Gaziantep olarak belirlenmiştir. Bu dağılım Düzce Üniversitesi’nin öğrencilerinin ailelerinin hangi şehirlerde ikamet ettiği ile de doğru orantılı olarak gerçekleşmiştir. Düzce Üniversitesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu Marmara Bölgesinde ikamet etmektedir.

Tablo 13. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Gelire Göre Dağılımı

Ailenin aylık geliri (TL)	Sıklık	Yüzde
2001-3000	8	27,59
3001-4000	7	24,14
4001-5000	7	24,14
5001 ve üzeri	7	24,14
Toplam	29	100,00

Tablo 13’de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin ailelerinin gelir aralıklarına göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre sekiz öğrenci ve %27,59’luk bir oran ile en fazla katılımcı öğrenci 2.001–3.000 TL gelir aralığında bulunanlardan oluşmaktadır. Fakat diğer gelir grupları olan 3.001 – 4.000 TL, 4.001 – 5.000 TL ve 5.001 TL ve üzeri gelir grubunda yer alan öğrencilerin oranları da birbirine eşittir.

Tablo 14. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı

Annenin eğitim seviyesi	Sıklık	Yüzde
İlköğretim	15	50,00
Lise	10	33,33
Lisans	4	13,33
Ön lisans	1	3,33
Toplam	30	100,00

Tablo 14'te erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin annelerinin eğitim seviyelerine göre dağılımı görölmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre öğrencilerin annelerinin 15 öğrenci ve %50,00'lik bir oran ile büyük çoğunluğunun en fazla ilköğretim mezunu olduğu görölmektedir. Bu rakamı 10 öğrenci ve %33,33'lük bir oran ile lise mezunu anneler oluşturmaktadır. Lisans ve ön lisans mezunu annelerin oranı ise genel ortalama içinde %16,33'lük bir orana denk gelmektedir.

Tablo 15. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin Babalarının Eğitim Seviyelerine Göre Dağılımı

Babanın eğitim seviyesi	Sıklık	Yüzde
İlköğretim	8	26,67
Lise	7	23,33
Ön lisans	2	6,67
Lisans	11	36,67
Lisansüstü	2	6,67
Toplam	30	100,00

Tablo 15'te erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin babalarının eğitim seviyelerine göre dağılımı görölmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre öğrencilerin babalarının 11 öğrenci ve %36,67'lik bir oran ile büyük çoğunluğunun annelerinin aksine en fazla lisans mezunu olduğu görölmektedir. Bu oran anne mezuniyetinde %13,33'lük bir orana denk gelmekteydi. Bu rakamı birbirine yakın değerler alan sekiz ilköğretim mezunu baba ve yedi lise mezunu baba takip etmektedir.

Tablo 16. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin Kaç Ülke Gördüğüne Göre Dağılımı

Değişim ile görülen ülke sayısı	Sıklık	Yüzde
1-2	2	6,67
3-4	7	23,33
5 ve üzeri	21	70,00
Toplam	30	100,00

Tablo 16'da erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin değişim programı ile kaç ülke gördüklerine dair dağılım görölmektedir. Araştırma

çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 21 öğrenci ve %70,00'lik bir oran ile öğrencilerin çoğunluğunun en fazla 5 ve üzeri ülke gördüğü tespit edilmiştir. Erasmus+ programının ana amacının kültürel değişim olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin programdan fayda sağladıkları belirtilebilir. Programdan yararlanan öğrenciler sadece değişim gerçekleştirdikleri ülkeye değil aynı zamanda farklı ülkelere de giderek kültürel zenginliklerini artırma yolunu tercih etmişlerdir.

Tablo 17. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerinin İlk Kez Erasmus+ Sayesinde Yurt Dışına Çıkıp Çıkılmalarına Göre Dağılımı

Yurt dışına ilk kez Erasmus+ sayesinde mi çıktınız	Sıklık	Yüzde
Evet	17	56,67
Hayır	13	43,33
Toplam	30	100,00

Tablo 17'de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerinin ilk kez erasmus+ sayesinde yurt dışına çıkıp çıkmamalarına göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 17 öğrenci ile erasmus+ değişim programından faydalanarak ilk defa yurtdışına çıkan öğrenciler toplam katılım içerisinde %53,33'lük bir oran ile yer almıştır. İlk defa yurtdışına erasmus+ programı ile çıkmayan öğrencilerin oranı ise 13 öğrenci ile %43,33 olarak belirlenmiştir. İlk defa yurtdışı deneyimini erasmus+ programı sayesinde yaşayan öğrencilerin çoğunlukta olması programın öğrencilerin deneyimlerinin artırmalarında faydalı olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Tekrar Değişim Programından Faydalanmak İsteyip İstememelerine Göre Dağılımı

Tekrar değişim programına katılmak ister misiniz?	Sıklık	Yüzde
Evet	30	100,00
Hayır	0	0,00
Toplam	30	100,00

Tablo 18'de erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin tekrar değişim programından faydalanmak isteyip istememelerine göre dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre öğrencilerin tamamı (30 öğrenci) erasmus+ değişim programına tekrar katılmak istediklerini bildirmişlerdir.

Tablo 19. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Programa Katılmadan Önce Dil Seviyeleri

Dil seviyeleri	Sıklık	Yüzde
B1	19	63,33
B2	6	20,00
C1	3	10,00
A2	2	6,67
Toplam	30	100,00

Çalışmanın ana amaçlarından birisi de erasmus+ değişim programının öğrencilerin dil gelişimine etkisinin belirlenmesidir. Bu kapsamda gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen sonuçlar Tablo 19’da sunulmuştur. Tablo 19’da erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin değişim programına katılmadan önceki dil seviyeleri dağılımı görülmektedir. Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 19 öğrenci ve %63,33’lük bir oran erasmus+ değişim programından önceki dil seviyelerinin B1 olduğunu belirtmiştir. Bu oranı 6 öğrenci ev %20,00’lik bir oran ile B2 seviyesindeki öğrenciler takip etmektedir.

Tablo 20. Erasmus+ Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Programdan Sonra Herhangi Bir Sınava Katılıp Katılmadığı ve Sonucun Değişip Değişmediğine Çapraz Tablo

Sınav Katılımı	Katıldım	Katılmadım	Sonuç Değişti	Sonuç Değişmedi
Katıldım	21	0	18	3
Katılmadım	0	9	0	0
Toplam Kodlama	21	9	18	3
N = Toplam	21 (70,0%)	9 (30,0%)	18 (60,0%)	3 (10%)

Tablo 20’de erasmus+ programına katılan öğrencilerin programdan sonra herhangi bir sınava katılıp katılmadığı ve sonucun değişip değişmediğine ilişkin çapraz tablo sonuçları sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin %70,00’ine denk gelen 21 tanesi programdan sonra sınava katılmış ve bu öğrencilerin %60,00’ine denk gelen 18 tanesi sonucunun olumlu yönde değiştiğini işaretlemişlerdir. Sınava katılıp sonucu değişmeyen öğrenci sayısı ise üç öğrencidir.

Tablo 21. Belgeler Üzerinde Yapılan Kodlama Yoğunlukları

Belge adı	Oluşturma tarihi	Kodlama Yoğunluğu
K1	30.4.2019 09:44:39	39
K2	30.4.2019 09:44:51	42
K3	30.4.2019 09:45:02	43
K4	30.4.2019 09:45:13	38
K5	30.4.2019 09:45:25	44
K6	30.4.2019 09:45:36	38
K7	30.4.2019 09:45:48	33
K8	30.4.2019 09:45:59	34
K9	30.4.2019 09:46:12	35
K10	30.4.2019 09:46:23	34
K11	30.4.2019 09:46:35	31
K12	30.4.2019 09:58:45	34
K13	30.4.2019 09:46:45	36
K14	30.4.2019 09:46:57	35
K15	30.4.2019 09:47:09	36
K16	30.4.2019 09:47:22	36
K17	30.4.2019 09:47:33	40
K18	30.4.2019 09:47:45	36
K19	30.4.2019 09:47:56	28
K20	30.4.2019 09:48:07	34
K21	30.4.2019 09:48:19	31
K22	30.4.2019 09:48:32	44
K23	30.4.2019 16:32:12	27
K24	3.5.2019 18:26:52	33
K25	3.5.2019 18:26:39	33
K26	3.5.2019 18:26:28	36
K27	3.5.2019 18:26:16	35
K28	3.5.2019 18:26:05	30
K29	3.5.2019 18:25:52	27
K30	5.5.2019 19:29:23	30

Tablo 21’de her bir katılımcı için oluşturulan belgede yapılan kodlama yoğunlukları gösterilmiştir. Araştırmada her bir belge üzerinde ne kadar kodlama yapıldığı ile ilgili bulguya bakıldığında otuz katılımcı üzerinde toplam 1.052 kodlama gerçekleşmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Görüşme formunun hazırlanması sürecinde alan yazın taraması yapılmış, 11 soruluk taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Kapsam geçerliği amacıyla Dış İlişkiler Koordinatörü, Eğitim alanında görev yapan üç öğretim üyesi, dil bakımından yeterliliği belirlemek için iki Türkçe Öğretmeni ve Erasmus programı alanında uzmanlaşmış üç kişi ile görüşülmüştür. Görüşmeler neticesinde alınan geri bildirimler ile forma nihai hali verilerek birinci bölümde katılımcıları yakından tanımak amaçlı, demografik bilgiler içeren 14 soruluk ‘Bilgi Formu’ (Ek-1) ve ikinci bölümde de yarı yapılandırılmış 13 sorudan oluşan görüşme formu (Ek-1) oluşturulmuştur.

3.3.1. Nitel Araştırmalarda Geçerlik

Geçerlik nitel araştırmaların önemli yönlerinden biri olarak tanımlanır. Tashakkori ve Teddlie (2009) geçerliliği araştırmanın tüm yönlerindeki tutarlılık olarak aynı zamanda analitik süreçlerin uygulanması olarak tanımlamıştır. Geçerlilik nitel araştırmalarda araştırmanın amacı için kullanılan aracın uyumu ile ilişkilidir. Araştırma verilerinin eksiksiz biçimde toplanması nitel araştırmalarda bir geçerlilik kriteridir (Sıgır 2018, Yıldırım ve Şimşek 2018). Bu araştırmada nitel aşamasında orijinallik, eksiksizlik, inanılabilirlik niteliklerinin sağlanması için aşağıdaki geçerlilik süreçler uygulanmıştır:

- ✓ Verilerin toplanması yüz yüze gerçekleştirilmiştir.
- ✓ Verilerin kodlanmasında uzmanlardan destek alınmıştır.
- ✓ Araştırmayı en iyi biçimde yansıtacak biçimde bireylerle görüşülerek derinlemesine bilgi toplanmaya çalışılmıştır.
- ✓ Görüşme içerikleri tüm ayrıntıları yansıtacak biçimde raporlanmıştır.
- ✓ Nitel çalışma grubu oluştururken doyum noktasına dikkat edilmiştir.
- ✓ Oluşturulan kodlar ve temalar araştırma desenine uygun olarak ve araştırma ile ilgili alan yazın taranarak seçilmeye çalışılmıştır.
- ✓ MAXQDA nitel veri analizi programı ile yapılan analizlerde bulgular ile eşleşebilecek alıntılara yer verilmiştir.

Araştırmada geçerli verilerin toplanması ve analiz aşamasındaki veya araştırma deseni ile ilgili tutarlılıkların uygun olması için gerekli özen gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek 2013).

3.3.2. Nitel Araştırmalarda Güvenirlik

Güvenirlik, araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilişkilidir (Sığrı 2018). Görüşme tekniğinde araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için uzmanlar tarafından kodlanan iki belgenin benzer sonuçlara ulaşılabileceği teyit edilir. Bu amacı gerçekleştirmek amacıyla iki uzman tarafından kodlaması yapılan bu belgelerin kodlayıcılar arası uzlaşma düzeyi ortaya çıkarılmıştır. Bunun sağlanması için MAXQDA programında kodlayıcılar arası uzlaşma fonksiyonu bulunmaktadır. Farklı iki uzman kişinin kodlaması bu doğrultuda karşılaştırılmıştır (MAXQDA Manuel, 2018). İki uzmanın kodlama uzlaşması eşleşen açıklamalara sahip birimlerin ortaya çıkarılması ile oluşturulur (Hayes ve Krippendorff, 2007). MAXQDA nitel veri analiz programı ile kodlayıcılar arası uzlaşmanın sağlanması için belgede kod varlığı, belgede kod frekansı, bölümlerdeki kod çalışması gibi unsurlar kullanılmaktadır. Bu araştırmada güvenilirlik bölümlerdeki kod çakışması vasıtasıyla değerlendirilmiştir. Bölümlerdeki kod çakışması (%); iki uzman kodlayıcı arasındaki uyumun kabul edilebilir düzeyde birbiri ile uyumlu olmasına bağlıdır (MAXQDA Manuel, 2018). Bu çalışmada bölümlerdeki kod çakışması % 80 elde edilmiş olup bu oran çalışmanın güvenilirliği için yeterli seviyededir (Hayes ve Krippendorff, 2007).

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada yüz yüze görüşme yapılan katılımcıların bilgileri not tutularak elde edilmiştir. Talepleri halinde görüşmede kaydedilen notların kendilerine verilebileceği belirtilmiştir. İsimleri gizlenerek K1, K2, K3, ... şeklinde kod isimler kullanılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilmeleri ve süre sınırına bağlı hissetmemeleri açısından kendi tercih ettikleri mekanlarda yapılmıştır. Sohbet havasında geçen görüşmelerde katılımcıların kendilerini rahat hissettikleri gözlemlenmiştir. Eksik ya da yetersiz görülen bilgiler yine öğrenciyle yüz yüze görüşülerek ya da e-mail ortamı üzerinden ulaşılarak istenmiş ve bilgilerin araştırmayı

kapsayacak nitelikte olması için çalışılmıştır. İlgili Etik Kurul izni de alınarak Ek-2’de sunulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

MAXQDA çeşitli bilimlerde hem nicel hem de nitel verilerin analizinde kullanılan bir programdır (Kuckartz ve Radiker, 2019). MAXQDA fenomolojik desende yürütülen araştırmaların analizinde güçlü bir program olduğu için bu çalışmada verilerin analizinde kullanılmıştır. MAXQDA içerik analizi yapılırken kodlama, kod dağılımlarını sınıflama, sınıflama kod dağılımlarını görselleştirme açısından haritalar sunmaktadır.

Şekil 12. MAXQDA Program Üzerinde Paragraf ve Cümle Bazlı Kodlama Örneği

..Mesleki düşünce, uy	54	Derslerimi yüksek notla geçmeye başladım ve CV’me Erasmus programını ekledim.
..Akademik düşünce v	55	Bu program sayesinde mesleğime Avrupada nasıl bakılıyor öğrenmiş oldum.
..Mesleki düşünce, uygu	56	Program sayesinde yeni arkadaşlıklar edindim ve kültürler tanıdım.
..İlişkisel ve sosyal kat	57	Değişim programı ile değişik bakış açıları edindim.
..Kültürel düşünce ve	58	İngilizcemi geliştirdim.
..Kişisel düşünce katkı		
..Dilsel katkı		

Otuz katılımcıya ait görüşmeler MAXQDA programına aktarıldıktan sonra cümle bazlı ve paragraf bazlı kodlamalar gerçekleştirilmiştir. İfade edilen cümlenin veya paragrafın kodlanacak deneyimi verip vermemesi paragraf ve cümle bazlı kodlamada hareket noktası olarak seçilmiştir. Paragraf ve cümle bazlı kodlama yapılan belgeler MAXQDA programının olanak tanıdığı temaya ait alt kodların frekansları çıkarılmıştır. Yine fenomolojik desenin en iyi biçimde raporlanmasına imkân veren MAX-Maps ile Hiyerarşik Kod Alt kod modeli ile görselleştirilmiştir. Hiyerarşik Kod Alt kod modeli görselleştirilirken kodlu bölümlerin üç tanesi içe aktarılmıştır. Bunlara ait alıntılar Hiyerarşik Kod Alt kod modeli haritasından gösterilmemiş görselin alt kısmında oluşan diğer kodlamaların içeriklerinden de faydalanılarak o temaya ait betimlemeler sunulmuştur.

BÖLÜM 4

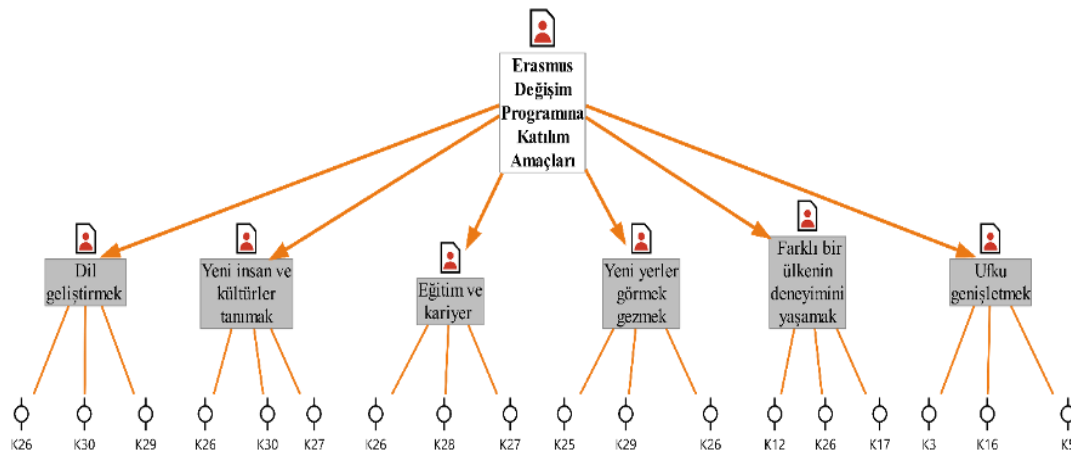
4. BULGULAR VE YORUMLAR

Çalışmanın amaçları doğrultusunda gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde elde edilen bulgular çalışmanın bu bölümünde analiz edilmiştir. Bu kapsamda araştırmada elde edilen bulgular görüşmenin soruları doğrultusunda erasmus+ değişim programına katılma amaçları, katkıları, yabancı dil düzeylerindeki gelişmelere ait görüşler, kazandığı hangi özelliğin kendisini ön plana çıkaracağına ait görüşler, yabancı olduğu bir ülkede karşılaştığı zorluklar, karşılaştığı zorlukların kişisel gelişimine katkıları ve erasmus+ değişim programı iyileştirilmesine yönelik görüşleri temalaştırılmıştır.

4.1. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “öğrencilerin Erasmus+ değişim programına katılım amaçları nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular aşağıda belirtilmektedir.

Şekil 13. Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçları Temaları

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı aracılığı ile öğrenim görmek için yurt dışına giden öğrencilerin erasmus+ değişim programına katılım amaçlarına ilişkin görüşlerine ait temalar Şekil 13’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar “dil geliştirmek”, “yeni

insan ve kültürler tanımak”, “eğitim ve kariyer”, “yeni yerler görmek”, “farklı bir ülkenin deneyimini yaşamak”, “ufku genişletmek” olmak üzere altı temada toplanmıştır.

Öğrencilerin erasmus+ programına katılım amaçlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde görüşlere dair kodlamaların içerikleri şu şekilde özetlenmektedir:

Dil geliştirmek ile ilgili “yeni yerler görmek ve yeni kültürler tanımak ve CV’mi geliştirmek için erasmus+ programına katılmak istedim. Tabii her ülkenin belirli avantajları olacağının farkındaydım kararımı verirken bunlarda etkili oldu yabancı bir ülkede amaç ne olabilir ki elbette öncelikli amacım dilimi geliştirmek çünkü dil her zaman bizim kariyerimizde bir problem olmaktadır” (K1) şeklinde dil geliştirme amacını ifade etmiştir.

“Erasmus+ değişim programı’na katılım amacım öncelikli yabancı dilimi daha üst seviyelere taşımaktı” (K3)

"Okulumda dış ilişkilerle ilgilenen öğretmenlerimiz tarafından staj hakkında bilgilendirildim ve motive oldum. Bölümüm, kariyer ve dil olanakları için uygun olduğunu düşündüm ve karar verdim"(K6)

"Öncelikli amacım ingilizcemi geliştirmektir." (K5)

"Dil seviyemi geliştirip, akademik alanımda gelişim gösterme isteği değişim programına katılma amaçlarımdandır. Bunları gerçekleştirirken farklı kültür ve toplumları keşfetmek de istedim." (K15) şeklinde dil geliştirme amaçlarını ifade etmişlerdir.

Öğrenciler kariyerleri ve eğitim yaşamları boyunca karşılarına çıkan dil problemini çözmek, dil seviyelerini daha üste taşımak istemektedirler. Kendi ülkelerinde sahip olamadıkları pratik yapma avantajını sunan erasmus+ değişim programından faydalanarak yabancı dil problemini hem akademik hem de sosyal anlamda aşmak amacı içerisinde oldukları görülmektedir. Bu amaç ile birlikte sadece yabancı dili öğrenmek değil aynı zamanda gittikleri toplumun kültürünü de öğrenerek farklı bir tecrübe yaşamak istemektedirler.

Araştırmaya katılan öğrenciler yeni insan ve kültürler tanımak temasını sıklıkla görüşlerini dile getirmişlerdir. Bu görüşlere ait kodlamalar incelendiğinde

"Farklı ülkeler, kültürler görmek, yeni insanlar tanımak ve yeni arkadaşlar edinmek, dilimi geliştirmek ve gezmek, eğlenmek benim amaçlarımdandı"(K6)

"Farklı milletlerden insanlar tanıyıp, farklı bir ülkede yaşamak. Öğretmenlik alanında kariyerime fayda sağlaması Erasmus+ değişim programına katılım amaçlarımdandır." (K4)

"Farklı ülkeleri ve kültürleri görmek, yabancı dillerle içli dışlı olmak erasmus+ değişim programına katılmamdaki amaçlarımdandı."(K11)

"Erasmus+ programına katılabileceğimin kesinleşmesiyle zamanla, farklı kültürler ve farklı kültürden insanlarla tanıma, başka ülkelere seyahat etme ve başka diller öğrenme gibi birçok amaç da edindim"(K22) şeklinde yeni insan ve kültürler tanımak amaçlarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin farklı ülkeler, farklı kültür yapısına sahip olan insanlar tanıma merakı, keşfetme ve yeni yerler görme arzusu, farklı diller öğrenme isteği programa katılma konusunda teşvik edici bir özellik olmuştur. Bu amaçların aslında hayata farklı bir açıdan bakma, yeni yerler ve insanlar tanıyarak hayat görüşünü geliştirme, sosyal anlamda varolan çevrelerini genişletme ve uluslararası bir bakış açısına sahip olma isteği olduğu söylenebilir.

Eğitim ve kariyer olanakları teması ile ilgili öğrencilerin görüşleri şu şekilde olmuştur:

"Yurt dışı deneyiminin özellikle iş başvurularında çok etkili olacağını düşündüğüm için elimdeki fırsatı değerlendirmek istedim."(K28)

"Akademik olarak kendime yabancı bir ülkede tecrübe edinme, yabancı dilimi geliştirme, yeni dilleri en azından tanıma-öğrenmeye başlama, yabancı şirketlerle yüz yüze görüşüp staj yeri bulma ve dönem stajımı – gönüllü stajımı yurtdışında yapma" (K26)

"Farklı ülkeler ve kültürleri tanımak, yurtdışındaki eğitim sistemini görmek katılma amaçlarımdandır."(K18)

"İngilizce başta olmak üzere yabancı dil seviyemi geliştirmek, yurt dışında farklı ülkelerden bir çevre edinmek ve ileride Avrupa'da bir şirket içerisinde istihdam edilmenin temelini atmak olarak tanımlayabilirim."(K17)

Öğrenciler erasmus+ değişim programını farklı kültürden insanların birarada bulunduğu ve farklı bir eğitim sistemi ile buluşturduğu için tecrübe ve ileriye dönük kariyer planlarında etkili olacağı görüşü içerisindeyler. İngilizce seviyelerini geliştirerek, hatta farklı diller öğrenerek, farklı ülke ve kültürler tanıyarak, yeni bir çevre ve eğitim sistemi görerek kazanacakları tecrübenin yurt içi ve yurt dışı olmak üzere iş başvurularında etkili olabileceğini ve önlerini açabileceğini düşünmektedirler. K17 katılımcısı yurt dışında farklı ülkelerden çevre edinmenin ileriye dönük Avrupa'da iş bulabilme potansiyelini artıracığı görüşü ile durumu özetlemektedir.

Yeni yerler gezmek,görmek yine öğrencilerin sıklıkla kodlama yaptığı bir tema olmuştur. Bu tema ile ilgili görüşler şu şekildedir:

"Yeni yerler görme, farklı ülkelerin geleneklerini, yemeklerini, müziklerini görme, yabancı arkadaşlar edinme, yurtdışındaki yerel (daha önce gidip gördüğüm turistik yerler haricinde) yaşam tarzını gözlemleme, ülkemiz ve diğer ülkeler arasındaki insan, yaşam tarzı, ekonomik ve sosyokültürel durumlar arasındaki farklılık ve benzerlikleri gözlemleme erasmus+ değişim programına katılma amaçlarımdandı."

"Gezmeyi çok severim bu program amacıyla farklı yerler gezebileceğimin umudu bu programdan faydalanmam konusunda önemli bir etken oldu."(K9)

"Yeni yerler görmek, kendi üniversitemde alamayacağım elektronik derslerini almak, İngilizcemi geliştirmek programa katılma amaçlarımdandır."(K14)

"Yurtdışı tecrübesi edinmekti. Türkiye'den başka bir ülkeye gitmek istiyordum bu sebeple erasmus+ değişim programına katılma amaçlarımdan ilki elbette yeni yerler görmektir."(K16)

"Erasmus+ programına katılabileceğimin kesinleşmesiyle zamanla, farklı kültürler ve farklı kültürden insanlarla tanışma, başka ülkelere seyahat etme ve başka diller öğrenme gibi birçok amaç da edindim"(K22) ve benzer görüşlere ulaşılmıştır.

Yeni yerler gezme, görme merakının bu yaş grubundaki öğrenciler için oldukça fazla olduğu öğrencilerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Dünyayı gezmek, keşfetmek, yeniliklere açık olmak, farklı diller öğrenmek, sosyalleşmek, kültür alışverişinde bulunmak, alışkın olmadıkları bir toplum içinde kendilerini ifade etme fırsatına sahip olmak öğrencilerin programa katılmalarındaki başlıca amaçları oluşturmaktadır. Yine yorumlardan anlaşılabileceği üzere gördükleri yeni yerler, insanlar, toplum, eğitim sistemi ile kendi ülkelerinde varolanı karşılaştırma, eleştirme, sorgulama imkanı tanınması programa katılım amaçlarını destekleyen bir faktör olmaktadır.

Farklı bir ülkenin deneyimini yaşamak teması ile ilgili öğrenciler görüşlerini şu cümlelerle dile getirmiştir:

"Yurtdışı deneyimi yaşamak,oradaki eğitimin ve insanların nasıl olduğunu gözlemlemek için katıldım"(K10)

"Programa katılım amacımı farklı bir ülkede, farklı bir üniversitede en az bir dönemlik alacağım eğitim vasıtası ile okuduğum bölüm hakkında uluslararası deneyim kazanmak amaçlarım arasındaydı."(K17)

"Bunun yanında gittiğim ülkenin dilini de kısmen öğrenmek; farklı milletten, dinden, kültürden insanların yaşayışlarını bizzat görerek öğrenmek."(K5)

"Aynı zamanda gittiğim ülkenin olanaklarından faydalanmak istiyordum. Gezme, kültürünü öğrenme, üniversite olanakları gibi..."(K11)

"En büyük amaçlarımdan biri genç yaşında ve öğrenciyken Avrupa kültürünü yakından görmektir. Bu amacım çerçevesinde Avrupanın hemen hemen tüm ülkelerini gezme şansına sahip oldum." (K12)

Erasmus+ değişim programına katılan öğrenciler farklı kültürler görerek, farklı dinden,milletten, dilden insanlar tanıyarak, gittikleri yerdeki eğitim sistemini görerek, uluslararası deneyim kazanarak, farklı diller öğrenerek hayata dair tecrübelerini

genişletmek, farklı yaşantılar edinmek istemişlerdir. Eğitim hayatlarını, kazandıkları akademik ve sosyal tecrúbe ile zenginleştirmek amaçlı erasmus+ değişim programına katılmak ve sunduğu imkanlardan faydalanmak istedikleri görúlmektedir.

Kodlamalarda ufku genişletmek teması da yer almıştır ve görúřleri de şu şekildedir:

"Yurtdışına ıkabildim bu benim için yeterliydi. Artık bunu tekrar yapabileceğimi biliyorum. Farklı bir úlkenin deneyimi ufkumun sınırlarını óđrenmeme vesile oldu."(K16)

"Bununla beraber yeni bir úlkede tek başıma yaşamak, o úlkenin kúltürü ile birebir i ie olmak, yeni úlkeleri ziyaret etmek, yeni okulumla orada yeni bir eğitim sistemi keşfetmek ve en önemlisi hayata karşı bakışımı, ufkumu genişletmektir."(K3)

"Bunun yanında gittiğim úlkenin dilini de kısmen óđrenmek; farklı milletten, dinden, kúltürden insanların yaşayışlarını bizzat görerek óđrenmek; diğer úlkeleri gezmek görmek; tecrúbe, özgüven, genel kúltür edinmek ve bakış açımı genişletmek."(K5) şeklinde olmuştur.

Katılımcıların kendilerini bambaşka bir toplum içerisinde ifade edebilme, tecrúbe ve özgüven kazanabilme, farklı bir kúltürle içiçe olabilme, bakış açılarını genişletebilme, kendi ayakları úzerinde durabilme fırsatı verdiği için programdan yararlanmak istedikleri görúlmektedir. Bu yaşadıkları deneyimin onlara ne kadar katkıda bulunduğunu *"Yurtdışına ıkabildim bu benim için yeterliydi. Artık bunu tekrar yapabileceğimi biliyorum. Farklı bir úlkenin deneyimi ufkumun sınırlarını óđrenmeme vesile oldu."* diyerek ifade eden K16 durumu en iyi şekilde özetlemiştir.

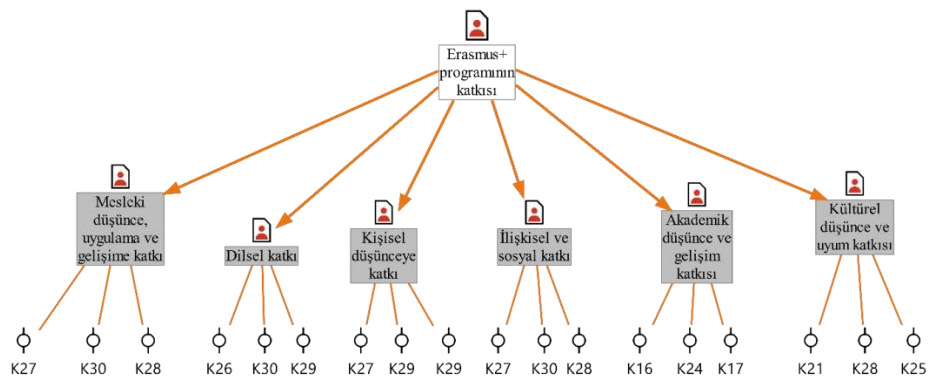
Óđrencilerin cevaplarına istinaden oluşan programa katılım amaçlarına yönelik gruplandırmalara yine óđrencilerin ne yoğunlukta cevaplandırıldığı ve sıralaması Tablo 22’de sunulmuştur.

Tablo 22. Erasmus+ Programına Katılan Öğrencilerin Erasmus+ Programına Katılım Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Dil geliştirmek	19	25,00
Yeni insan ve kültürler tanımak	17	22,37
Eğitim ve Kariyer olanakları	15	19,74
Yeni yerler görmek gezmek	13	17,11
Farklı bir ülkenin deneyimini yaşamak	8	10,53
Ufku genişletmek	4	5,26
Toplam Kodlama	76	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim programı aracılığıyla yurtdışına eğitim görmek amacıyla gidiş sebepleri incelenmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde yurtdışına çıkış sebepleri olarak sunulan seçenekler Tablo 22’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 19 kodlama %25,00’lik bir oran ile yurtdışı çıkış amacının “*dil geliştirmek*” olduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin yurtdışına çıkış sebeplerinde ikinci sırayı 17 kodlama ve %22,37’lik bir oran ile “*yeni insan ve kültürler tanımak*” olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin erasmus+ programı ile yurtdışına çıkma amaçlarında üçüncü sırayı 15 kodlama ve %19,74’lük bir oran ile “*eğitim ve kariyer olanakları*” seçeneği almaktadır.

Şekil 14. Öğrencilerin Erasmus+ Programının Katkısına Yönelik Temaları

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı aracılığı ile öğrenim görmek için yurt dışına giden öğrencilerin erasmus+ değişim programının kendilerine katkılarına ilişkin görüşlerine ait temalar Şekil 14’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar “*mesleki düşünce,*

uygulama ve gelişime katkı”, “dilsel katkı”, “kişisel düşünceye katkı”, “ilişkisel ve sosyal katkı”, “akademik düşünce ve gelişim katkısı”, “kültürel düşünce ve uyum katkısı” olmak üzere altı temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin ifadelerine ait kodlamalar incelendiğinde mesleki düşünce, uygulama ve gelişime katkı açısından ifadeleri şu şekilde olmuştur:

“Derslerimi yüksek notla geçmeye başladım ve CV’me erasmus programını ekledim”(K1),

“Laboratuvar imkânlarından yararlanarak derste hâkimiyetim arttı.” (K2),

"Bu program sayesinde mesleğime Avrupada nasıl bakılıyor öğrenmiş oldum."(K1),

"Staj yaptığım yerde farklı kültürlerde ve dillerde insanlara öğretmenlik yaptım. Bu bana büyük bir tecrübe kazandırdı. İşe olan uygunluğumu görmeme, kendimi geliştirmeme yardımcı oldu."(K6),

"Bu programın mesleğimi daha rahat bir şekilde araştırma yapabilme katkısı oldu. Tecrübe kazanarak istediğim alana yönelebileme şansı verdi."(K7),

"Kendime güvenim arttı ve alanımda belirlediğim hedeflere ulaşmak için sahip olmam gereken özelliklerin neler olduğunu öğrendim. Yurtdışındaki eğitim şartlarını ve seviyesini ölçme fırsatım oldu."(K8),

"Yurtdışına çıkmak ve bir sınavda başarılı olup bu programdan yararlanmak mesleki açıdan “Tecrübe” olarak haneme artı puan getireceği kanaatindeyim. Program süresince gezdiğim şehirlerde inşaat ve mimari yapıları incelemek ise yurtdışındaki yapılar hakkında bilgi edinmeme katkı sağladı."(K13),

"Dünyanın farklı ülkelerinden gelen öğrenciler ile aynı sınıfta bulundum ve eğitim sisteminin öğrencileri daha fazla nasıl geliştirebileceğine tanık oldum."(K9),

"Mesleki açıdan diğer ülkelerdeki meslektaşlarımla nasıl çalıştıklarını, neler

yaptıklarını gözlemleme fırsatı buldum."(K14),

"Mesleğime dair teknik İngilizcemi geliştirebilmem için fırsat edinmiş oldum. Bununla birlikte yurt dışında makine mühendisliğine nasıl bir bakış açısının var olduğunu öğrenmiş oldum."(K16),

"Program süresince aldığım diğer derslerin haricinde bir proje dersi aldığımdan dolayı çok uluslu bir takımda takım üyeleri ve danışman ile nasıl çalışılır, bir proje nasıl tamamlanır konusunda oldukça önemli deneyim kazandım. Bunun Türkiye'deki iş başvurularımda etkili olabileceğini düşünüyorum."(K17),

"Akademik kariyer planlayan birisi olarak, yurt dışındaki eğitim sistemini inceleme olanağı sağladı. Bu sayede eğitim sistemine olan bakış açıma katkıda bulundu."(K18),

"Eğitim sistemi, kendi üniversitemdeki eğitim sisteminden daha farklıydı. Mühendislik okuduğum için daha az teorik daha fazla uygulama dersleri beni mesleki açıdan geliştirdi."(K21),

"Erasmus+ (staj) programının mesleki olarak bana en büyük katkısı, bir turizm öğrencisi olarak Türkiye'nin turizmdeki en büyük rakiplerinden biri olan İspanya'yı turizm olarak daha yakından tanımamdır. Staj süresince işletmenin işleyişini, sorunların çözülme şekillerini, insan ilişkilerini, hizmet anlayışlarını ve verilen hizmetlerin kaliteleri gibi birçok noktayı kendi ülkem ile karşılaştırarak ileriki mesleki hayatımı olumlu yönde etkileyecek şekilde öğrendim."(K22),

"Mesleki açıdan disiplin kazandım. Onların çalışma ortamını gördüm. Hırs yapıp staja gideceğim deyip bunu başardım."(K23),

Programa katılan öğrencilerin mesleki ve uygulama anlamında farklı eğitim sistemi ile karşılaşmaları, farklı bakış açıları geliştirmeleri ve farklı deneyimleri yaşamalarının ileriye dönük mesleki hayatlarında ve kariyer planlarında olumlu etki yaratacağını düşündükleri ortaya çıkmaktadır. Yurtdışında kendi mesleklerine olan ilgi, ders işleme şekilleri, hizmet kaliteleri, mesleki uygulama konusunda gözlemleri sonucunda izlenimlerinin olumlu yönde olduğu görülmektedir. Edindikleri

kazanımların ileride hem iş bulma konusunda hem de iş yaşantılarında kendilerine artı tecrübe olarak fayda sağlayacağı düşüncesini paylaşmaktadırlar.

Araştırmaya katılan öğrenciler “dilsel katkı” temasında da sıklıkla görüşlerini dile getirmişlerdir. Bu görüşler şu şekildedir:

“Lehçe, Fransızca biraz da Almanca öğrenmeyi başardım. İngilizcem ana dilim kadar gelişti” (K2)

"Dilin her yapısında bana çok faydalar sağladığını söyleyebilirim. Özellikle konuşma açısından diğerlerine oranla daha çok geliştim diyebilirim. Bunu da daha çok insanlarla iç içe olma ve konuşma fırsatlarımı iyi değerlendirdiğime inandığım için söyleyebilirim."(K3)

"Arkadaşlarımın çoğu yabancı olduğu için üç ay boyunca sadece İngilizce konuştum. Bu durumda da konuşma yeteneğim oldukça gelişti."(K4)

"Mesleki İngilizceme katkı sağladı. CV'me yazabileceğim güzel bir tecrübe oldu. İş hayatımda yurt dışına çıkma tereddütümü ortadan kaldırmış oldu."(K5)

"İngilizcemde bazı alanlarda sıkıntım vardı. Eksiklerimi tamamladım, konuşmamı hızlandırdım. Daha pratik kullanımı gördüm ve çekingenliğimi üzerimden attım."(K6)

"Bu program konuşmamı ve dinlememi önemli ölçüde geliştirdi."(K7)

"Ülkemizde yaşadığım en büyük problemlerden biri de pratik yapamama sorunsalıydı. Burda pratik yapma şansım olduğu için yanlış da olsa konuşmaya çalıştım ve şuan ilk geldiğim zamana göre kendimi daha özgüvenli konuşurken buldum."(K12)

"Daha farklı kaynakları artık İngilizce olarak okuyabiliyorum, sunum, tez, proje vb. konularda İngilizce çalışmaları ortaya çıkarabiliyorum."(K15)

"Dil gelişimi açısından en çok geliştirdiğim iki özelliğim konuşma ve dinleme oldu. Programın sonlarına doğru cümle kurarken düşünmeden refleksif olarak

kouşmaya başladım ve farklı aksanlarda ifade edilen kelimeleri anlar oldum."(K16)

"Yıllar boyu eğitimini aldığım İngilizceyi ilk defa efektif bir şekilde kullanma şansı buldum. Aldığım eğitimin artı ve eksiklerini keşfettim ve kendimi bu yönlerde geliştirmeye başladım."(K17)

"Program sayesinde daha çok teorik olarak öğrendiğim İngilizceyi pratik olarak kullanabilme fırsatı elde ettim. İspanyolcayı başlangıç seviyesinde olarak öğrenmeye başladım. Diğer diller hakkında da gerek gramer gerek kelime ya da cümle olarak yeni şeyler öğrendim."(K22)

"Yurtdışı ve yabancı dil konusunda ülkemiz insanında nedeni belirsiz bir şekilde fazla fazla bulunan önyargı ve korkudan neredeyse tamamen kurtuldum."(K26)

"Üniversitenin hazırlık yılında geliştirdiğim İngilizce'yi aktif şekilde kullanarak konuşma becerimin ilerlemesine yardımcı oldu. Bunun yanı sıra birlikte seyahat ettiğim ve ders aldığım yabancı arkadaşlarımla dillerini öğrenme eğilimim arttı. Erasmus yaptığım ülkenin dilini de basit kelimelerle öğrenmeye başladım diyebilirim."(K30) şeklinde olmuştur.

Öğrencilerin öğrendikleri yabancı dili başka bir ülkede aktif bir şekilde kullanma ve geliştirme şansına sahip olması açısından programdan bu anlamda oldukça olumlu etkilendikleri söylenebilir. Mesleki, akademik ve sosyal ortamda İngilizce'yi kullanma zorunluluğu dilde gelişmelerine olanak sağlamış ve dili kullanma konusunda birçok kişinin sahip olduğu önyargılardan kurtulduklarını ve özgüven kazandıklarını belirtmişlerdir. İfadelerinden anlaşılacağı üzere öğrenciler İngilizce'yi bilmelerine rağmen kendi ülkelerinde pratik yapma yetersizliği nedeniyle dillerini geliştirme konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar ancak erasmus+ değişim programı sayesinde bu problemi aşmış oldukları görülmektedir. Hatta İngilizce dışında gittikleri ülkelerin dilini de öğrenme çabası içinde oldukları ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ayrıca “kişisel düşünceye katkı” teması ile ilgili görüşlerini sıklıkla dile getirmişlerdir:

“Birçok yabancı insanla tanışma şansım oldu. Birçok kalabalık ortama girme şansım oldu ve bunlarla yabancı dilde iletişim kurduğum için sosyalleşmeye katkı sağladı” (K13),

"Çeşitli ülkelerinden arkadaşlar edindim ve onlarla farklı olmadığımızı anladım. Ülkeleri gezdiğim sırada tek başına bu yolculukları yaptığımdan tarif edilemez deneyimler kazandım. Planlı olmayı, organizasyon yapabilmeyi, kendime güvenmeyi, insanlarla farklı dillerle de olsa anlaşabilmeyi öğrendim."(K2),

"Dünyaya baktığım o aralık daha da genişledi. İnsan ilişkileri, yeni bir kültüre adapte olma, farklı milletlerden insanlarla arkadaşlık kurma ve daha çok ülke gezip tanımam bu alandaki bana kazandırdıkları diyebilirim."(K3),

"Tek başına bir hayat yaşamanın verdiği zorluk ve kolaylıkları gördüm. Anne baba olmadan kendi işlerimi kendim halletmeye çalışıp sorumluluk almanın nasıl bir şey olduğunu, zorluk ve kolaylıklarını gördüm."(K6),

"En önemlisi katkısı kendime güvenimin artması. Karşılaştığım sorunlara farklı bakış açıları geliştirme yetisi elde ettim."(K8),

"İletişim becerilerimi geliştirerek bir probleme yaklaşma metodlarımı geliştirdim. Problemi daha farklı açılardan nasıl çözebileceğimi öğrendim. Ufkumu geliştirerek olaylara farklı açıdan yaklaşmayı öğrendim."(K9),

"Yeni yeni kültürler öğrendikten sonra yavaştan bir dünya görüşüne sahip olduğumun farkına vardım.Artık bireysel millet olarak değil de uluslararası düşünmeye başladım."(K12),

"Tek başıma yurtdışına çıkmak, orada üzerime sorumluluk almak, ihtiyaçlarımı gidermek, bilmediğin yerlerde yaşamaya çalışmak benim için çok büyük bir kazançtı. Bu program sayesinde ufukum genişledi diyebilirim."(K13),

"ERASMUS Programı'ndan döndüğümde daha konuşkan ve girişken birisi olmuştum. Üstümdeki çekingenlik kalktı ve kendimi daha rahat ifade eder oldum."(K16),

"Ülke dışına çıkarak dünyanın nasıl bir yer olduğunu kendim deneyimledim. Bunun sayesinde program sonrasında ciddi pozitif değişiklikler ile ülkeme döndüm. Kendime güvenim sağlıklı bir biçimde olması gerektiği noktaya geldi."(K17)

"Tek başıma, dilini bile bilmediğim bir ülkede hayatta kalabileceğimi görmek, gelecekte hayatım için önemli adımlar atarken oluşacak korkularımı benden aldı, cesaretlendirdi. Gezdiğim müzeler, tarihi yerler, ünlü caddeler bana eşi benzeri olmayan bir genel kültür bilgisi aşılamış oldu."(K21)

Rutin hayatlarından çıkıp çok farklı bir ortama girerek farklı hayat tecrübeleri yaşayan katılımcıların olumlu yansımaları ifadelerinde görülmektedir. Hayat görüşlerini genişleterek yeni tecrübelerle kendilerine olumlu özellikler kattığı ifadelerinden anlaşılmaktadır. Tek başlarına hayatın zorlukları ile mücadele etme, sorumluluk alabilme, uluslararası düşünebilme, iletişim becerilerini geliştirebilme, farklı bakış açıları geliştirebilme, kendine güven duygusu kazanma, yeni arkadaşlıklar edinme, farklı yerler ve kültürler tanıyarak sosyal gelişimlerine ve genel kültürlerine katkıda bulunma gibi birçok özelliği kazandırdığı için programın kendilerine kattığı yapıcı etkileri ifadelerinde belirtmişlerdir. K21 katılımcısının da *...hayatım için önemli adımlar atarken oluşacak korkularımı benden aldı* ifadesiyle belirttiği gibi ileriye dönük planlarında karar verme mekanizmalarını etkileyecek değişikliklere sebep olduğu söylenebilir.

İlişkisel ve sosyal katkı açısından duruma baktığımızda öğrencilerin ifadeleri şöyledir:

"Program sayesinde yeni arkadaşlıklar edindim ve kültürler tanıdım."(K1)

"Önceden yeni insanlarla tanışma konusunda kendimi daha geri planda tutuyordum. Şimdi yeni insanlarla tanışırken hiç bir problem yaşamıyorum."(K4)

"Çok fazla arkadaş edindim. Farklı karakterler tanıdım ve zaten sosyal olan kişiliğime birşeyler eklemiş oldum. Yeni şeyler denedim ve farklı maceralara atıldım."(K6)

"Bir çok değişik ortamlarda bulundum.Dünyanın değişik ülkelerinden gelen

insanlarla etkileşim içinde bulundum ve iletişim becerilerimi geliştirdim. Kişisel olarak özgüven duygumu geliştirdim. Ayrıca en önemlisi mühendisliğin gerektirdiği asosyallikten çıkıp normal iletişim becerileri yüksek bir bireye dönüştüm." (K9)

"Daha aktif bir öğrenci olmama yardımcı oldu. Yurt dışında çeşitli arkadaşlar ve bağlantılar edindim. Bu açıdan çok farklı katkısı oldu benim için." (K16)

"Daha önceden planladığım gibi arkadaş çevremi genişlettim ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden kişiler ile sağlam dostluklar kurdum." (K17)

"Öncelikle farklı ülkelerden insanlar tanımam dolayısı ile sosyal çevreme yabancı uyruklu insanlar katarak çok kültürlü bir çevreye sahip olmamı sağladı. Avrupa'da bulunduğum için diğer Avrupa ülkelerini gezme fırsatım da fazlası ile oldu. Eğlencenin, gezmenin, görmenin farklı hazlar yaşattığı güzel bir deneyimdi." (K21)

"Erasmus+ programının bu programa katılanları en çokta sosyal olarak etkilediğini düşünüyorum. Kendi özelimde, dünyanın birçok köşesinde çok yakın arkadaşlar edindim ve bu insanlar sayesinde birçok şey öğrendim/öğrettim. Örneğin; kültürel farklılıkların altında birer zenginlik olduğunu öğrendim. Dünyada olan büyük, küçük tüm olaylara daha farklı, daha geniş çerçevede ve sempati ile bakabilmeyi öğrendim. Tüm öğrendiklerim beni Erasmus+ öncesinden daha (olumlu anlamda) farklı bir insan olmamı sağladı." (K22)

"Sosyal çevrem bir anda çok uluslu ve aynı ilgi alanlarına sahip insanlarla dolmasına katkı sağladı." (K30)

Öğrencilerin ifadelerine bakıldığında değişim programı sayesinde farklı toplum ve kültürlerden yeni insanlar tanımaları çok kültürlü bir çevreye sahip olmalarını sağlamış ve anlayış çerçevesini genişleterek olumlu etkileşim kurmalarına katkıda bulunmuştur. Programla birlikte öğrencilerin çok kültürlü ortamı deneyimleyerek olaylara daha geniş çerçeveden bakabilme, iletişim becerilerini geliştirme, farklı yaşam tarzlarını gözlemleyebilme, kendilerini farklı bir toplum içinde rahatça ifade edebilme kazanımlarını edinerek farkındalık düzeylerini arttırdığını söylemek mümkündür.

Akademik düşünce ve gelişim katkısı teması için öğrencilerin ifadeleri şu şekilde olmuştur:

"İleride uluslararası bir yerde çalışma şansım olursa burdaki insani ilişkilerde aldığım tecrübe ile hiç zorluk çekmeyeceğimin farkına vardım."(K3)

"Akademik olarak çok büyük bir katkısı oldu. Kendi eğitimimin ne kadar yetersiz olduğunu görmemi sağladı. Bir sürü uygulama ile aldığım dersleri gerçekten öğrendim."(K14)

"Kariyerim açısından ileride yurtdışında çalışma deneyimim oldu."(K2)

"Tecrübelerimle daha sağlam bir şekilde iş hayatıma atılacağımı düşünüyorum."(K7)

"Akademik anlamda önümü daha açık görmeme yardımcı oldu. Artık yurtdışında herhangi bir yerde çalışabilmeme katkı sağlayacak fırsat yarattı."(K16)

"Program süresince aldığım diğer derslerin haricinde bir proje dersi aldığımdan dolayı çok uluslu bir takımda takım üyeleri ve danışman ile nasıl çalışılır, bir proje nasıl tamamlanır konusunda oldukça önemli deneyim kazandım. Bunun Türkiye'deki iş başvurularımda etkili olabileceğini düşünüyorum."(K17)

"Program sayesinde uluslararası platformdaki çalışmaları görme fırsatına sahip oldum."(K24)

Katılımcılar erasmus+ değişim programı ile sahip oldukları okul ve iş tecrübesi sayesinde akademik anlamda kendilerini daha ileriye taşıdıklarını ve bu gelişimin ileride iş hayatlarında olumlu katkısı olacağını düşünmekte olduklarını belirtmektedirler. Bu tecrübelerin yurtdışında çalışabilme fikrine sahip olmalarına yol açtığını, yine yurtdışı tecrübesinin iş bulma konusunda büyük etkisi olacağını, iş hayatında daha sağlam bir duruş sergileyebileceklerini dile getirmektedirler. Bu süre zarfında kendi ülkelerinde aldıkları eğitimi de sorgulama ve karşılaştırma fırsatı buldukları ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Kültürel düşünce ve uyum katkısı teması hakkında öğrencilerin düşünceleri şu

yöndedir:

"Program sayesinde yeni arkadaşlıklar edindim ve kültürler tanıdım."(K1)

"En azından ülkelerin kültürü hakkında bilgi sahibi olup insanların yaşayış şekillerini de görerek onlar neye önem veriyor neleri umursamıyor onların bu özelliklerini örnek alarak kendi açımdan ülkemde kendime entegre ettim diyebilirim."(K10)

"Yeni ve farklı milletlerin yaşam stilleri , kültürlerini yerinde ve yurt dışında görmüş oldum."(K12)

"Tek başıma, dilini bile bilmediğim bir ülkede hayatta kalabileceğimi görmek, gelecekte hayatım için önemli adımlar atarken oluşacak korkularımı benden aldı, cesaretlendirdi. Gezdiğim müzeler, tarihi yerler, ünlü caddeler bana eşi benzeri olmayan bir genel kültür bilgisi aşılama oldu."(K21)

"Özellikle farklı kültürleri görmek güzel bir hayat deneyimi, sizde olanı ve onlarda olanı karşılaştırıyorsunuz. Farklı kültürlerden olan insanları tanımak çok güzel."(K28)

"Avrupa ile ilgili, gezdiğim ülkelerin ve insanların kültürleri ile ilgili çok güzel şeyler öğrendim."(K25)

Katılımcıların karşılaştıkları yeni toplum ve kültür ile kendi kültürlerini karşılaştırma fırsatı bulması ve aynı zamanda bu kültüre uyum sağlama çabası ile birçok olumlu tecrübeye de sahip oldukları söylenebilir. Kendi ülkeleri ile karşılaştırma fırsatına sahip olan öğrencilerin bu yeni kültür ve toplum içerisinde gördükleri olumlu davranış ve uygulamaları kendi ülkelerine taşıma çabasının programın olumlu katkılarından biri olduğunu ifade etmek mümkün. Başka bir ülkedeki yaşam tarzını, kültürünü, tarihi yerlerini gezerek görerek keşfeden öğrencilerin bu deneyimden oldukça olumlu etkilendikleri ifadelerinden açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca dili, dini, kültürü bambaşka olan bir ülkede ayakta durabilmeyi başarmak öğrencilerin özgüvenini yükseltmiş ve ileriye dönük karar almalarında cesaretlendirici bir örnek temsili olarak hayatlarında yer almıştır denebilir.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ programının kendilerine yönelik katkılarının gruplandırmalarına, yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23. Öğrencilerin Erasmus+ Programının Katkılarına İlişkin Görüşleri

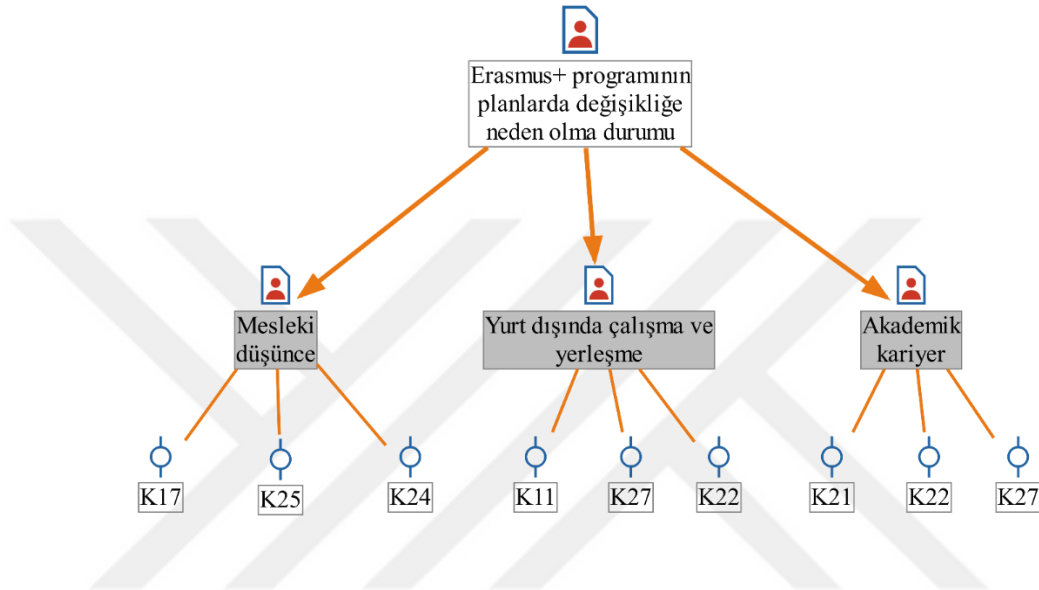
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Mesleki düşünce, uygulama ve gelişim katkısı	38	25,33
Dilsel katkı	37	24,67
Kişisel düşünceye katkı	29	19,33
İlişkisel ve sosyal katkı	28	18,67
Akademik düşünce ve gelişim katkısı	11	7,33
Kültürel düşünce ve uyum katkısı	7	4,67
Toplam Kodlama	150	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim programının kendilerine katkılarının hangi alanda olduğuna yönelik görüşleri incelenmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde erasmus+ programından faydalanmanın kendileri yönelik katkıları Tablo 23'te sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 38 kodlama %25,33'lük bir oran ile erasmus+ programın kendilerine "*mesleki düşünce, uygulama ve gelişim*" yönünde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğrencilerin erasmus+ programının kendilerine sağladığı katkıya yönelik ikinci sıradaki görüşünü 37 kodlama ve %24,67'lik bir oran ile "*dil gelişimi*" yönünde katkı sağlaması olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin erasmus+ programın kendilerine sağladığı katkıya yönelik üçüncü sıradaki görüşünü 29 kodlama ve %19,33'lük bir oran ile "*kişisel düşünceye katkı*" yönünde olduğu belirlenmiştir. Birbirine yakın değerler alması sebebiyle dördüncü sıradaki katkıyı da paylaşmak anlamlı olacaktır. Öğrencilerin erasmus+ programının kendilerine sağladığı katkıya yönelik dördüncü sıradaki görüşünü 28 kodlama ve %18,67'lik bir oran ile "*ilişkisel ve sosyal katkı*" yönünde olduğu belirlenmiştir.

4.2.Erasmus+ Programının Öğrencilerin Mesleki Gelişimine Yönelik Görüşleri

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programının öğrencilerin mesleki gelişimine katkısı nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular aşağıda belirtilmektedir.

Şekil 15. Erasmus+ Programının Gelecek Planlarına Etkisine Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı aracılığı ile öğrenim görmek için yurt dışına giden öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri tecrübelerin gelecek planlarına yönelik katkısına ilişkin görüşlerine ait temalar Şekil 15’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar “mesleki düşünce”, “yurt dışında çalışma ve yerleşme” “akademik alana katkı” olmak üzere üç temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programına katılmanızın planlarınızda herhangi bir değişikliğe sebep olup olmadığına dair ifadelerinin kodlamaları incelendiğinde kod yoğunluklarının birbirine yakın çıktığı görülmektedir ve kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeler şu şekilde özetlenmektedir:

“Alanım ile ilgili önceden sadece yurt içini düşünürken şimdi dünya çapında düşünüyorum. Bana en güzel katkısı bu şekildeydi” (K16)

“Mesleki alanda oldukça köklü bir değişikliğe neden oldu. Çalışmak istediğim alt sektörü değiştirdim”(K17)

"Farklı meslekler yapabileceğimi düşündüm ayrıca farklı alanlara atılabileceğime karar verdim."(K6)

"Mesleğimle ilgili sadece tek Türkiye bazlı değil, uluslararası düşünmeye başladım."(K24),

"Planlarımda değişiklikten ziyade yurt dışında da çalışarak kazanacağım tecrübelerle geri döndüğümde daha iyi iş fırsatları yakalayabileceğimi düşünüyorum“

Katılımcıların erasmus+ değişim programı sayesinde kazandığı tecrübeler ile geleceğe yönelik uluslararası çalışabilme ya da farklı meslek dallarına yönelebilmek yönünde düşünce değişikliği yaşadıkları görülmektedir. Kendi alanları ile ilgili farklı bir ülkenin uygulamasını ve eğitim sistemini görmek bakış açılarını değiştirmelerini ve mesleki planlarında alternatif seçeneklerin de olduğunu farketmelerini sağlamıştır.

Yurt dışında çalışma ve yerleşme düşünce değişikliğini ise *“Daha önce de yurtdışında İngilizce öğretmeni olmak istiyordum, erasmus+ ile yurtdışına çıkmam bu konudaki isteğimi arttırdı”(K4)*

"Erasmus (Eğitim) programındayken lisans eğitimimi tamamlamayı, yüksek lisans eğitimimi Polonya’da devam ettirmeyi planladım. Ancak belli sebeplerden ötürü gerçekleşmedi. Erasmus (Staj) eğitimimde ise ileride İspanya’da çalışma ve yerleşmeyi amaçlıyorum."(K22)

"Evet, her ikisinde de.Öncelikli olarak bundan sonraki akademik eğitimimi yurt dışında devam ettirmek istiyorum ve mesleki olarak fırsat bulursam yine yurt dışında çalışmak istiyorum"(K27) şeklinde ifade etmişlerdir.

Programdan faydalanan öğrencilerin bu deneyim sonrası yurt dışında çalışma ve yerleşme isteğinin artmış olduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. İfadelere bakıldığında öğrencilerin aldıkları eğitim ya da yaptıkları staj sayesinde edindikleri tecrübe, geleceğe yönelik yurtdışı çalışma ve yerleşme planlarını etkilemiştir denebilir.

Aynı zamanda akademik kariyer plan değişikliklerini ise “Yüksek lisans yapmak için yurtdışına gitme isteği oluşturdu” (K13)

"Akademik anlamda yüksek lisans yapma düşüncem vardı, bu düşüncem hala devam ediyor. Ek olarak, yüksek lisans yaparken tekrar erasmus+ programına katılmak istiyorum."(K5)

Sadece yurt dışında çalışma veya staj yapma düşüncelerim oluştu."(K20)

"Evet, Yüksek Lisans yapma kararı aldım, yine erasmus ile yapmak istiyorum."(K21) şeklinde ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin ifadelerine göre, akademik anlamda kariyer planlamalarının erasmus+ hareketliliği sonrası yurt dışında devam ettirmek üzere değiştiği görülmektedir. Öğrenciler program ile birlikte yurt dışında kariyer yapma planlarının oluştuğunu ya da artarak devam ettiğini vurgulamaktadır. Bu da erasmus+ değişim programının katılımcıların akademik kariyer planlarındaki değişiklikte etkili olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri tecrübelerin gelecek planlarına katkısına ilişkin görüşlerine yönelik gruplandırmaları, katılımcıların ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 24’de sunulmuştur.

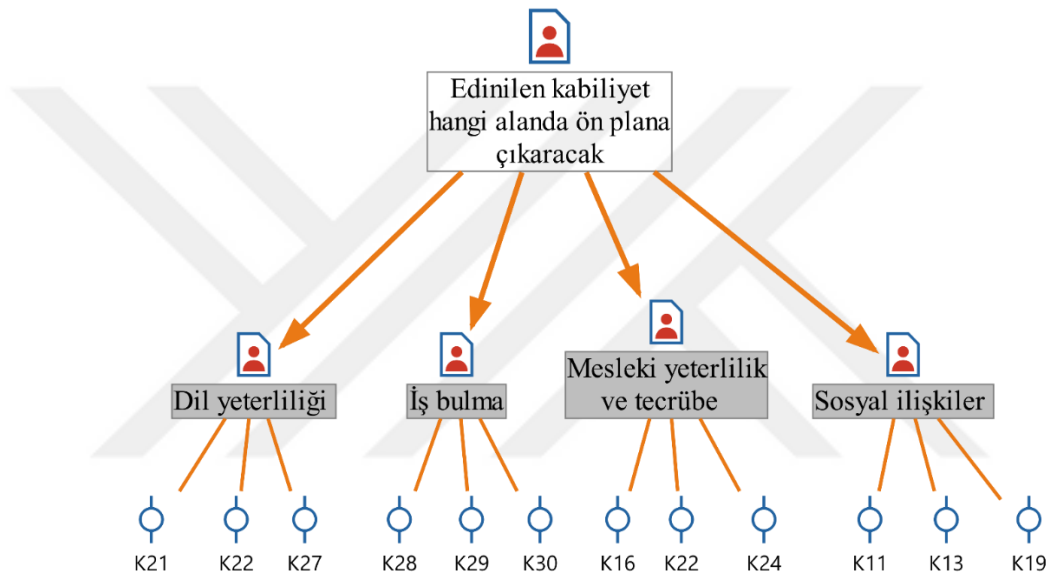
Tablo 24. Erasmus+ Değişim Programına Katılmanın, Mesleki / Akademik Planlarınızda Herhangi Bir Değişikliğe Sebep Olup Olmadığına Dair Görüşler

Temalar	Kodlama sıklığı	Yüzde (%)
Mesleki düşünce	7	35,00
Yurt dışında çalışma ve yerleşme	7	35,00
Akademik kariyer	6	30,00
Toplam Kodlama	20	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri tecrübelerin gelecek planlarına yönelik düşünce değişimlerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde erasmus+ programı ile edindikleri tecrübeler ile gelecek planlarının değişimlerine katkısı Tablo 24’de

sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 7’şer kodlama %35,00’lik bir oran ile erasmus+ programı sayesinde edindikleri tecrübelerin gelecek planlarında “*mesleki düşünce*” ve “*yurt dışında çalışma ve yerleşme*” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğrencilerin erasmus+ programı sayesinde edindikleri tecrübelerin gelecek planlarında gerçekleştirdiği değişime ikinci sıradaki görüşünü 6 kodlama ve % 30,00’luk bir oran ile “*akademik kariyer*” yönünde katkı sağlanması olarak ifade etmişlerdir.

Şekil 16. Erasmus+ Değişim Programının İş Bulmada Etkisine Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin iş bulmaya ve sizi ön plana çıkaracağına dair görüşlerine ilişkin temalar Şekil 16’da sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar “*dil yeterliliği*”, “*iş bulma*”, “*mesleki yeterlilik ve tecrübe*”, “*sosyal ilişkiler*” olmak üzere dört temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programının kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin iş bulmaya ve sizi ön plana çıkaracağına dair görüşlerine dair ifadelerinin kodlamaları incelendiğinde kod yoğunluğu en fazla tema “*dil yeterliliği*” temasında çıktığı görülmektedir ve kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir.

Dil yeterlilikleri ile ön plana çıkacaklarını düşünenler “*yabancı dil becerilerim*

ve programın kazandırdığı kuvvetli sosyal ilişkiler bana çok yarar sağlayacaktır.” (K3),

"Özgüven, girişkenlik, sorumluluk alabilme, dil yeteneği gibi durumların etkileyeceğini düşünüyorum"(K6)

"Dil açısından beni geliştirdiğini ve tecrübe edindirdiğini söylemem mümkün bu yüzden daha rahat iş bulabileceğimi düşünüyorum."(K7)

"İş bulma ve network kurma konusunda fırsatlar sunmaktadır. Konuşulan yabancı dil yetkinliği ve kazanılan akademik özellikler kişileri ön plana çıkaracaktır. Bende de böyle oldu."(K15)

"Evet, çünkü kurumsal firmalar iş tecrübesini ve İngilizce düzeyini öncelikle soruyorlar bu açıdan bir avantaj sağlayacağını düşünüyorum."(K16)

"Elbette ki yurt dışında bir üniversitede eğitim alma ve bir işletmede staj yapma tecrübesi elde etmiş olmanın bana bir artısının olduğunu düşünüyorum. Programın bana kazandırdığı dilbilgisi, iş bilgisi, çok yönlülük, yenilikçi ve empatik düşünme gibi özelliklerimin kariyer anlamında fark yaratacağını düşünüyorum."(K22)

"Kesinlikle faydalı olacağını düşünüyorum. İlk olarak İngilizce kabiliyetimi geliştirmesi ön plana çıkacaktır diye düşünüyorum."(K21)

Yabancı dilde yetkinliği ve hakimiyeti artan öğrenciler bunun iş bulma konusunda önemli bir avantaj ve ayırt edici bir özellik olacağı yönünde fikirlerini ifade etmişlerdir. Staj ve öğrenimde edindikleri akademik, mesleki ve özellikle dil gelişiminin kendilerini ön plana çıkaracağını ve kariyer basamaklarını tırmanırken fark yaratacağı düşüncesi içinde oldukları görülmektedir.

Aynı zamanda edinilen kabiliyetin “iş bulma” konusunda avantaj sağlayacağını düşünen katılımcılar da mevcuttur. Bu ifadeler *“İş bulma konusunda bu programa katılmış olmamın beni öne çıkaracağını düşünüyorum.” (K3)*

"Erasmus programının kesinlikle iş bulma konusunda adayları bir adım öteye taşıdığını deneyimledim."(K17)

"Yabancı dil ve yabancı arkadaşlık ve hocaların bana sağladıkları katkılardan dolayı daha rahat iş bulacağımı düşünüyorum."(K25)

"Fazlasıyla. Özellikle yurtdışıyla da çalışan veya çalışmayı planlayan bir şirkete başvuru yaptığımda, toplamda 20 ülke gezmiş ve 4,5 ay yurtdışında yaşamış bir çalışan adayının diğer adaylardan öne çıkacağını düşünüyorum."(K26)

"Uluslararası arkadaş edinme ve kişilik gelişiminin artması sonucuyla iş bulma konusunda bir tık daha önde olduğumu söyleyebilirim."(K29)

"Bizzat tecrübe etmiş biri olarak şunu söyleyebilirim ki aradığınız sektöre bağlı elbette ancak yurtdışı yaşam tecrübesi ve aktif İngilizce yetileri kesinlikle iş konusunda çok öne geçirdiğini düşünüyorum."(K30)

"Yurt dışı deneyime dikkat eden şirketler açısından düşünüldüğünde iş bulma açısından önemli bir katkısının olacağını düşünüyorum."(K28) şeklinde ifade edilmiştir.

Erasmus+ değişim programı sayesinde yurt dışı deneyime sahip olan öğrenciler bu durumun iş bulma konusunda diğer adayların önüne geçmeleri açısından kendilerine büyük bir avantaj sağlayacağı yönünde düşüncelerini belirtmişlerdir. Programdan faydalanan öğrenciler, yabancı dili aktif bir şekilde kullanabilme becerisine, yurtdışı eğitim, yaşam ve iş tecrübesine sahip, iletişimi kuvvetli bireylerin birçok şirket tarafından tercih edileceğini ve kendilerini ön plana çıkaracağını belirten ifadeler kullanmışlardır.

Diğer iki temaya göre daha az kodlanan mesleki yeterlilik ve tecrübe teması ile ilgili öğrenciler düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

"İletişim becerilerimi geliştirmesi açısından iş ortamındaki çalışma arkadaşları ile uyum konusunda bana avantaj sağlayacağına ve sağladığına eminim. Özellikle bir takım üyesi olma özelliği önemli ölçüde geliştirdiğimi düşünüyorum."(K9)

"Evet, çünkü kurumsal firmalar iş tecrübesini ve İngilizce düzeyini öncelikle soruyorlar bu açıdan bir avantaj sağlayacağını düşünüyorum."(K16)

"Katkısı oldu, pazarlama, planlama ve bilateral ilişkilerde yetkinlik düzeyim yükseldi."(K2)

"Tabii ki düşünüyorum. Birçok firma İngilizce bilen ve kendine güvenen çalışanlar aramakta ve birçok şirketin yurtdışı ile anlaşmaları bulunmakta. Erasmusun bana katmış olduğu yurtdışını görme, girişkenlik ve İngilizce konusundaki faydalar iş bulmam konusunda bana katkı sağlayacaktır."(K5)

Öğrencilerin ifadelerine bakıldığında programla birlikte iletişim, meslek ve dil becerilerini geliştiren ve farklı iş tecrübesi kazanan katılımcılar bu özelliklerin kendilerini ön plana çıkaracağı yönünde düşüncelerini bildirmişlerdir. Programa katılan öğrenciler, program sayesinde özellikle mesleki yeterliliğe ve tecrübeye sahip, kendine güvenen, girişken, dil seviyesi yüksek kişiler olarak iş bulma konusunda kolaylık yaşayacaklarını ve şirketler tarafından tercih edilen kişiler olacaklarını düşünmektedirler. Programın bu açıdan çok büyük katkısı olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmaktadır.

En az sıklıkta kodlanan sosyal ilişkiler teması ile ilgili öğrencilerin ifadelerine baktığımızda

"Kesinlikle, iletişim kurmada özgüven kazandığımı düşünüyorum ve yurtdışı tecrübesinin diğer adaylar önünde artı puan kazandıracağı kanaatindeyim."(K13)

"İletişim noktasında ön plana çıkaracağını düşünüyorum."(K19) şeklinde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ifadelerine baktıldığında programdan faydalanan öğrencilerin iletişim becerisinde özgüven kazanmaları ve sosyal ilişkilerde gelişim göstermeleri iş bulma konusunda onları diğer adayların önüne geçireceği şeklinde olmuştur.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ değişim programının kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin iş bulmaya ve sizi ön plana çıkaracağına yönelik gruplandırmalara yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 25’de sunulmuştur.

Tablo 25. Erasmus+ Değişim Programının Kazandırdığı Hangi Özellik ve Kabiliyetlerin İş Bulmaya ve Sizi Ön Plana Çıkaracağına Dair Görüşleri

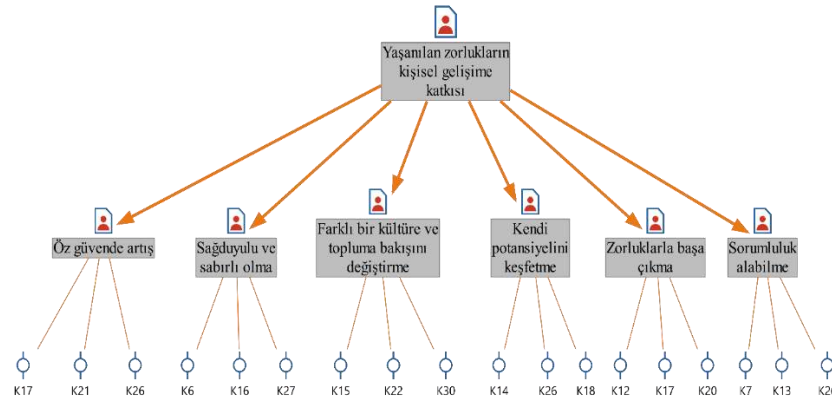
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Dil yeterliliği	11	32,35
İş bulma	10	29,41
Mesleki yeterlilik ve tecrübe	7	20,59
Sosyal ilişkiler	6	17,65
Toplam Kodlama	34	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim programının kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin iş bulmaya ve sizi ön plana çıkaracağına dair görüşleri Tablo 25’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 11 kodlama ve %32,35’lik bir oran ile erasmus+ programı sayesinde edindikleri tecrübelerin iş bulmada ve kendilerini hangi alanda ön plana çıkardığına yönelik en çok “*dil yeterliliği*” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğrenciler erasmus+ programı sayesinde edindikleri tecrübelerin iş bulmada ve kendilerini hangi alanda ön plana çıkardığına yönelik ikinci sıradaki görüşünü 10 kodlama ve %29,41’lik bir oran ile “*iş bulma*” yönünde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler erasmus+ programı sayesinde edindikleri tecrübelerin iş bulmada ve kendilerini hangi alanda ön plana çıkardığına yönelik üçüncü sıradaki görüşünü 7 kodlama ve %20,59’luk bir oran ile “*mesleki yeterlilik ve tecrübe*” yönünde katkı sağladığını belirtmişlerdir.

4.3. Öğrencilerin Kişisel Gelişimine Yönelik Görüşler

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programının öğrencilerin kişisel gelişimine katkısı nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular bu bölümde belirtilmiştir.

Şekil 17. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanan Zorlukların Kişisel Gelişime Katkısına Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı sürecinde öğrencilerin yaşadığı zorlukların kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığı ile ilgili katılımcıların görüşlerine ait temalar Şekil 17’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar “öz güvende artış”, “sağduyulu ve sabırlı olma”, “farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme”, “kendi potansiyelini keşfetme”, “zorluklarla başa çıkma”, “sorumluluk alabilme” olmak üzere altı temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programı sürecinde yaşanan zorlukların gelişiminize nasıl katkı sağladığı ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair ifadeler üzerinde yapılan kodlamalara bakıldığında kod yoğunluğu en fazla “öz güvende artış” temasında çıktığı görülmektedir.

Erasmus+ değişim programı sürecinde yaşanan zorlukların gelişiminize nasıl katkı sağladığı ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir:

“Öz güvende artış” teması ile ilgili “Kendime olan güvenim arttı. İşlerimi yaparken kendimi daha kararlı hissediyorum.” (K2)

“Programdan bağımsız olarak insanın hayatı boyunca karşısına çıkan tüm zorlukların kişisel gelişime katkısı olabilir diye düşünüyorum. Giden ben ile geri dönen ben kafa olarak çok farklıydı. Sorunların üstesinden gelmek ve bunu

başarabildiğimi görmek bundan sonraki yaşamımda kullanabileceğim en güzel yeteneklerdendir."(K17)

"Kesinlikle bulundu. Özellikle tek başıma, kendi kişisel çemberimden çıkıp, aile ve arkadaşlarımdan bulunmadığı yepyeni bir habitata adım atmak başlı başına özgüven verici bir hareket. Mesela sokaklarda kaybolup paniklediğim anları şimdi hatırladığımda paniklememin ne kadar yersiz olduğunu düşünüyorum. Kaybolmadan doğru yolu bulamayacağımı öğretti bana."(K21)

"Evet. Karşılaştığım sorunların karşısında ‘Sorun bulma çözüm üret’ mantığını; yabancı bir ülkede, yakınlarım yanımda olmadan, tek başıma ve daha fazla açıdan düşünerek kullanabilme yetimi geliştirdim."(K26) şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Programdan faydalanan katılımcıların yurtdışında yalnız geçirdikleri dönemde zorluklarla başetmeyi öğrenme, çözüm yolları üretme, kendi ayakları üzerinde durabilme gibi özellikleri kazanmaları ile özgüvenlerinde de artış olduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Ailelerinden, yakın çevrelerinden, alışkın oldukları düzenden uzak başka bir ortam içerisinde karşılaştıkları sorunlara karşı verdikleri mücadele onlara birçok olumlu özellik ve yaşama dair tecrübe zenginliği kattığını K26 tarafından ifade edilen ‘Sorun bulma, çözüm üret’ sözünden çıkarmak mümkün. Karşılaşılan zorlukların aslında özgüvenlerini yükselten bir sebep olduğu cümlelerinden çıkarılmaktadır.

Sağduyulu ve sabırlı olma ile ilgili “*Durum her ne kadar kötü olsa da insanlara saygı duymayı öğretti*”(K4)

"Biraz daha sağduyulu davranmayı öğretti diyebilirim."(K1)

"Sabrın insanın hayatına nasıl arkadaşlar katabileceğini öğrendim. Türkiye’ye döndüğümde kesinlikle daha sabırlıydım ve daha mutluydum arkadaşlarımı seviyor ve özlüyordum daha da iyisi artık yurt dışında bir kaç yerde kalacak yerim vardı."(K16)

"Kesinlikle oldu. Karşılaştığım sorunlara daha pratik çözümler elde etmeme ve daha dirençli, sabırlı olmama katkıda bulundu."(K27) görüşünü dile getirmiştir.

Öğrencilerin ifadelerinden karşılaştıkları durumlar ve yaşadıkları tecrübeler sayesinde daha sabırlı ve sağduyulu davranmayı öğrenmiş oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar, daha sabırlı ve sağduyulu yaklaşım ile çok daha fazla arkadaş edinilebileceğini ve sorunlara çok daha rahat çözüm yolu bulunabileceğini öğrendiklerini ifade etmektedirler.

Aynı zamanda *“farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme”*, *“zorluklarla başa çıkma”*, *“kendi potansiyelini keşfetme”*, *“sorumluluk alabilme”* ile ilgili görüşler ifade edilmiştir.

“Farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme” öğrencilerin kodlamaları arasında yer almaktadır ve ifadeleri şu şekildedir:

"Evet, Artık dünyanın daha küçük, Avrupada yaşayan her insanın din düşmanı olmadığını anladım. Ayrıca aslında çok cahil olduğumuzu ve sürekli bir gelişim içinde olmamız gerektiği kanısına vardım."(K9)

"Daha çok açık görüşlü olmamı sağladı ve ülkelerin tarihi, coğrafi vb bilgilerini öğrendiğimde genel kültür seviyem gelişti. Belli bir süre sonra tek başıma yaşabileceğimi farkettim."(K15)

"Hayatın her aşaması da olduğu gibi Erasmus+ süresince karşılaştığım iyi-kötü büyük-küçük tüm zorluklar öğrenmemi yani gelişmemi sağladı. Spesifik olarak yapılan ırkçı eylem ve söylemlerin nasıl hissettirdiğini tecrübe ettim ve bunların acaba kendi ülkemde de yaşanıp yaşanmadığı merak ettim, böyle bir durumun kendi ülkemde ülkemize gelenlere yapılmaması için daha çok bilinçli davranıyorum."(K22)

"Bir örnek vermem gerekirse adaptasyon süreci diyebilirim. Ülkeye ve çevreye adapte olmak. Bunun yanısıra yemek kültürüne alışmak. Farklılıkların çok güzel şeyler olduğunu keşfetmemi sağladı. Farklı haritalar ve yemekler."(K30)

Öğrencilerin ifadelerine göre erasmus+ değişim programının öğrencilere farklılıklara açık olmayı, anlayış geliştirmeyi, daha açık görüşlü bir algıya sahip olmalarını sağladığı söylenebilir. Ortam değişikliği, gözlemleri, karşılaştıkları olaylar hayata olan bakışlarının değişmesini sağlamış ve kendilerini sorgulama gereksinimini

ortaya çıkarmıştır. Başka bir ülkenin tarihini, coğrafyasını, yemek kültürünü, yaşam tarzını keşfetme ve adapte olma sürecinde aslında bu farklılıkların güzel şeyler olduğunu ve yeni tecrübelerin yeni görüşleri de beraberinde getirdiğini belirtmektedirler. Bu deneyimleme sürecinde dış dünyaya karşı önyargılarından kurtulmuş yeniliklere daha açık bireyler olarak hayatlarına devam ettikleri söylenebilir.

“Zorluklarla başa çıkma” teması ile ilgili “Zorluklarla başa çıkma ve çözüm üretme gibi katkıları oldu. Öncesinde yurtdışına çıkarken tereddüt yaşarken, şuan daha rahat bir şekilde kendime güvenerek yurtdışına gidebilirim ve kendimi ifade edebilirim. Yaşadığım zorluklardan tecrübe edindiğimden dolayı tekrar gittiğimde daha kolay adapte olabilirim.” (K5)

"Evet katkıda bulundu. Örnek olarak iş öncesi Avrupa gibi bir yerde ufak bir prova gibi oldu benim için.Çünkü paramı kendime göre ayarlamayı öğrendim.Bu da ilerisi için benim adıma güzel bir tecrübe oldu."(K12)

"Zor durumlarla başa çıkmayı öğretti karşılaştığım zorluklar."(K20) görüşünü dile getirmiştir.

Katılımcıların, değişim programı süresince karşılaştıkları zorluklar, bu zorluklarla başa çıkabilme, mücadele edebilme, zorlukların üstesinden gelebilme duygusunu geliştirmiş olduğu söylenebilir. Öğrencilerin ifadelerinde açıkça görüldüğü üzere, programdan yararlandıktan sonra yalnız başına yurt dışına çıkma endişesi ve kendilerini ifade etme sıkıntısının ortadan kalkmış olduğu görülmektedir. Ayrıca kendilerine verilen hibeyi dengeli bir şekilde harcamayı öğrenmeyi yine olumlu bir kazanım olarak ifade etmektedirler.

"Kendi potansiyelini keşfetme“ teması ile ilgili öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"İyi ve kötü yaşadığınız her şey bir tecrübedir. Bana da çok tecrübe kattı bu program. Yaşadığım zorlukların bana kattığı en büyük katkı başka bir ülkede tek başına yaşamayı sürdürmektir. Farklı bir ifade ile kendi sınırlarımı öğrendim."(K3)

"Orada kimseyle anadilimde konuşmazken bile problemleri çözebiliyorsam, kendi ülkemde daha kolay olacağını farkettim."(K18)

"Tam olarak zorluk sayılmaz ama yemek konusuna çok fazla alışamamıştım başlarda. Sonrasında kendim yemek yapmaya başladım."(K14)

Programın katkısının katılımcıların kendi sınırlarını görme ve kendilerini keşfetme konusunda olanak sağladığı öğrencilerin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Katılımcılar farklı bir ülkede, değişik bir çevrede ve tüm sorumluluğu kendileri alarak hayatlarını sürdürme sürecinde yaşadıkları her zorluk ve tecrübenin kendi potansiyellerini keşfetmelerinde ve sınırlarını görmede bir etken olduğunu belirtmişlerdir.

"Sorumluluk alabilme“ kodlama yapılan bir diğer temadır ve öğrenciler bu tema ile ilgili şu ifadelere yer vermiştir:

"Sorunlara daha pratik çözümler bulmaya başladım. Sabırlı olmayı biraz öğretti. Daha sorumluluk sahibi ve görevini seven biri olmama katkıda bulundu."(K6)

"Kesinlikle, sorumluluk almak en önemli gelişim oldu benim için. Her işimi kendim görmek, kendi ülkemde gelen kişilerin davranışları ile başa çıkmak ve onlarla iletişimimi nasıl kuracağımı bilmek benim için büyük katkı oldu."(K13)

"Kişisel gelişimime daha geniş bir yelpazede sorumluluk alabilme ve bunlar üzerinde daha özgüvenli bir şekilde çalışabilmeme katkı sağladı."(K7)

Öğrencilerin ifadelerine göre program süresince başka bir ülkede kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan öğrenciler karşılaştıkları olaylar karşısında sorumluluğu başkaları ile paylaşmadan tek başlarına üstlenebilme duygusunu kazanmış ve özgüvenlerini geliştirmişlerdir. Aldıkları sorumluluk ile özgüven duygularının da gelişmesiyle birlikte kişisel gelişimlerine de önemli katkıda bulunduğunu ifadelerinden anlamak mümkündür.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ değişim programı sürecinde yaşanan zorlukların kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığına yönelik

gruplandırmaları yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 26’da sunulmuştur.

Tablo 26. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanılan Zorlukların Gelişimlerine Nasıl Katkı Sağladığı İle İlgili Katılımcıların Görüşleri

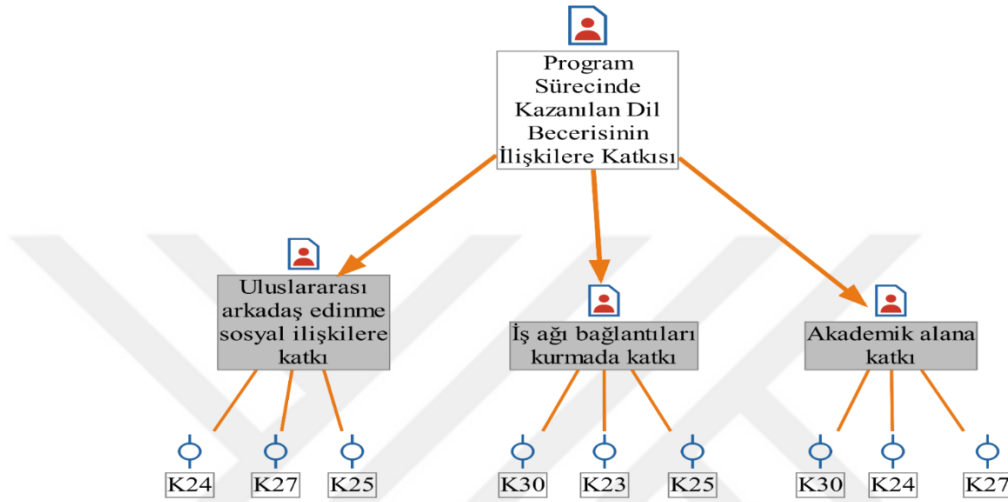
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Öz güvende artış	6	21,43
Sağduyulu ve sabırlı olma	5	17,86
Farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme	4	14,29
Zorluklarla başa çıkma	4	14,29
Kendi potansiyelini keşfetme	4	14,29
Sorumluluk alabilme	4	14,29
Daha kolay uyum sağlayabilme	1	3,57
Toplam Kodlama	28	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim sürecinde yaşadıkları zorlukların kişisel gelişimlerine nasıl katkı sağladığına ilişkin görüşleri Tablo 26’da sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler 6 kodlama ve %21,43’lük bir oran ile erasmus+ programında en çok “öz güvende artış” yönünde yaşanan sorunların kişisel gelişimlerine katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler erasmus+ programında yaşadıkları zorlukların kişisel gelişimlerine hangi yönde katkı sağladığına yönelik ikinci sıradaki görüşü 5 kodlama ve %17,86’lık bir oran ile “sağduyulu ve sabırlı olma” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğrenciler erasmus+ programında yaşadıkları zorlukların kişisel gelişimlerine hangi yönde katkı sağladığına yönelik üçüncü sıradaki görüşü 4’er kodlama ve %14,29’luk bir oran ile “farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme”, “zorluklarla başa çıkma”, “kendi potansiyelini keşfetme” ve “sorumluluk alabilme” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir.

4.4.Öğrencilerin Sosyal Gelişimine Yönelik Görüşler

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programının öğrencilerin sosyal gelişimlerine katkısı nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular bu bölümde belirtilmiştir.

Şekil 18. Dil Becerilerindeki Gelişmenin İlişkilerin Katkısına Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı aracılığı ile öğrenim görmek için yurt dışına giden öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri dil becerilerindeki gelişmenin ilişkilerine katkısına ilişkin görüşlerine ait temalar Şekil 18’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar “uluslararası arkadaş edinme sosyal ilişkilere katkı”, “iş ağı bağlantıları kurmada katkı”, “akademik alana katkı” olmak üzere üç temada toplanmıştır.

Dil becerilerindeki gelişmenin ilişkilerinize nasıl bir katkısı olduğuna ilişkin görüşlere ait kodlamalar incelendiğinde en fazla kodun “uluslararası arkadaş edinme ve sosyal ilişkilere katkı” teması altında olduğu görülmektedir. Dil becerilerindeki gelişmenin ilişkilerinize nasıl bir katkısı olduğuna ilişkin görüşlerine ait kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir:

“Farklı ülkelerden insanlarla ortak bir dile sahip olmak sayesinde çok fazla arkadaş edinebildim”(K27).

“Çok fazla milletten çok fazla arkadaşım oldu. Bazılarıyla hala iletişim

halindeyiz. Dil becerim arkadaş edinmemde çok katkılar sağladı."(K3)

"Dile hakim olduktan sonra kolay şekilde sosyalleşmeye başladım."(K12)

"Dili öğrenmekle birlikte sanırım çekingenliğimi yendim diyebilirim. Tanıştığım çoğu milletten kişi ile ülkeleri ve yapıları hakkında bilgi aldığım için yeni tanışmalarda bu argümanları da kullanarak iletişimimi daha ileri seviyelere getirebiliyorum."(K13)

"Programdan sonra farklı ülkelerden internet üzerinden çok rahat bir şekilde arkadaşlıklar ve dostluklar kurabildim."(K17)

"Dil becerimin arkadaş edinmemin yanı sıra bu arkadaş ilişkilerimi devam ettirebilmemdeki katkısını da bir o kadar önemli görüyorum. Erasmus+ sonunda edindiğim arkadaşlıklarımı sürdürüp ve onların arkadaşları, aileleriyle de tanışma şansı elde ettim. Bir dil bilgisinin benim için tahmin edebildiğimden daha fazla kapı araladığını deneyimleyerek öğrendim."(K22)

"Çok fazla katkısı oldu. Avrupanın çoğu yerinden arkadaşım oldu. Hala onlar ile irtibat halindeyim."(K23)

"Dünyanın değişik ülkelerinden birçok arkadaşım oldu, bazıları ile Erasmustan sonra bile görüştüm."(K9)

Değişim programı ile birlikte dil bererilerindeki gelişme sayesinde en çok arkadaş edinme ve sosyalleşme konusunda katkıda bulunduğunu düşünen öğrenciler görüşlerini ifade etmişlerdir. Dil seviyelerindeki gelişme ile birçok milletten edindikleri arkadaşlıkları program sonrasında da sürdürmekte olduklarını ve iletişim ağlarını genişlettiklerini vurgulamaktadırlar. Seviyelerindeki bu yükselmenin olumlu katkıları olduğunu dile getirmektedirler.

Katılımcılar “iş ağı bağlantıları kurmada katkı” temasındaki ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir:

“İş ağı konusunda kesinlikle dil becerisi ve yurtdışı geçmişi en önemli anahtar. İletişimde ve tecrübe(yurtdışı yaşam) sayesinde öne geçiyor” (K30)

"Erasmus yapmış olmam işverenlerin dikkatini çekiyor. CV'ye katkıda bulunuyor. Hızlı bağlantı kurmamda etkili bir araç olacağını düşünüyorum."(K5)

"Eskiye oranla iş bağlantıları kurmamda büyük bir artı oldu bu çünkü yurtdışı deneyimi ve dil gelişmesi sonucu daha ön planda olunuyor"(K10)

"Ülkemizde iş görüşmeleri İngilizce olduğu için geliştirdiğim İngilizce ile daha rahat görüşmeler gerçekleştirebiliyorum."(K13)

"Dilim ile birlikte okulumdan mezun olmadan önce iş teklifi aldım ve bu nedenle zaman kaybı olmadan iş hayatına başladım. Akıcı İngilizce konuşmam çalıştığım ortamda farklılık yarattı."(K15)

"İş bağlantıları kurmamda Erasmus ve ilerlettiğim dil her zaman beni ön plana çıkardı."(K19)

"İş bağlamında en başta yurtdışında iş bulabilmem en büyük etkeni tabi ki de dil bilgisi. Program sonunda edindiğim bağlantıları koparmamaya, zaman zaman tazelemeye de özen gösteriyorum. Edindiğim bağlantıları birer insan sermayesi olarak görüyorum. Erasmus+ staj tecrübemin kariyerimde ki önemi yadsınamaz derecede yüksek olarak görüyorum. Ayrıca program süresince gittiğim ülkenin dilini öğrenmeye başladım ki yarının ne getireceği belli olmaz."(K22)

"İş anlamında stajda çok güzel kontaklar kurdum. Arada mailleşiyoruz."(K23)

Öğrencilerin ifadelerinden anlaşılabacağı üzere erasmus+ değişim programı sayesinde dil alanında gelişme göstermeleri ve yurtdışı geçmişe sahip olmaları iş bulma konusunda onlar için çok büyük bir artı olmuş ve ön plana çıkmalarına katkı sağlamıştır. Program ile gittikleri ülkede edindikleri iş ağı bağlantılarını koparmamaya çalışmakta olduklarını, zaman zaman görüşmeler yaptıklarını ifade etmektedirler. Aynı zamanda program sonrası ülkelerine döndüklerinde erasmus+ hareketliliği sayesinde sahip oldukları akıcı dil seviyesinin ve tecrübenin iş verenler tarafından olumlu karşılandığını ve çalışmaya başladıktan sonra da iletişim becerilerinin yüksek olmasının avantajını yaşadıklarını belirtmektedirler.

Katılımcıların “akademik alana katkı” temasındaki ifadeleri şu şekilde

özetlenebilir:

"Akademik açıdan güncel kalmam konusunda yardımcı olduğunu söyleyebilirim. Çünkü günümüzde daha çok bilgiye erişim için İngilizce kesinlikle kilit nokta" (K27)

"Akademik anlamda ise yabancı dildeki derslere katıldım rahatlıkla. Türkçe ders anlatımı veya kaynak bulamadığım zaman İngilizce çok rahat işimi görüyor."(K3)

"Bölümümle ilgili yeni İngilizce terimler öğrendim. İngilizce araştırma yapmamı kolaylaştırdı."(K5)

"Dilimi geliştirerek artık sadece Türkçe kaynaklar ile sınırlı kalmayıp derslerim için ve mesleki olarak yabancı kaynaklara başvuruyorum ve önemli bilgilere daha kolay ulaşıyorum."(K9)

"Laboratuvar ortamında çalıştığım için teknik İngilizce konusunda geliştım. Buda mesleğimle ilgili bazı durumların daha kolay anlaşılmasını sağladı."(K12)

"Dili öğrenmem yurt dışında yüksek lisans yapma planlarımın oluşmasına neden oldu."(K15)

"Makale yazma ve okuma konusunda ilerleme kaydettim."(K18)

"Önümüzdeki yıllarda yurtdışı master programı için başvuru yaptığımda öğrenilen dil becerilerinin katkısını göreceğimi düşünüyorum."(K30)

İfadeler incelendiğinde yabancı dili öğrenen ve ilerleten öğrencilerin akademik anlamda kendilerini daha rahat hissettiklerini, araştırma yaparken yabancı dili kullanarak daha etkili araştırma yapabildiklerini ve kariyer planlarını dile hakim olarak yönlendirdikleri görülmektedir. Program süresince, teknik İngilizce, yeni mesleki terimler, yabancı dilde makale yazma-okuma, yabancı kaynaklardan daha çok faydalanma gibi birçok katkıyı akademik anlamda edindiklerini ve bu kazanımların ileriye dönük planlarına da yön verdiğini belirtmektedirler.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ programı ile edindikleri dil becerilerindeki gelişmenin ilişkilerine katkısına yönelik gruplandırmaları yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27. Dil Becerilerindeki Gelişmenin İlişkilere Katkısı

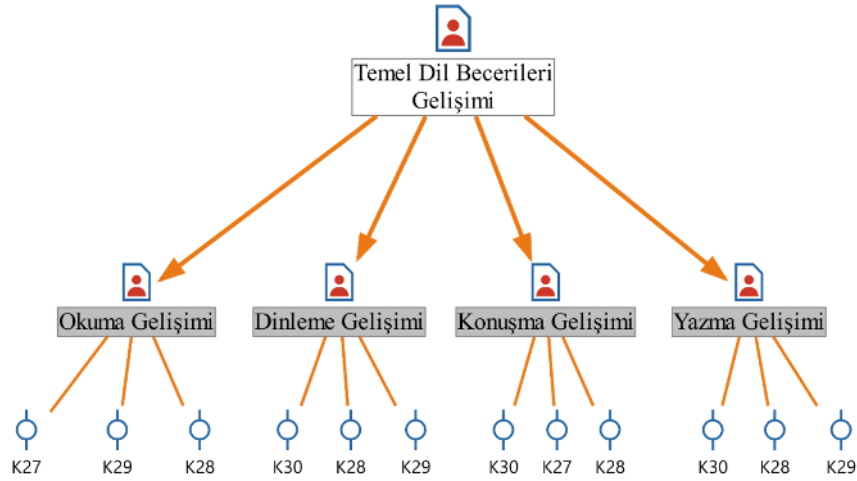
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Uluslararası arkadaş edinme sosyal ilişkiler	22	37,29
İş ağı bağlantıları kurmada katkı	20	33,90
Akademik alana katkı	17	28,81
Toplam kodlama	59	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri dil becerilerindeki gelişmenin ilişkilerine katkısına yönelik görüşleri Tablo 27’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 22 kodlama ve %37,29’luk bir oran ile erasmus+ programı sayesinde edindikleri dil gelişiminin “uluslararası arkadaş edinme sosyal ilişkiler” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri dil gelişiminin sosyal ilişkilerinde kendilerine sağladığı katkıya yönelik ikinci sıradaki görüşü 20 kodlama ve %33,90’lık bir oran ile “iş ağı bağlantıları kurma” yönünde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin erasmus+ programı ile edindikleri dil gelişiminin sosyal ilişkilerinde kendilerine sağladığı katkıya yönelik üçüncü sıradaki görüşü 17 kodlama ve %28,81’lik bir oran ile “akademik alana katkı” sağlanması olarak belirlenmiştir.

4.5.Öğrencilerin Dil Becerilerine Katkısına İlişkin Görüşleri

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programının öğrencilerin dil gelişimlerine katkısı nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular bu bölümde belirtilmiştir.

Şekil 19. Erasmus+ Programının Temel Dil Becerilerine Katkısına Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programı aracılığı ile öğrenim görmek için yurt dışına giden öğrencilerin erasmus+ değişim programının temel yabancı dil becerilerine katkısına ilişkin görüşlerine ait temalar Şekil 19’da sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar “okuma gelişimi”, “dinleme gelişimi”, “konuşma gelişimi”, “yazma gelişimi” olmak üzere dört temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin temel dil becerileri gelişimlerine ait ifadelerin kodlamaları incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenebilir.

“Okuma yeteneğim, derslerle çok yoğun olduğumdan dolayı çok gelişim sağladım. Gitmeden önceki okuma yeteneğimden daha üst seviyede döndüğümü fark ettim” (K3).

“Yeni kelimeler öğrenmem okumama katkı sağladı.”(K5)

“Boş bulduğum vakitlerde sık sık yazılar okudum ve bu Reading açısından faydalı oldu.”(K13)

“Verilen ödevlerle ilgili araştırma yaparken okuma yeteneğimin geliştiğini ifade edebilirim.”

“Okumamın bir seviye yükseldiğini düşünüyorum”(K21)

"Okuma becerim program başında da iyi olduğunu düşünüyorum ancak çokta olmasa da program ile daha hızlı okuma ve okuduğumu daha hızlı anlama becerisi de elde ettim."(K22)

"İlk geldiğim zamana göre daha rahat okuyabiliyorum."(K24)

"Okul sayesinde terimsel düzeyde okuma becerilerim daha çok arttı."(K27)

"Ders kitaplarında okuyabildiğim kadarıyla az da olsa farklı kelimeler katarak okumamı geliştirmeye çalıştım."(K29)

Erasmus+ değişim programına katılan öğrenciler yurtdışında bulunduğu süreçte akademik çalışmaları sayesinde temel becerilerden en çok okuma üzerine kodlama yaparak okuma becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Yeni kelime öğrenimi, verilen ödevler, okul için ve bireysel yapılan çalışmaların okuma becerisinin gelişmesinde önemli etken olduğu üzerinde durmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ayrıca "dinleme" temasında da görüşlerini sıklıkla dile getirmişlerdir:

"Dinleme becerime gelirse; yabancı dilde insanlarla çok konuşma ve dinleme fırsatım olduğu için okuma ve yazmadan daha fazla yol kat ettim. Derslere katılmam, arkadaşlarımla vakit geçirmem, toplantılara katılmam, aktivitelerde yer almam buna baya katkılar sundu (K3)"

"Öğretmenlerin İngilizce konuşması dinleme yeteneğimi geliştirdi."(K5)

"Çeşitli yabancı insanlarla tanıştığım için aksan konusunda kulak doygunluğuna yavaştan ulaştım."(K12)

"Sürekli yabancılar ile iletişim halinde olduğumuz için Listening becerimin çok iyi geliştiği kanaatindeyim ve vakit bulduğumda izlediğim dizilerle buna ek olarak katkı sağladım."(K13)

"Şu şekilde belirtmekte fayda var ki ERASMUS programı kişinin bildiği ingilizceyi dinleyebilmesini ve konuşabilmesini sağlıyor. Yazma ve okuma için

program içinde veya dışında ders çalışması gerekiyor. Bu açıdan yazma ve okuma alanlarında o kadar ilerleme olmuyor."(K16)

"Programdan önce İngilizce'nin en zayıf halkası dinleme idi. Program sayesinde farklı ülkelerin aksanlarını tanıdım ve bu sayede dinleme ve anlama konusunda gelişme kaydettim."(K17)

"Program sizi farklı milletlerle yani farklı aksanlarla bir araya getirme olanağı sağlıyor ve bu da aslında aynı dile daha aşina olma imkânı demek. Kesinlikle dinleme becerim program başındakine göre daha fazla geliştiğini söyleyebilirim."(K22)

"Farklı aksanları dinleme konusunda orta düzeyde gelişme (İspanyollar ve İtalyanlar aksan olarak fazlasıyla kötü) gösterdim."(K26)

"Dediğim gibi odamdaki yabancı arkadaşımın olması nedeniyle dinleme seviyemin son seviyeye ulaştığını söyleyebilirim."(K29)

"Öğretmenlerin İngilizce seviyesi çok iyi olması sayesinde kelimelerin anlaşılması kolaylaştı. Farklı bir ifade ile dinlemem gelişti."(K30)

"Polonyalılar akıcı İngilizce konuşmadığı için dinleme yeteneğimin geliştiği pek söylenemez."(K18)

Programdan faydalanan öğrencilerin ifadelerine baktığımızda bulundukları çevrenin etkisiyle dinleme düzeylerinin oldukça gelişme gösterdiğini ve bu anlamda olumlu izlenimlere sahip oldukları görülmektedir. Akademik ortamda öğretim elemanlarının İngilizce seviyesinin yüksek olmasının dinleme düzeylerini olumlu etkilediğini ifade etmektedirler. Ayrıca farklı aksanlara sahip kişilerle diyalog halinde olmalarının yine dinleme konusunda katkı sağladığı görülmektedir. Ancak bununla birlikte bulundukları ülke ya da çevrede yerli halkın İngilizce düzeyinin yeterli olmaması ya da aksanlarının bozuk olması durumunda sıkıntı yaşadıkları da ifadelerinden anlaşılmaktadır.

Öğrenciler, “konuşma becerisi“ ile ilgili düşüncelerini ise şu şekilde ifade etmektedir:

"Kendimi İngilizce ifade etme zorunluluğum konuşma yeteneğimi geliştirdi."(K5)

"Genel olarak hepsinde bir ilerleme kaydettim özellikle de konuşma açısından hızlı bir ilerleme kaydettim. Daha kolay anlayıp daha kolay konuşmama yardımcı oldu."(K6)

"Pratik imkanı bulduğum için konuşmam şu an ilk geldiğime oranla çok farklılık gösterdi."(K12)

"Yurtdışına çıkmadan önce yeteri kadar pratik bulma imkanım yoktu. Fakat Erasmus sayesinde hergünüm pratik yaparak geçti ve Speaking çok iyi gelişti."(K13)

"Konuşma sırasında kullanılan deyimler ve kısaltmalar gibi yeni kavramlar öğrendim ve dünyadan herhangi biri ile her konuda konuşabileceğim bir seviyeye ulaştım."(K17)

"Oradaki arkadaşlarım ve hocalarımla sıkça konuştuğum için konuşma ve ifade yeteneğimin geliştiği söylenebilir."(K18)

"Konuşmamın hızlandığımı hissediyorum."(K20)

"En çok ve en çok konuşma becerimin program başındakine göre gelişti. Program başında teorik olarak İngilizce bilgim dışında sosyal hayatta konuşmada hangi seviyede olduğumu daha bilmiyordum. Başlarda konuşmaktan dahi çekiniyordum, süreç ilerledikçe daha çok insanlarla diyalog kurarak kendime güvenmeye daha düzgün anlaşılır ve tam cümleler kurmaya başladım. Konuştuğum kişilerden onların cümleleri nasıl kurduklarını, bilmediğim hangi kelimeleri kullandıklarını öğrendim ve bunları kendi konuşma cümlelerimde zamanla kullandım."(K22)

"Kesinlikle en çok gelişen kısım diyebilirim. Günlük hayatta her alanda İngilizce konuşmak benim için en iyi deneyim oldu."(K27)

"Günlük ve akademik hayatta kullanımının sürekliliği sayesinde en çok gelişme gösteren bölüm 'Konuşma' oldu diyebilirim."(K30)

İfadelerden de anlaşılacağı üzere öğrenciler kendilerini yabancı dilde ifade etme zorunluluğu sayesinde konuşma becerilerinin gelişme göstermesi konusunda olumlu yorumlar yapmış, bir süre sonra kendilerini çok daha rahat ifade edebildiklerini dile getirmiş ve hem günlük hem de akademik hayatta programın bu beceriye katkısını belirtmişlerdir. Günlük ve akademik hayatta pratik yapma fırsatı bulan öğrenciler, karşılıklı iletişim ile yeni kelimeler, yapılar, kullanımlar öğrenerek konuşma konusunda hızlı bir yol kattetiklerini, ilk zamanlar yaşadıkları çekingenlik duygusundan tamamen kurtulup artık her konuda konuşabilecek, fikir alışverişi yapabilecek düzeye geldiklerini ifade etmektedirler. Katılımcılar, konuşma konusundaki pratik imkanının ve sürekliliğin kendileri için büyük bir avantaj olduğunu ve çok fazla ilerleme kaydettiklerini dile getirmişlerdir.

Programdan faydalanan öğrencilerin ‘yazma becerisi’ ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

"Yazma yeteneğim, derslerle çok yoğun olduğumdan dolayı çok gelişim sağladım. Gitmeden önceki okuma yeteneğimden daha üst seviyede döndüğümü farkettim."(K3)

"Yeni kelimeler öğrenmem yazmama katkı sağladı."(K5)

"Staja geldiğim için akademik olarak yazma becerimde gelişti"(K12)

"Program süresince dahil olduğum takım ile birlikte yaptığımız proje hakkında hem vize hem de final döneminde birer sunum gerçekleştirdik. Bu sayede sunum hazırlama ve akademik makale yazımı konusunda da kendimi geliştirdim."(K17)

"Birden fazla dersin sınavında yazdığımız makaleler sayesinde writing yeteneğim de bir miktar gelişti."(K18)

"Eğitim programı süresince hazırladığım projelerle kısmen de olsa yazma becerimi geliştirdim."(K22)

"Hem okul içerisinde hem günlük hayatta arkadaşlarımla mesaj yoluyla iletişimde bulunmam yazma konusunda bana çok yardımcı oldu."(K27)

"Yaptığım sunumlardan dolayı yazmamın seviyesinin önceki seviyeden bir tık daha fazla arttığını düşünüyorum."(K29)

"Sınavların ve sunumların İngilizce olması yazma becerime katkı sağladı."(K30)

"Yazmam az miktarda gelişme gösterdi."(K26)

"Aynı düzeyde bir kaç kelime katarak kaldığımı düşünüyorum."(K20)

Katılımcıların temel becerilerden yazma becerisi ile ilgili ifadeleri genel olarak olumlu yöndedir. İfadelerine göre ders bünyesinde yaptıkları birçok çalışma yazma becerilerinde olumlu gelişme göstermelerini sağlamıştır. Özellikle akademik anlamda yapılan sınav, proje, sunum, makale yazımı gibi çalışmaların yazma becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunmuş olduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca arkadaşları ile yaptıkları yazılı mesajlaşmanın da yazma becerisinde etkili olduğu K27 katılımcısı tarafından ifade edilmektedir.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ programının temel yabancı dil becerilerine yönelik katkılarının gruplandırmalarına yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo 28. Erasmus+ Programının Öğrencilerin Temel Yabancı Dil Becerilerine Katkısı

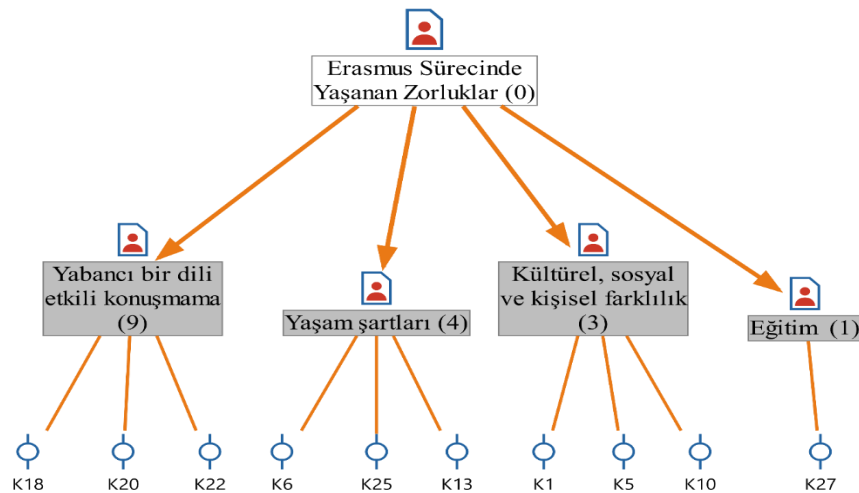
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Okuma Gelişimi	26	26,53
Dinleme Gelişimi	25	25,51
Konuşma Gelişimi	24	24,49
Yazma Gelişimi	23	23,47
Toplam kodlama	98	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim programının temel yabancı dil becerilerine katkılarının hangi alanda olduğuna yönelik görüşleri Tablo 28’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçların birbirine yakın sonuçlar verdiği gözlemlenmiştir. Sonuçlara göre 26 kodlama %26,53’lük bir oran ile erasmus+ programın temel yabancı dil becerilerine “okuma gelişimi”, 25 kodlama ve %25,51’lik bir oran ile “dinleme gelişimi”, 24 kodlama ve %24,49’luk bir oran ile “konuşma gelişimi”, 23 kodlama ve %23,47’lik bir oran ile “yazma gelişimi” yönünde katkı sağladığını belirtmiştir.

4.6.Öğrencilerin Yaşadığı Olumlu ve Olumsuz Deneyimlere İlişkin Görüşler

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programının öğrencilerin olumlu olumsuz deneyimleri nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular aşağıda belirtilmektedir.

Şekil 20. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşanan Zorluklara Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının sürecinde öğrencilerin yaşadığı zorluklara ilgili katılımcıların görüşlerine ait temalar Şekil 20’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar “*yabancı bir dili etkili konuşamama*”, “*yaşam şartları*”, “*kültürel, sosyal ve kişisel farklılık*”, “*eğitim*” olmak üzere dört temada toplanmıştır.

Erasmus+ değişim programı sürecinde yaşadıkları zorluklar ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair ifadeler üzerinde yapılan kodlamalara bakıldığında kod yoğunluğu en fazla “*yabancı bir dili etkili konuşamama*” temasında çıktığı görülmektedir. Erasmus+ değişim programı sürecinde yaşadıkları zorluklar ile ilgili katılımcıların görüşlere dair kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir:

Yabancı bir dili etkili konuşamama konusunu “*Dil konusunda oldukça sıkıntı çektim. ... Oldukça zor bir dildi ve Polonya da yaşayan insanların bazıları İngilizce konuşmasını bilmiyordu*”(K4).

“*Yabancı dilde eğitim aldığım süre zarfında hocaları anlama kısmında biraz sıkıntılar yaşadım* (K9)”

“*İngilizcem çok iyi olmadığı için derslerde öğretmenin anlattıklarını kısmen anlamış olsam da tam anlamıyla anlayamadım ve sormak istediğim soruları bazen soramadım.*”(K5)

“*Yabancı olduğum ülkede yaşadığım en büyük zorluk gittiğim ülkede İngilizce bilen insan sayısının az olmasıydı. Bu açıdan ilk gidişimde zorlandım. Ayrıca derslerle ilgili anlayamadığım kısımlar vardı.*”(K16)

“*Polonya’da özellikle yaşlı insanlar İngilizce bilmediği için market, yurt, yemekhane gibi ortamlarda derdimi anlatmak biraz zor oldu ama bir şekilde anlaştık.*”(K18)

“*Kimi zaman proje hazırlamada bu konuda zorlansam da gerek hocalarım gerek arkadaşlarım sayesinde yabancı dildeki problemleri atlatabiliyordum.*”(K22)

"İlk zamanlar anlama sıkıntısı çekebiliyordum fakat bir süre geçtikten sonra artık İngilizce konuşma ve duymaya alıştığım için o sorunu da ortadan kaldırmış oldum."(K10)

"Sadece yabancı dilde eğitim almak konusunda kısa süreli ama zorlu bir alışma dönemi geçirdim. Bunun haricinde herhangi bir zorluk yaşamadım."(K17)

Öğrencilerin cevaplarına baktığımızda hem akademik anlamda hem de sosyal yaşamda dil sıkıntısı çektikleri görülmektedir. Kendi ülkelerinde İngilizce'yi aktif bir şekilde kullanmayan öğrenciler akademik ve sosyal hayatta kendilerini sadece İngilizce ifade edebilecekleri bir ortamla karşılaştıklarında özellikle ilk zamanlarda fazlasıyla zorluk çektiklerini, dersleri anlamakta güçlük yaşadıklarını ancak bir süre sonra duruma alıştıklarını belirtmektedirler. Bunun dışında gittikleri yabancı ülkede yerli halk İngilizce konuşmıyorsa, günlük hayatlarını devam ettirirken iletişim kurma zorluğu ilk aşamada birçok öğrencinin karşı karşıya kaldığı bir problem olarak ifade edilmektedir.

Aynı zamanda katılımcıların bir kısmı erasmus+ programı sürecinde "yaşam şartları" ile de yaşadıkları zorlukları dile getirmişlerdir:

"Yemek kültürleri biraz farklıydı ve ayrıca ekonomik açıdan uygun değildi ancak uyum sağladım"(K6)

"Yaşam şartları ve kuralları farklı olduğu için öğrenene kadar bazı sıkıntılar yaşadım. Otopark olayları, otobüs kartları, alışveriş koşulları, tatil günlerini bilmiyor olmam, yurttan yaşam ve gezilerde kalınacak hostel tarzı yer ve ulaşım sorunları."(K5)

"Çok kuralcı bir yapıları olduğu için ilk başlarda alışmak zor oldu."(K13)

"Güzel şeyler öğrendim adaptasyon sürecini daha çok soğuk havaya adapte olmakta zorlanırken yaşadım."(K25)

Öğrencilerin ifadelerinden anlaşılacağı üzere farklı bir ülkede farklı kurallar ve kültürle karşılaşmaları yaşam şartları açısından zorluk çektiklerini, alışma konusunda sıkıntı yaşadıklarını ve zorlu adaptasyon süreci geçirdiklerini göstermektedir. Yemek kültürü, ekonomik şartlar, ulaşım, şehre özgü kurallar, yurttan, otobüste, alışverişte

uyulması gereken kurallar, hava şartları öğrencilerin adapte olmakta zorlandıkları konulardır denebilir. Ayrıca kuralların uygulanmasında ülkeler arasında farklılık olmasının alışma sürecinde problem oluşturabildiğini söylemek mümkündür.

“ *Kültürel, sosyal ve kişisel farklılık* “ teması ile ilgili ifadeler bakacak olursak öğrencilerin verdikleri cevaplar şu şekildedir:

"İlk kez yurtdışına çıktığım için ne yapacağımı pek bilmiyordum ve insanlarla iletişim kurarken çekiniyordum ama zamanla alıştım."(K1)

"Özellikle yemek konusunda çok büyük sorunlar yaşadım. Erasmusta en çok zorlandığım konulardan biri yemekti ve oradaki lavabo koşulları benim ülkemden ve alışkanlıklarımdan farklı olduğu için hoşuma gitmeyen bir özellikti."(K5)

"En önemli kültür farkı yemekten kaynaklanıyordu. Yaklaşık 1 ay oranın yemek kültürü ve bizim yemek kültürümüz arasında bir uyum sağlamaya çalıştım. Bir ayın sonunda en azından yeme sistemini düzene sokmuştum."(K10)

Öğrencilerin yorumlarına baktığımızda özellikle yemek kültüründeki farklılık konusunda zorluk yaşadıkları görülmektedir. Ayrıca temizlik koşulları ve iletişim kurmada çekingenlik gibi kişisel ve kültürel farklılıkların da alışma sürecinde problem oluşturduğu söylenebilir.

Tek kodlama yapılan “ *eğitim* “ açısından duruma bakacak olursak *"Benim için zor olan tek kısım farklı bir üniversitenin eğitim sistemine alışmak oldu. Yurt dışına çıkmak ya da farklı bir kültüre adapte olmak beni hiç zorlamadı, genelde kolay uyum sağlayan biriyimdir."(K27)* tarafından ifade edilen eğitim sürecinde yaşanan zorluk olarak dile getirilmiştir.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ değişim programı sürecinde yaşadıkları zorluklar ile ilgili görüşlerine yönelik gruplandırmalara yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29. Erasmus+ Değişim Programı Sürecinde Yaşadıkları Zorluklar İle İlgili Katılımcıların Görüşleri

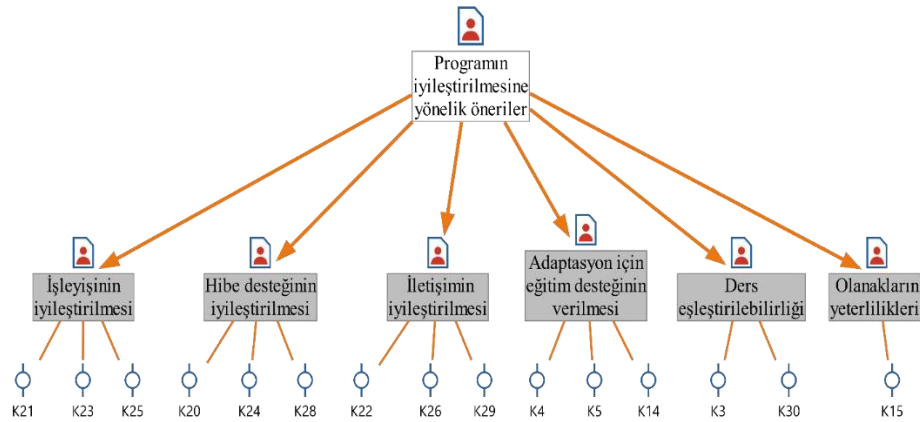
Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
Yabancı bir dili etkili konuşmama	9	52,94
Yaşam şartları	4	23,53
Kültürel, sosyal ve kişisel farklılık	3	17,65
Eğitim	1	5,88
Toplam Kodlama	17	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim sürecinde yaşadıkları zorluklara ilişkin görüşleri Tablo 29’da sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre 9 kodlama ve %52,94’lük bir oran ile erasmus+ programında en çok “*yabancı bir dili etkili konuşmama*” yönünde sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrenciler erasmus+ programında yaşadıkları zorluklara yönelik ikinci sıradaki görüşünü 4 kodlama ve %23,53’lük bir oran ile “*yaşam şartları*” yönünde sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrenciler erasmus+ programında yaşadıkları zorluklara yönelik üçüncü sıradaki görüşünü 3 kodlama ve %17,65’lik bir oran ile “*kültürel, sosyal ve kişisel farklılık*” yönünde sorun yaşadıklarını belirtmiştir.

4.7.Öğrencilerin Programın Yönetimsel Anlamda İyileştirilmesine Yönelik Görüşleri

Çalışmanın ana amacı altında oluşturulan alt amaçlardan biri olan “erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin programın iyileştirilmesine yönelik önerileri ve tavsiyeleri nelerdir?” alt amacına ilişkin analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular Şekil 21’de belirtilmektedir.

Şekil 21. Erasmus+ Değişim Programının Yönetimsel Anlamda İyileştirilmesine Yönelik Temalar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının iyileştirilmesine yönelik katılımcıların görüşlerine ilişkin temalar Şekil 21’de sunulmuştur. Erasmus+ programına katılan öğrencilerinin bu soruya verdikleri cevaplar “işleyişinin iyileştirilmesi”, “hibe desteğinin iyileştirilmesi”, “iletişimin iyileştirilmesi”, “adaptasyon için eğitim desteğinin verilmesi”, “ders eşleştirilebilirliği”, “olanakların yeterlilikleri” olmak üzere altı temada toplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin erasmus+ programın ve program uygulamasının iyileştirilmesi ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair ifadeler üzerinde yapılan kodlamalara bakıldığında kod yoğunluğu en fazla “işleyişinin iyileştirilmesi” temasında çıktığı görülmektedir.

Erasmus+ programın ve program uygulamasının iyileştirilmesine yönelik öneri ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair kodlamaların içerikleri incelendiğinde ifadeleri şu şekilde özetlenmektedir:

“Mümkünse erasmus katılım süresini uzatalım.” (K1)

“Yurtdışına gönderilecek öğrencilerin istekleri göz önünde bulundurulmalı diye düşünüyorum. Yani büyük bir fırsat olan erasmus’u yatarak geçiren insanları görmek üzücüydü ve sanki başkalarının hakkını yemişler gibi hissettim. Onun dışında, 1 yıl yaptım ve bana yetmedi diyebilirim. Keşke üniversite ordaki üniversiteye geçiş için açık kapı bıraksa ve oturma izni konusunda da anlaşma yapılabilse.” (K2)

"Erasmus+ programına giden öğrencilere yönelik gidilen ülkenin bazı şehirlerine veya farklı birkaç ülkeye ücretsiz gezi düzenlenmesi. Oraya ilk gidişte karşılayabilecek, kalınacak yere götürebilecek, bir sorunla karşılaştığımızda yardımcı olabilecek ve kültür konusunda yardımcı olabilecek yerli İngilizce bilen kişiler ayarlanması. Bizler için mentorler ayarlanmıştı fakat bazıları iyi bir şekilde ilgilenirken bazı mentorler çok ilgili olmayabiliyor. Bunun için daha iyi bir çözüm üretilebilir."(K5)

"Üniversitemiz açısından staj ile ilgili bölümler için ayrı bir şekilde anlaşmalı staj olanaklarının olabilmesi öğrencilerin daha rahat bir süreç yaşamalarını sağlayabilirdi düşüncesi içerisindeyim."(K7)

"Tek tavsiyemin ERASMUS programının staj kısmına yönelik bölümler adına firmalarla antlaşmalar yapılması benim gördüğüm tek eksik buydu."(K16)

"Program için daha fazla üniversite ile anlaşma yapılarak daha çok ülke seçeneği sunulabilir. Bu sayede öğrenciler okudukları bölüm içindeki alt alanlara göre bile kontenjan bularak akademik olarak daha rahat öğrenimlerini devam ettirebilirler."(K17)

"Program oldukça başarılı sadece okulumuzdaki uygulamada (en azından benim fakültemde ve bölümümde) sıkıntı var. Hiç kimse ne yapacağını bilmiyor, prosedürü bile bilmeyen kişiler Erasmus Koordinatörü olarak atanmış. Bu durum yaşanmasaymış keşke."(K21)

"Staj için üniversite anlaşma yapabilir."(K23)

"Okulumuzun daha fazla okulla anlaşma yapmasının daha güzel ve bizim için daha faydalı olacağını düşünüyorum"(K25) görüşünü dile getirmişlerdir.

Verilen cevaplara bakıldığında öğrencilerin anlaşma sayısını ve süresini yetersiz bulduğu, staj alanında da anlaşma yapılması yönünde talepleri olduğu, daha yetkin kişilere ihtiyaç duyulduğu, gerekli hallerde danışma hizmeti verebilecek kişilerin olması gerektiği gibi ifadelerle yer verilmiştir. K2 katılımcısı erasmus programına katılım süresinin uzatılması yönünde talebini ifade etmektedir. Lisans

süresince öğrencilere toplamda 12 ay programdan yararlanma fırsatı verilmektedir. Bu sürenin yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Öğrencilerin her anlamda farklılık gösteren başka bir ülkeye vardığında kendilerine yol gösterebilecek ve danışmanlık hizmeti sağlayabilecek kişilere ihtiyaç duyduğu ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bu konuda bazı üniversitelerde mentor uygulamasının bulunduğunu ancak verilen hizmetin yetersiz olabildiğini K2 katılımcısı vurgulamıştır. Bununla birlikte, K7, K16, K17, K23, K25 katılımcıları öğrenim hareketliliği adına daha fazla üniversite ile anlaşma yapılarak seçeneklerin çoğaltılması gerektiği, staj için de anlaşmalı kurumların üniversite tarafından sağlanmış olması gerektiği yönünde fikirlerini beyan etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin beklentileri arasında yurtdışındaki üniversiteye geçiş imkanı verilebilmesi, kültür gezileri düzenlenmesi de yer almaktadır. K21 katılımcısı tarafından ifade edilen sorun ise kendi üniversitelerindeki fakülte ve bölüm koordinatörlerinin Erasmus+ sürecine hakim olmayışı yönündedir. Bu durumun bu süreçte bir problem olarak karşısına çıktığını ifade etmektedir.

"Hibe desteğinin iyileştirilmesi" teması ile ilgili şu ifadeleri belirtmişlerdir:

"Hibe miktarının artmasını isterim; kalacak yer, yemek, kişisel ihtiyaçlar, gidiş-dönüş uçak ve diğer ulaşım ihtiyaçları ve gezi gereksinimleri için şu anki miktarı yeterli bulmuyorum."(K5)

"Hibelerin arttırılması konusunda bir önerim olabilir her ne kadar devlet idaresinde olan bir durum olsa da ülkemizin verdiği hibe çok da yeterli değil."(K10)

"Verilen hibeyi yeterli bulmuyorum. Hibenin üzerine kendi cebimden para koymak durumunda kalıyordum bu da oldukça yorucuydu. Hibe arttırılabilir."(K4)

"Programın iyileştirilmesi için şahsi görüşüm verilen hibelerin daha arttırılması yönündedir. Çünkü burada ki yaşam çoğunlukla paraya endeksli olduğu için verim bununla doğru orantıdadır. Örnek olarak buraya gelen Cezayirli öğrenciler aylık hibe olarak 800 euro aldıkları için her istediklerini rahatlıkla yapabilme şanslarına sahipler."(K12)

"Daha yüksek bir burs verilmesi konaklama ve yaşam masrafları açısından daha iyi olur."(K13)

"Programda öğrencilere ödenen hibe arttırılabilir. Bu sayede ekonomik olarak daha özgür olacak ülke gençleri aktivitelere daha rahat katılabilir. (Şehirlerdeki erasmus gruplarının planladığı geziler şahsen bana oldukça pahalı gelmişti dolayısı ile gezilerimi kendim planlayıp yaparak daha ekonomik hale getirebildim fakat kalabalık bir arkadaş ortamı ile daha çok gezmek isterdim.)"(K17)

"Tam hibe verilebilseydi birkaç ülke daha görme fırsatım olurdu. Verilen hibe Türk lirasına veya Polonya para birimi Zlotye oranla yüksek bir rakam gibi görünse de Avrupa'da diğer ülkelere seyahat edince özellikle Euro bölgelerinde çok cüzi bir rakam olarak kalıyor."(K18)

"Bazı bölgelerin masrafları fazla olmasına rağmen verilen hibeler az gelebiliyor. Öğrencilere hibe gittikten sonra ödenmeye başlıyor gitmeden öncede belli bir miktar paraya ihtiyaç duyuluyor. Bu noktalar yeniden değerlendirilmeli ve ona göre önlemler alınmalıdır."(K28)

Programdan faydalanan öğrencilerin çoğunun ortak düşüncesinin verilen hibenin yetersizliği yönünde olduğu görülmektedir. Öğrenciler erasmus+ sürecinde hibenin genel masraflar için yetersiz olduğunu düşünmekle birlikte daha fazla aktiviteye katılmak, daha fazla gezmek, sosyalleşebilecekleri ortamlara daha fazla katılmak istediklerinde ekonomik sebepler nedeniyle bu konularda kendilerini sınırlamak zorunda kaldıklarını ve kendi maddi imkanlarını kullanmadan bu tarz aktivitelere katılamadıklarını ifade etmişlerdir. Verilen hibenin özellikle Euro endekli ülkelere seyahat ettiklerinde oldukça yetersiz bir miktar olduğunu belirtmişlerdir. K28 katılımcısı hibelerin kendi ülkelerinden ayılmadan önce kendilerine teslim edilmemiş olması problemi üzerinde durmuş ve ülkelerinden ayrılış ve karşı ülkeye varış sürecinde paraya ihtiyaç duyulduğunu ve bu mevzuya çözüm getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

"İletişimin iyileştirilmesi'' yönünde öğrencilerin ifadeleri şu şekilde belirtilmiştir.

"Programın kendimce fakültelerin daha fazla anlaşmalar yapmaları ve katılımcılara daha fazla seçenekler sunmaları, ayrıca Türkiye'nin de katılımcıların

tercih ettiği ilk ülkeler arasında yer almasını çok isterim elbette buna toplumumuzun etkisi çok büyük. O yüzden toplumumuzu daha fazla bililendirmeli ve eğitmelidiriz."(K22)

"Gitmeden nceki hukuki işlemlerin kolaylaştırılması, öğrenciye giderken yolculukta kullanabilmesi için (sağlık sigortası, uçak bileti vs.) yolluk ödenmesi olabilir."(K26)

"Sınavın bir tık daha zor olmasını tavsiye ediyorum çünkü gittiğim yerdeki Türklerin oğunun İngilizceyi erasmus süresi boyunca konuşmadıklarını gördüm."(K29)

"Evet, Erasmus+ programı kapsamında sadece öğrenim için anlaşmalar yapılmamalı, staj hareketliliği için de anlaşmalar yapılmalı."(K9)

"Ve bazı iletişim kopukluklarının giderilmesi gerektiğini düşünüyorum."(K20)

İfadelere bakıldığında daha fazla anlaşma yapılması gerektiği, gitmeden önceki sürecin kolaylaştırılması, İngilizce'yi program süresince daha etkili kullanabilecek bireylerin yetiştirilmesi gerektiği gibi durumlar ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin gidebilecekleri ülkeler ve okullar kapsamında hem öğrenim hem de staj hareketliliği için daha fazla seçenek sunulmasını beklediği grlmektedir. Kendi lkelerinin de tercih edilenler arasında olması beklentileri içerisinde yer almaktadır. Bu anlamda iletişimin gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. K26 katılımcısı, program sürecindeki işlemlerin kolaylaştırılmasını ve yolluk ödemesinin de yapılmasını talep etmektedir. K29 katılımcısı ise erasmus+ programı katılımcılarının yurtdışında kaldıkları süre zarfında hem kendilerini hem de ülkemizi temsil etme açısından İngilizce'yi daha aktif kullanabilecek bireyler arasından seçilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

"Adaptasyon için eğitim desteğinin verilmesi" teması altında karşımıza çıkan ifadeler şu şekilde özetlenebilir:

"Erasmusa katılan ğrenci profilini gözden geçirip herkesin bu programa katılmasını engelleyebilirsiniz çünkü birçok ğrenci orada ülkesini temsil ettiğini unutup saçma davranışlarda bulunabiliyor."(K1)

"Erasmusa gidiş öncesinde gidilecek ülkenin dili için mini bir kurs verilmesi uygun olabilir İngilizce bilmeyen insanlarla ufak bir diyalog açısından. Ayrıca gidiş öncesinde bir konferans düzenlenerek ülkenin yiyecek-içecek çeşitleri, kalacak yerler, gezilip görülecek yerler, kuralları ve kültürü hakkında bilgi verilebilir."(K5)

"Öğrencilere okul seçimi öncesi üniversiteler hakkında daha fazla bilgi sağlanması yararlı olur."(K14)

Programa katılan öğrenciler, gitmeden önce gidecekleri üniversiteler, ülke ve onların kültürleri hakkında bilgi sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir. K1 katılımcısı göre herkes bu programdan faydalanmamalı, ülkesini, okulunu temsil edebilecek kişilerin katılması gerektiğini belirtmiştir. Öğrenciler, gitmeden önce gidecekleri ülke ve üniversite ile ilgili özellikle yemek kültürü, barınma, gezilecek yerler vb. konularda bilgi sahibi olmak istediklerini, bununla alakalı bir konferans verilebileceği ve hatta gittikleri ülkenin dilini günlük işlerini sürdürebilecek kadar öğrenebilecekleri kurs verilmesini talep etmektedirler.

"Ders eşleştirebilirliği" teması ile ilgili K3 katılımcısı "Programın başındaki ders eşleştirme süreci çok sıkıntılıydı. Derslerinizi her üniversitede bulamıyorsunuz. Bu da eğitiminizin uzamasına neden olabiliyor. Program hakkındaki tavsiyem bu derslerin uyumlu hale getirilmesi olabilir." (K3)

K30 katılımcısı, *"Programın işleyişi konusunda en büyük sıkıntıyı ders eşleştirmeleri konusunda yaşamış biri olarak kredi ve isim uyumunun olmadığı üniversiteler ile görüşülerek bunun kolaylaştırılması sağlanabilir."*(K30) görüşlerini dile getirmiştir.

Programdan faydalanan bazı öğrencilerin ders eşleştirmesinde sıkıntı yaşadığı görülmektedir. Her üniversitenin bölüm isimleri, içerikleri ve kredileri uyumlu olmadığı için bu süreçte ve sonrasında dersin alttan alınması, okulun uzaması gibi birtakım sorunlar yaşanabilmektedir. K3 ve K30 katılımcıları bu derslerin uyumlu hale getirilmesini önermektedir.

K15 katılımcısı ise *"Olanakların yeterlilikleri"* teması ile ilgili görüşünü *"Benim dönemimde büyük sıkıntılar ile karşılaşmadım. Yalnızca gidilen ülkelerde"*

konaklama sorununun çözümü ve yurt imkanlarının gelişimi konusunda farklı projeler yapılabilir diye düşünüyorum." şeklinde ifade ederek barınma sorununa dikkat çekmiş ve bu konu üzerine farklı projeler geliştirebileceğini belirtmiştir.

Öğrencilerin cevaplarına istinaden oluşan erasmus+ değişim programının ve program uygulamasının iyileştirilmesine yönelik gruplandırmalara yine öğrencilerin ne yoğunlukta cevaplandığı ve sıralaması Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30. Erasmus+ Programın ve Program Uygulamasının Yönetimsel Anlamda İyileştirilmesine Yönelik Önerileri İle İlgili Katılımcıların Görüşleri

Temalar	Kodlama Sıklığı	Yüzde (%)
İşleyişinin iyileştirilmesi	11	34,38
Hibe desteğinin iyileştirilmesi	9	28,13
İletişimin iyileştirilmesi	5	15,63
Adaptasyon için eğitim desteğinin verilmesi	4	12,50
Ders eşleştirilebilirliği	2	6,25
Olanakların yeterlilikleri	1	3,13
Toplam	32	100,00

Araştırma kapsamında görüşülen öğrencilerin erasmus+ değişim programının ve program uygulamasının iyileştirilmesine yönelik öneri ile ilgili katılımcıların görüşleri Tablo 30'da sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler 11 kodlama ve % 34,38'lük bir oran ile erasmus+ programının en çok "*işleyişinin iyileştirilmesi*" yönünde iyileştirilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Öğrenciler erasmus+ programının veya programın uygulanmasının iyileştirilmesine yönelik ikinci sıradaki görüşü 9 kodlama ve % 28,13'lük bir oran ile "*hibe desteğinin iyileştirilmesi*" yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrenciler erasmus+ programının veya programın uygulanmasının iyileştirilmesine yönelik üçüncü sıradaki görüşü 5 kodlama ve % 15,63'lük bir oran ile "*iletişimin iyileştirilmesi*" yönünde görüş bildirmişlerdir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde gerçekleştirilen analizler neticesinde elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar ve bu sonuçlar üzerine geliştirilen öneriler yer almaktadır. Analizler neticesinde elde edilen sonuçlar çalışmanın ana problemi ve alt problemleri çerçevesinde ele alınmış ve sistematik olarak değerlendirilmiştir.

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Öğrencilerin Erasmus+ Değişim Programına Katılım Amaçlarına İlişkin Sonuçları

Erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin katılım amaçlarına bakıldığında katılımcıların ortalamanın üstünde verdiği cevap dil geliştirmek olarak belirlenmiştir. Bunu takiben yeni insanlar ve kültürler tanımak, eğitim ve kariyer olanakları, yeni yerler görmek-gezmek, farklı bir ülkenin deneyimini yaşamak, ufku genişletmek olarak belirlenmiştir.

Sancak (2009) yaptığı çalışmada; programa katılan öğrencilerin en önemli katılım amacının ‘eğitim’ olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ünal (2011) tarafından yapılan araştırmada ise katılımcılar erasmus öğrenci öğrenim hareketliliği programını “*eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve gezi faaliyetinin birlikte yer aldığı kapsamlı bir program olarak görmektedir*” şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Değişim programına katılan öğrencileri motive eden faktörlerin araştırılmasına yönelik yapılan bir çalışmada; öğrencilerin gezi, yeni insanlarla tanışma, diğer kültürleri tanıma amacı göttükleri ortaya konmuştur. Bunların yanı sıra ise sosyal kapasitelerinde gelişme sağlayacak yabancı dil bilgisi, kültürler arası yetkinlik ve uluslararası farkındalık düzeylerini artırmayı hedefledikleri ifade edilmiştir (Clyne ve Rizvi, 1998).

Yine benzer bir çalışma olan Kağnıcı'nın (2016) yaptığı çalışmadaki bulgusuna göre erasmus programına katılmanın temel nedenlerinin farklı kültürleri deneyimlemek, bilgi birikimini artırmak ve yabancı dil becerilerini geliştirmek, ev sahibi ülkenin anlayışını geliştirmek ve yaşadıkları çevreden biraz uzaklaşmak olduğunu göstermektedir.

5.1.2. Erasmus+ Değişim Programının Öğrencilerin Mesleki Gelişimlerine Katkısına İlişkin Sonuçları

Çalışmada bu kısım ile ilgili bulgulara göz atıldığında mesleki düşüncede değişim ve yine aynı oranla yurt dışında çalışma ve yerleşme gelmektedir. Bu sıralamayı akademik kariyer teması takip etmektedir. Mesleğini sadece yurt içinde sürdüreceğini düşünen ve programla birlikte fikrini değiştiren ya da meslekle ilgili birtakım değişikliklere sebep olması açısından katkıları olmuştur. Ayrıca akademik olarak ilerleme fikri oluşmaya başlamıştır. Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin iş bulmaya ve ön plana çıkaracağına dair görüşlerine ilişkin temalar dil yeterliliği, iş bulma, mesleki yeterlilik ve tecrübe, sosyal ilişkiler şeklinde olmuştur ve ön plana çıkma konusunda ilk sırayı dil yeterliliği yer almıştır. Dil yeterliliğinin artmasıyla birlikte mesleki alanda da olumlu katkısı olacağı düşüncesi oluşmuştur.

Benzer bir araştırmada 400 öğrenci üzerinde yapılan başka bir çalışmada katılımcıların % 93'ü faaliyetlerinin sadece yabancı dil kullanılarak gerçekleşmesi ve sözlü iletişimin yoğun olarak kullanılması gibi sebeplerle değişim programının mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığını belirtmiştir (LLP Etki Analizi, 2010). Çelik (2018) yaptığı çalışmada bu çalışmaya paralellik gösteren *“Katılımcıların büyük çoğunluğu, yabancı dil düzeylerinin ve iletişim kurma becerilerinin geliştiğini ifade ederek yabancı dil düzeylerinin gelişmesi sayesinde, iş bulma potansiyellerinin de artacağını belirtmişlerdir.”* sonucuna ulaşmıştır.

Değişim programlarına katılımın temel sebepleri arasında dil ve kişisel gelişim gibi faktörler önemli yer tutmaktadır. Öyle ki Yurtdışı değişim programlarına katılmanın gelecekteki iş imkânlarına katkı sağlayacağını ve kariyer planlama ile kişisel gelişimde önemli rol oynayacağını belirtmişlerdir (Wiers-Jenssen, 2002; Norris

ve Gillespie, 2005). Yine Norris ve Gillespie'nin (2008), yapmış olduğu çalışmada katılımcıların %78'i yurtdışında çalışmanın ve eğitim almanın kariyer gelişimi ve ilerlemesi üzerinde pozitif bir etkisinin olduğunu bildirmişlerdir. Yine Papatsiba (2005) tarafından yapılan benzer bir çalışmada yabancı dilde dil becerilerinin ve iletişim kapasitesinin geliştirilmesi, işgücü piyasasında öne sürülecek ek bir niteliği temsil ettiği düşüncesine ulaşılmıştır.

5.1.3. Erasmus+ Değişim Programının Öğrencilerin Kişisel Gelişimine İlişkin Sonuçları

Erasmus+ programına katılan öğrencilerinin kişisel gelişime ilişkin verdikleri cevaplar; öz güvende artış, sağduyulu ve sabırlı olma, farklı bir kültüre ve topluma bakışını değiştirme, kendi potansiyelini keşfetme, zorluklarla başa çıkma, sorumluluk alabilme şeklinde olmuştur. Erasmus+ değişim programı sürecinde yaşanan zorlukların gelişiminize nasıl katkı sağladığı ile ilgili katılımcıların görüşlerine dair ifadelere bakıldığında ise en fazla yoğunluğun öz güvende artış temasında çıktığı görülmektedir.

Çelik (2018) tarafından yapılan benzer bir çalışmada katılımcılar erasmus programı sayesinde; kendilerine olan güvenlerinin arttığını ve özgüven kazandıklarını, farklı ülkelerden insanlara karşı bakış açılarında değişiklikler oluştuğunu böylece negatif ön yargılardan kurtulduklarını belirtmişlerdir. Hayata daha umutla bakmaya başladıklarını ve gittikleri ülkede farklı yaşam tarzlarına insanlarla tanışmalarının ve farklı ülkelere seyahat etmelerinin kültürel zenginliklerine olumlu katkısı olduğunu belirterek yine ilk sırayı özgüven kazanımı almıştır.

Özdem'in (2013) yaptığı çalışmada ise öğrencilerin yarısından fazlası (15 öğrenci) programın kendilerinin akademik gelişimine, dört öğrenci ise mesleki gelişimlerine olumlu yönde katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise (4 öğrenci) programın özgüvenlerini artırdığını dile getirmiştir. Bu çalışmada erasmus+ programının katkılarına bakıldığında ilk sırayı akademik gelişimin aldığı görülmektedir.

Kağnıcı (2016) yaptığı çalışmada katılımcıların kişisel gelişim için hareketlilikten önceki beklentilerinin büyük ölçüde karşılandığı ve öğrencilerin kişisel gelişimine olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye’de değişimden yararlanan 730 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıların %85,6’sı Erasmus öğrenci değişim hareketliliği programını eğitim-öğretim, sosyo-kültürel ve gezi faaliyetinin birlikte yer aldığı kapsamlı bir program olarak görmektedir (Ünal ve Özdemir, 2013). Bu açıdan bir bütün olarak bakıldığında farklı kültürler tanıyarak, kültür paylaşımı yapabildikleri ortamlarda yer alarak, farklı yaşayış ve inançlara olumlu bakış açısı geliştirerek ve en önemlisi kendilerine olan güvenin arttığını düşündüğümüzde programın kişisel gelişime katkı sağladığı söylenebilir.

Benzer bir çalışmada kişisel gelişimin önemine dair vurgulanan sonuçlarda yurtdışı eğitim programlarının genellikle kişilerin sosyal hayatlarında ve kişilik gelişiminde zenginleşme, sorumluluk üstlenme, kişilerarası ve kişisel iletişimin gelişmesinde önemli paya sahip olduğu belirtilmiştir (Miller, Stahl ve Tung, 2002; Gillespie ve Norris, 2008).

5.1.4. Erasmus+ Değişim Programının Öğrencilerin Sosyal Gelişimine İlişkin Sonuçları

Erasmus+ programına katılan öğrencilerin sosyal gelişime ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında uluslararası arkadaş edinme, sosyal ilişkilere katkı, iş ağı bağlantıları kurmada katkı, akademik alana katkı şeklinde ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlara göre erasmus+ programı sayesinde edindikleri dil gelişiminin sosyal ilişkilerde uluslararası arkadaş edinme yönünde katkı sağladığını belirlenmiş ve özellikle dil gelişiminin sosyal ilişkiler yönünde en çok katkı sağladığı vurgulanmıştır.

Şahin (2007)’nin yapmış olduğu çalışmada da öğrenciler programın akademik boyutundan daha çok sosyo- kültürel boyutunu ön plana çıkarmışlardır. Sosyo-kültürel boyutun önem kazanmasıyla farklı kültürleri tanıyan ve bu kültürlerden uluslararası arkadaş edinerek sosyal ilişkiler geliştiren bireyler olmaları sağlanmıştır.

Ünal (2011)'ın yaptığı çalışmada erasmus değişim programına katılmış olan öğrencilerin bireysel tutumları incelendiğinde benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin akademik ve sosyal açıdan olumlu yönde etkilendiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin özgüvenlerinde artışa, kendi ayakları üzerinde duran, farkındalıkları artmış bireyler olmasına programın katkı sağladığı görülmektedir.

Erasmus Programı kapsamında farklı ülkelere gelen öğrenciler bir arada olmaları nedeniyle, etkileşim içerisinde bulunmaktadır. Öğrenciler sosyal yaşantılarında ve eğitim konularında farklı uyruktan insanlarla iletişim kurmakta ve kendilerini sosyal anlamda ifade etmeye çalışmaktadırlar. Çalışmada verilen yanıtlar incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu erasmus programının iletişim becerilerini artırdığını ifade etmektedirler (Çelik, 2018).

5.1.5. Erasmus+ Değişim Programının Öğrencilerin Dil Becerilerine İlişkin Sonuçları

Dil becerilerine ilişkin sonuçlara bakıldığında birbirlerine yakın sonuçlara ulaşmakla birlikte kodlama yoğunluğu sırasıyla okuma gelişimi, dinleme gelişimi, konuşma gelişimi, yazma gelişimi şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada öğrencilerin en çok gelişim gösterdikleri temel dil becerisi alanı okuma gelişimi olmuştur. Katılımcılar öğrenim süresince yapılan akademik çalışmalar sayesinde okuma becerilerinde ilerleme kaydettiklerini ifade etmişlerdir.

Yapılan birçok çalışmada programın en büyük katkısının dil açısından olduğunu görülmektedir. Yine benzer olarak 477 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada erasmus tecrübesi sonrasında ankete katılanların % 90'ının dil becerilerinin geliştiğini; katılımcıların % 52'sinin ise yeni bir dil öğrenmeye daha başladığını göstermektedir (LLP Etki Analizi, 2007).

Özdem'in (2013), erasmus öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada, erasmus programının öğrencilere sağladığı kişisel faydalarla ilgili görüşler incelendiğinde, programın kişisel fayda bağlamında en çok yabancı dil becerisini geliştirdiği ve farklı kültürlerle karşılaşma olanağı sağlayarak olaylara daha farklı boyutlarda bakabilme becerisi kazandırdığını belirtmişlerdir. Bu çalışmadan da görüldüğü üzere öğrenciler en çok dil becerisi alanında gelişim göstermişlerdir.

Erasmus Student Network (ESN) 2012 araştırmalarına göre ise Erasmus değişim programı farklı ülkelerden farklı bölümlerden gelen öğrencilerin yabancı dillerinin geliştiğini, kişiler arası iletişimin arttığını,  zg ven kazanımı sağlama ve uluslararası bakış farklılığı kazanma gibi faydalarının olduğu ortaya konmuştur (Alfranseder, Tiernan ve Crocitta, 2012; Alfranseder, 2012).

Yağcı, Ekinci, Burgaz, Kelecioğlu ve Ergene (2007), tarafından yapılan çalışmada ise program sonrası alınan cevaplarda öğrencilerin yarısı erasmus programının amacını daha çok bir yabancı dil geliştirme programı olarak algıladığını buna bağlı olarak yabancı dilini geliştirmek isteyen  ğrencilere Erasmus programını önerdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmada dil gelişimi ile ilgili ulaşılan sonuca paralellik gösteren bir diğer çalışmada  elik (2018) tarafından yapılmıştır ve erasmus değişim programından faydalanan öğrencilerin yanıtları incelendiğinde %86,9'u erasmus programının yabancı dil becerilerinin gelişmesine katkısı olduğunu belirtmişlerdir.

5.1.6. Erasmus+ Değişim Programı  ğrencilerinin Yaşadığı Olumlu ve Olumsuz Deneyimlere İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının sürecinde öğrencilerin yaşadığı zorluklara ilişkin katılımcıların görüşlerine ait cevaplar yabancı bir dili etkili konuşamama, yaşam şartları, kültürel, sosyal ve kişisel farklılık, eğitim olmak üzere dört temada toplanmıştır. Çalışmada en fazla kod yoğunluğu ile ilk sırada yabancı bir dili etkili konuşamama maddesi bulunmaktadır. Katılımcılar yetersiz İngilizce seviyeleri nedeniyle hem akademik hem de sosyal hayatta yaşadıkları sıkıntıları verdikleri cevaplarda ifade etmişlerdir.

Öğrenciler arasında gerçekleşen kültür alışverişi kültürler arası diyalog açısından oldukça büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte dil büyük fonksiyona sahiptir çünkü dil kültürün aktarımında önemli yer teşkil etmektedir. Kültürün aktarımında farklı ülkelerden gelmiş öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmak üzere kullandıkları ortak dile iyi h kim olmaları gerekmektedir. Eğer bu dile h kimiyet düşük seviyede

ise kültürlerin paylaşımını gerçekleştirme düzeyini olumsuz etkilemesi söz konusudur (Sancak, 2009).

Çelik (2018) tarafından yapılan çalışmada verilen yanıtlar incelendiğinde; “*öğrencilerin gittikleri ülkede dil yeterliliklerini geliştirme konusunda güçlük çeken öğrenciler olduğu anlaşılmaktadır*” sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmayla paralel sonuçlara ulaşan Sancak (2009) yaptığı çalışmada öğrencilerin gittikleri ülkede temelde yaşanan uyum sorunları; yabancı bir ülkenin olası problemleri (kültür, dil farkı vb.) ve sevdiklerinden uzak olmaları şeklinde verilere ulaşmıştır. Ancak yine aynı çalışmada eğitimde yaşanan zorluk adına verilen cevaplar bu çalışma ile tam tersi bir tablo sunmuştur. Bu çalışmada öğrenciler eğitim alanında hemen hemen hiç sorun yaşamadığını belirtirken Sancak (2009) tarafından yapılan çalışmada; “*Erasmus programının eğitim alanındaki katkısı oldukça düşüktür.*” sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin bu şekilde düşüncelerinin nedenleri ise, program kapsamında aldıkları derslerin Türkiye’deki derslerle uyumu konusunda yaşanan sorunlar, Türkiye’de almaları gereken dersleri program kapsamında alamamaları, programda alınan derslere devam edilmemesi, ev sahibi ülkenin İngilizce değil de kendi dilinde ders vermesi, anlaşılabilir bölümlerin aynı bölüm olmamaları şeklinde zorluk yaşadıkları karşımıza çıkmaktadır.

Aynı zamanda katılımcıların bir kısmı erasmus+ programı sürecinde yaşam şartları ile de yaşadıkları zorlukları dile getirmişlerdir. Bu konuda Ünal (2011), Sancak (2009) çalışmalarında hibe yetersizliği konusunda benzer sonuçlara ulaşırken Çelik (2018) ise öğrencilerin hibe konusunda sıkıntı çekmedikleri sonucuna ulaşmıştır.

5.1.7. Öğrencilerin Programın Yönetimsel Anlamda İyileştirilmesine Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırma kapsamında erasmus+ değişim programının iyileştirilmesine yönelik katılımcıların görüşlerine ilişkin verdikleri cevaplar işleyişinin iyileştirilmesi, hibe desteğinin iyileştirilmesi, iletişimin iyileştirilmesi, adaptasyon için eğitim desteğinin verilmesi, ders eşleştirebilirliği, olanakların yeterlilikleri olmak üzere altı temada

toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcılar erasmus+ programının yönetim alanında en çok işleyişinin iyileştirilmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. İşleyiş kısmında süre sınırlaması olması, staj için anlaşma bulunmaması, yetkin mentörlerin olmaması gibi eksiklikler olduğunu ifade eden öğrencilerin erasmus+ programının yönetim alanında iyileştirilmesine yönelik ikinci sıradaki görüşleri ise hibe desteğinin iyileştirilmesi yönünde olmuştur. Verilen hibenin yaşam şartları için yetersiz olduğunu ve aile destekleri sayesinde geçinebildiklerini dile getirmişlerdir.

Bu araştırmada hibe desteğinin yetersiz olduğunu vurgulayan öğrencilere paralel sonuçlara Aybar (2016), çalışmasında Erasmus hareketliliğine katılan öğrencilere ayrılan bütçenin yeterliliği konusunda “verilen maddi destek (hibe) yeterli idi” sorusuna %30,5’i “katılıyorum” derken, %63,6’sı “katılmıyorum” şeklinde ulaşmıştır. Yine aynı şekilde Özdem (2013), “*Hibem dışında ailemden destek aldım ve yeterli oldu. Ama hibemiz yetersiz*” (K22). “*Hibe aldım hibe yetersiz kaldı bunun dışında MEB bursum ve ailemin gönderdiği parayla geçindim. Eğer çok fazla gezmeseydim fazla harcamam olmazdı*” (K17) yanıtlarını alarak hibenin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ünal’ın (2011) yaptığı çalışmada ise çalışma grubundaki öğrencilerin; 320’sinin (%43,8) sağlanan hibe desteğinin yeterli olmadığı, 250’sinin (%34,2) kararsız olduğu, sadece 160’ının (%21,9) sağlanan hibeden memnun olduğu anlaşılmaktadır. Bu maddeye ilişkin ortalama puan 2,67 elde edilmiş olup öğrencilerin hibe programları ile ilgili görüşlerinin yeterli olmadığı ifade edilmiştir.

Araştırma çerçevesinde yapılan kodlamalara göre 28 öğrenci ve %82,35’lik bir oran ile en fazla öğrenci erasmus+ değişim programına Polonya’da katılmıştır. Çelik (2018) ve Aybar (2016) da aynı yaptığı çalışmalarda aynı sonuca ulaşmıştır. Programa katılan öğrencilerin Polonya’yı tercih etmelerindeki en önemli etken maddi imkanlar ve karşılıklı anlaşmaların fazla olması olabilir.

Özetle 1976 yılında başlayan ve günümüze kadar farklı isimlerle anılan, 2014 yılından itibaren erasmus+ programı olarak anılan program Avrupa Birliği tarafından programdan yararlanan bireylere; kişisel gelişim, bilgi ve beceri kazandırmak, çalışanların mesleki gelişimi, yabancı dil gelişimi, farklı kültürlerin tanınması,

uluslararası iletişim ağları oluşturma fırsatı ve bir Avrupa vatandaşlığı ve kimliği duygusu oluşturma, eğitim-öğretim ve gençlik alanlarında çalışan kuruluşlara ilgiyi artırmak ve onların kapasitelerini ve uluslararası niteliklerini geliştirmek, örgün eğitim, yaygın eğitim, mesleki eğitim, işgücü ve girişimcilik arasındaki geçişleri güçlendirmek, kazanılan yeterliklerin daha iyi tanınması amaçlarını yerine getirmek amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.

5.2.Öneriler

- Öğrencilere mesleki alanda uzmanlaştıkları süreçte daha donanımlı, alanına hakim ve bakış açısı geniş bir platform sunabilmek için sadece yurtiçi çalışma ve kendilerini geliştirme imkanı yerine yurt dışı faaliyetlerde bulunabilecek ve oradaki çalışma koşullarını inceleme fırsatı verilebilecek koşullar sağlanmalıdır.
- Erasmus+ programı dil gelişimi, eğitim, mesleki gelişim, kişisel gelişim ve sosyo-kültürel açıdan katılımcılara büyük ölçüde katkı sağlamaktadır. Ancak bu programdan daha fazla öğrencinin yararlanabilmesi için faaliyete özendirici etkinliklerin yapılması ve hibe desteğinin artırılması gerekmektedir.
- Yurt dışı akademik kariyer geliştirme fırsatları araştırılmalı ve tercih etme düşüncesi olan öğrencilere sunulmalı ve öğrencilere girmeden önce gerekli oryantasyon desteği verilerek öğrenciler akademik ve psikolojik olarak bu sürece hazırlanmalıdır.
- Yabancı dil kullanımını sadece ders niteliğinde veya akademik başarı sağlamak amaçlı değil aynı zamanda sosyalleşme yolunda bir iletişim aracı olarak hissettirmeli ve dili doğal ortamında kullanabilmeleri için her öğrenciye yurt dışında bir dönem staj ya da öğrenim imkanı sağlanmalıdır.
- Hayattaki en büyük kazanımların tecrübeler yoluyla edinildiğini düşünürsek farklı kültürler, farklı şehirler, farklı insanlar tanıma imkanı sunabilmek üniversitelerin ilk hedefleri arasında yer almalıdır.
- Daha önce programdan faydalanmış ve faydalanmamış öğrencileri bir araya getirerek programın etkinliği üzerine bir çalışma yapılabilir. Programa

katılmayan öğrencilerin cesaretlendirilmesi ve teşvik edilmesi adına bir rehberlik hizmeti sunulabilir.

KAYNAKÇA

- AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, (2007). *2007 Yılı Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) Etki Analizi Sonuç Raporu*. Ankara: AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi
- AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, (2008). *2008 Yılı Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) Etki Değerlendirme Araştırması Sonuç Raporu*. Ankara: AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi
- Acar, M. (2001). Sihirli Anahtar Terminatöre Karşı: Avrupa Birliği Nedir? Ne değildir? *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (1), 111-126.
- Alfranseder, E., Tiernan, A. and Crocitta, S. (2012). The Importance of Mobility, Why Live and Study Abroad? *Erasmus Student Network (ESN), ESN Graphics Team, Communication Committee*, 1-5.
- Akman, A. (2014). *Erasmus Değişim Programının Öğrencilerin Dil Yeterliliği, Kişisel Gelişim ve Kariyer Planlamalarına Etkisi: OKÜ Uygulama Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye
- Altınışık, S. (1996). Hizmetiçi Eğitim ve Türkiye'deki Uygulama. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2 (3), 329-348
- Aslan, B. Ve Jacobs, D. B. (2014). Erasmus Student Mobility: Some Good Practices According to Views of Ankara University Exchange Students, *Journal of Education and Future*, 5, 57-72
- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Ulusal Ajans, 2003). *Sokrates Eğitim Alanında Topluluk Faaliyet Programı (2000-2006) Başvuru Rehberi*. 2003. Ankara. Ulusal Ajans

- Avrupa Birliği Bakanlığı, 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu, <https://www.ab.gov.tr/files/strateji/faaliyetRaporlari/2015yili-idare-faaliyet-raporu.pdf>, 23.03.2019
- Aybar, D. H. (2016). *Erasmus Hareketlilik Programının Türk Kamu Üniversitelerinin Uluslararasılaşma Sürecine Etkisi: Akdeniz Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya
- Balbay, Z. (2007). *Oryantasyon Eğitiminin Çalışanların Turnover'ına Etkisi ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Baltacı, A. (2018). Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme. *BEÜ SBE Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Batılı, B. (2006). *Oryantasyon Eğitiminin Çalışanların Turnover'ına Etkisi ve Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boyacı, A. (2011). Erasmus Değişim Programı Öğrencilerinin Geldikleri ve Türkiye'de Öğrenim Gördükleri Üniversitedeki Sınıf Yönetimine İlişkin Karşılaştırmalı Görüşleri (Anadolu Üniversitesi Örneği). *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36 (159), 270-282.
- Botas, P.C.P and Huisman, J. (2013). A Bourdieusian Analysis of the Participation of Polish Students in the ERASMUS Programme: Cultural and Social Capital Perspectives. *Higher Education*, (66) 6, 741-754
- Bural, İ. N. (2007). *Avrupa Birliği Yükseköğretim Politikaları ve Türkiye (Avrupa Yükseköğretim Alanı, ERASMUS ve Türkiye İlişkileri)*. Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Byram, M., Nichols A. and Stevens, D. (2001). *Developing Intercultural Competence in Practice*. Bristol, Multilingual Matters Ltd.
- Carlson, J and Widaman, K. (1998). The Effects of Study Abroad During College on Attitudes Toward Other Cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, 12 (1), 1-17

- Cüceloğlu, D. (1999). *İçimizdeki Biz: Kalite Bilincinin Temeli* (25. Basım). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Chambers, G. (1994). A Snapshot in Motivation at 10+, 13+ and 16+. *Language Learning Journal*, 9, 14-18.
- Clyne, F. and Rizvi, F. (1998). Outcomes of Student Exchange. (Edit: Davis, D. and Olsn, A.). *Outcomes of International Education*. Sydney: IDP Education, 35– 49
- Clark, A. and Trafford, J. (1996). Return to Gender: Boys' and Girls' Attitudes and Achievements. *Language Learning Journal*, 14, 40-49.
- Cotien, L. ve Manion, L. (1994). *Research Methods in Education* (4. Edition). London: Routlenge Publicaitons.
- Cubillos, J.; Chieffo, L. and Fan, C. (2008). The Impact of Short-Term Study Abroad Programs on L2 Listening Comprehension Skills. *Foreign Language Annals*, 41 (1): 157–185.
- Çelikkol, A. K. (2010). Gelişimle İlgili Temel Kavramlar. (Editör: Hatice Ergin ve S. Armağan Yıldız), *Gelişim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, (31-58).
- Çetin, E. (2013). Erasmus Öğrenci Değişim Programının Yönetimi Üzerine Bir Araştırma, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*
- Çevikbaş, R. (2002). *Hizmet İçi Eğitim ve Türk Merkezi Yönetimindeki Uygulaması Alan Araştırması*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. Ankara: Siyasal Kitabevi
- Dağlı, A. (2007). Küreselleşme Karşısında Türk Eğitim Sistemi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 1-13.
- Daly, A. (2011). Determinants of Participating in Australian Iniversity Student Exchange Programs. *Journal of Research in International Education*, (10), 1 58-70

- Danielson, C. ve Mcgreal, L. T. (2000). *Teacher Evaluation: To Enhance Professional Practice* (2. Edition). Virginia: Association for Supervision & Curriculum Development.
- Davidson, D. (2007). Study Abroad and Outcomes Measurements: The Case of Russian. *Modern Language Journal*, 91, 276–280.
- Demir, A., ve Demir, S. (2009). Erasmus Programı'nın Kültürlerarası Diyalog ve Etkileşim Açısından Değerlendirilmesi: Öğretmen Adaylarıyla Nitel Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)*, 2(9), 95-105.
- Demircan, Ö. (1988). *Dünden Bugüne Türkiye' de Yabancı Dil*. İstanbul: Remzi Yayınevi
- Demirtaş, Z. (2010). Öğretmeni Hizmet İçinde Yetiştirmenin Bir Aracı Olarak Denetim. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (31), 41-52
- De Wit, H. (2002). Internationalization of Higher Education in the United States of America and Europe: A Historical, Comparative, and Conceptual Analysis. *Westport, CT: Greenwood Press*.
- Dey, I. (1993). *Qualitative Data Analysis: A User-Friendly Guide for Social Scientists*, London: Routledge Publications.
- Doku, P. N. and Asante, K. O. (2011). Identity: Globalization, Culture and Psychological Functioning. *International Journal of Human Sciences*, 8 (2), 294-301
- DPT. (1993). *V. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Raporu: Çalışma Hayatının Düzenlenmesi*. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı
- Dwyer, MM. (2004). More is Better: The Impact of Study Abroad Program Duration. *Frontiers: The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, 10, 151–163.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Edmonson, W. and House, J. (1993). *Einführung in die Sprachlehrforschung*, Stuttgart: UTB.

Ekşi, F. (2011). *Kişisel Gelişim Literatürünün Eğitim ve Danışma İhtiyacı Açısından İncelenmesi: Kuramsal Analitik Bir Yaklaşım*, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Engel, C. (2010). The Impact of Erasmus Mobility on the Professional Career: Empirical Results of International Studies on Temporary Student and Teaching Staff Mobility. *Revue Belge de Géographie*, 4-2010, 351-363

Er, O. K. (2006). Evaluation of English Curricula in 4th and 5th Grade Primary Schools. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (39), 1-25

Erasmus Changes Lives, Opens Horizons For 25 Years. 2012, Belgium: European Commission. Erişim Adresi: https://intacadetsinf.blogs.upv.es/files/2012/10/Erasmus_25_Brochure.pdf. 11.01.2019

Erasmus+ Eğitim, Gençlik ve Sporda Avrupa Fırsatları Broşürü, Ankara: Türkiye Ulusal Ajansı. Erişim Adresi: http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/Bro%C5%9F%C3%BCr/e-_brochure_v08.pdf?sfvrsn=0

Erasmus+'ı Merak mı Ediyorsunuz? (Ulusal Ajans, 2 Şubat 2019). Erişim Adresi: <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/halkla-ili%C5%9Fkiler/erasmus-%C4%B1-merak-m%C4%B1-ediyorsunuz->

Erasmus+ Programı Genel Yapı. (Ulusal Ajans, 15 Şubat 2019). Erişim Adresi: <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1>.

Erasmus+ Statistics, European Commission (2015). Erişim Adresi: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/30year_country_fact_sheets/erasmusplus-factsheet-tr-hd-cr.pdf

Erasmus 2015 Dönemi Yükseköğretim Kurumları için El Kitabı, Ulusal Ajans (2015). Erişim Adresi: <http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/erasmus->

program%C4%B1-dosyalar%C4%B1/2015-ka1-y%C3%BCKsek%C3%B6%C4%9Fretim-kurumlar%C4%B1-i%C3%A7in-el-kitab%C4%B1.pdf?sfvrsn=0

Erasmus 2016 Dönemi Yükseköğretim Kurumları için El Kitabı, Ulusal Ajans (2015).

Erişim Adresi: <http://ua.gov.tr/docs/default-source/erasmus-haberler/2016-ka1-y%C3%BCKsek%C3%B6%C4%9Fretim-kurumlar%C4%B1-i%C3%A7in-el-kitab%C4%B1-nbsp---v2.pdf?sfvrsn=0>

Ersoy, A. ve Günel, E. (2011). Cross-Cultural Experiences through Erasmus: Pre-Service Teachers' Individual and Professional Development. *Eurasian Journal of Educational Research*, 11 (42), 63-78

ESIB, (2007). *The National Unions of Students in Europe (2007). Promoting Mobility: A Study on the Obstacles to Student Mobility*. (Eds. Brus, S. ve Scholz, C.), Berlin: ESIB publications.

European Commission 2015 Annual Report, 2015 Annual Report on The Implementation of The European Union's Instruments For Financing External Actions In 2014, https://ec.europa.eu/europeaid/annual-report-2015-european-unions-development-and-external-assistance-policies-and-their_en, 21.02.2019

European Commission 2016 Annual Report, 2016 Annual Report on The Implementation of The European Union's Instruments For Financing External Actions In 2015, https://ec.europa.eu/europeaid/2016-annual-report-implementation-european-unions-instruments-financing-external-actions-2015-0_en

European Commission 2017 Annual Report, 2017 Annual Report on The Implementation of The European Union's Instruments For Financing External Actions In 2016, Erişim Adresi: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4e5c3e1c-1f0b-11e9-8d04-01aa75ed71a1> Erişim Tarihi: 28.06.2019

European Commission 2018 Annual Report, Erişim Adresi: [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/baskanlik/erasmus-2018-program-rehberi-v2-\(en\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/baskanlik/erasmus-2018-program-rehberi-v2-(en).pdf?sfvrsn=0)

- Fanselow, G. and Felix, S. W. (1993). *Sprachtheorie1 Grundlagen und Zielsetzungen*, Stuttgart: UTB.
- Feyen, B. ve Krzaklewska, E. (2013). The Erasmus Programme and the generation Erasmus- A short overview. (Editör: Feyen ve Krzaklewska), *The Erasmus Phenomenon- Symbol of a New Europeangeneration?.* Frankfurt: Peter Lang Edition.
- Fındıkçı, İ. (1994). *İnsan Kaynakları Yönetimi ve Ekonomisi*. İstanbul, Beta Yayınevi.
- Freed, B. F. (1995). What Makes Us Think That Students Who Study Abroad Become Fluent? (Editör: Freed, B. F.), *Second Language Acquisition in a Study Abroad Context*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company
- Fritz, W, Mollenberg, A and Chen, GM. (2002). Measuring Intercultural Sensitivity in Different Cultural Contexts. *Intercultural Communication Studies*, 11, 165–176.
- Gardner, R. C. ve Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Massachusetts: Newbury House Publisher.
- Genç, A. (2000). *Wörterbuch Paedagogik, Deutsch – Türkisch*, Ankara: Hacettepe Taş Kitabevi.
- Gençer, G. (2009). *Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları; Erasmus Programı ve Türkiye Yüksek Öğretiminde Programın Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Glaser, B. and Strauss, A.L. (1967). *Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*, Chicago: Aldine.
- Green, A. (2002). The Many Faces of Lifelong Learning: Recent Education Policy Trends in Europe. *Journal of Education Policy*, 17 (6), 611-626.
- Guskey, T. R. (1994). Results-Oriented Professional Development: In Search of an Optimal Mix of Effective Practices. *Journal of Staff Development*, 15 (4), 42-50.
- Hatırasu, V. (2017). Türkiye'nin Erasmus+ Programına Katılımının Değerlendirilmesi: Stratejik Ortaklıklar ve Bilgi Ortaklıkları Örneği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 16 (2), 65-83.

- Harmer, J. (1991). *The Practice of English Language Teaching*. New York: Longman Publishing.
- Harvey, D. ve Bowin R. B. (1996). *Human Resource Management*. New Jersey: Prentice Hall
- Hersan, M. Z. (1998). *The Integration of Reading and Writing Through Pair and Group Work*. Yüksek Lisans Tezi. Hacattepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Holloway, J. H. (2006). Connecting Professional Development to Student Learning Gains. *Science Educator*, 15 (1), 37-43.
- İktisadi Kalkınma Vakfı (2016), Türkiye'nin Katıldığı AB Programları ve Proje İmkânları Kitapçığı, Erişim Adresi: https://www.ikv.org.tr/images/files/IKV%20Yayin_AB%20Programlari.pdf
- Kağnıcı, S. (2016). *The Impact of EU Mobility Programmes on the Construction of European Identity: A study on Turkish Erasmus Students*. Yüksek Lisans Tezi. Yaşar Üniversitesi, İzmir.
- Kartal, N. (2001). *İstanbul Deri Sanayi işletmelerinde Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi ve Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, Y. (2010) *Özel Hastanelerde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Gelişimlerine İlişkin Algı ve Beklentileri Üzerine Bir Alan Araştırması (Silivri Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Kehm, B. M. 2005. The Contribution of International Student Mobility to Human Development and Global Understanding. *US-China Education Review*, 2 (1), 18–24.
- Knight, J. and Altbach, PG. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education* 11 (3–4). 290–305.

- Köse, N. (2016). *Erasmus Programının Kültürel Zekâ Üzerine Etkisinde Demografik Özelliklerin Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Köksoy, M. (2000). *Yabancı Dilde Eğitim*. Ankara: Bilig Yayınları.
- Köktürk, M. (2002). *Kişisel Gelişim Yaklaşımına Üç Farklı Yaklaşım, Örgütte Kişisel Gelişim*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kuckartz, U. And Radiker, S. *Analyzing Qualitative Data With MAXQDA*. Berlin: Sipsrenger
- Kürkçü, D. D. (2013). Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar. *Türk Tasarım Dergisi*, 3 (2), 1-11.
- Krzaklewska, E. and Krupnik, S. (2007). The Role of the Erasmus Programme in Enhancing Intercultural Dialogue. Presentation of the Results from the Erasmus Student Network Survey 2007. *Proceedings of the 4th International Barcelona Conference on Higher Education*. Barcelona, Global University Network for Innovation
- Leisink, P. (1999). *Globalization and Labour Relations*. Massachusettes: Edward Elgar Publishing Limited.
- Lynch, B. K. (2003). *Language Assessment and Programme Evaluation*. Edinburgh: Edinburgh University Press
- Mahruki, N. (2013). *Kendi Everest'inize Tırmanın* (12. Basım). İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Marcotte, C., J. Desroches, and I. Poupart. (2007). Preparing Internationally Minded Business Graduates: The Role of International Mobility Programs. *International Journal of Intercultural Relations*, 31, 655–668.
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Brothers.
- Mazzarol, T. and Soutar, G. N. (2002). 'Push–pull' Factors Influencing International Student Destination Choices. *International Journal of Educational Management*, 16 (2), 82–90.

- MEB. (2006). *Kişisel Gelişim, Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi* (MEGEP). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- McCracken, G. (1988). *The Long Interview*. London: Sage Publications.
- McLellan, CE. (2008). Speaking of Internationalisation: An Analysis Policy of Discourses on Internationalisation of Higher Education in Post-Apartheid South Africa. *Journal of Studies in International Education*, 12 (2) 131–147.
- Mountrose, P. and Mountrose, J. (2001). *Gizli Potansiyelinize Dokunun*, (Çev. Fatma C. Akbaba). Ankara: Kariyer Yayınları.
- istanbul 2001, s.37-38.
- Myers, J. P. (2006). Rethinking The Social Studies Curriculum in The Context of Globalization: Education for Global Citizenship in The US. *Theory & Research in Social Education*, 34 (3), 370-394.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I-II*. Cilt (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
- Neuner, G. (1995). Methodik und Methoden, Überblick, In: Bausch Christ / Krumm (Hrsg.) (Editör: Karl-Richard Bausch and Herbert İsa), *Handbuch Fremdsprachenunterricht*, Stuttgart: UTB.
- Norris, E. M. and Gillespie J. (2005). Study Abroad: Stepping Stone to a Successful International Career. *NACE Journal*, 3, 30-36.
- Norris, E. M. and Gillespie J. (2008). How Study Abroad Shapes Global Careers Evidence From the United States, *Journal of Studies in International Education*, 13 (3), 382-397.
- Omaggio, A. (1986). *Teaching Language in Context: Proficiency Oriented Instruction*. Massachusetts: Heinle and Heinle Publishers
- Önder, R. K. ve Balcı, A. (2010). Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 9 (2), 93-116

- Önen, S. (2017). An Investigation into the Experiences of Erasmus Students. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14-1), 27, 339-367
- Öner, M. (2001). *Kişisel Kariyer Planlaması*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Özçelik, O. (2010). Eğitim ve Geliştirme. (Editör: Uyargil, Cavide ve diğ), *İnsan Kaynakları Yönetimi*, (5. Basım). İstanbul: Beta Yayınları, (161-208).
- Özden, A., ve Çağatay, A. (1993). Yabancı Dille Eğitime Yol Göründü. *Aktüel Dergisi*, 93, 26-32.
- Özdem, G. (2013). *Yükseköğretim Kurumlarında ERASMUS Programının Değerlendirilmesi (Giresun Üniversitesi Örneği)*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 19 (1), 61-98.
- Özkan, A. (2018). Erasmus Programı'nın Tasarım Öğrencilerinin Yaşam ve Eğitimlerine Katkısı, *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, (8), 2, 153-165
- Özkılıç, R. ve Haspolatlı, E. (2008). Türkiye'nin Avrupa Birliği Eğitim Programlarına Katılım Süreci. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 151-172
- Papatsiba, V. (2005). Student Mobility in Europe: An Academic, Cultural and Mental Journey? Some Conceptual Reflections and Empirical Findings. *International Perspectives on Higher Education Research*, 3, 29-65.
- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. California: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. (3. Edition). California: Sage Publications.
- Rençber, A. (2005). *Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları: Genel Eğitim Programı Çerçevesinde Yükseköğretim Alanında AB Programı (ERASMUS)*. Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu. Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, Ankara

- Saban, A.,Çenberci,S.,Çenberci, E. (2019); Lisans Öğrencilerinin Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programı'na İlişkin Farkındalıkları ve Tutumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18:69.
- Sancak, A. (2009). *Kültürlerarası Diyalog Açısından Öğrenci Değişim Programları. Erasmus Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Sabuncuoğlu, Z. (2000). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Sabuncuoğlu, Z. (2005). *İnsan Kaynakları Yönetimi*. (2. Baskı). Bursa: Furkan Ofset
- Sebüktekin, H. (1981). *Yüksek Öğretim Kurumlarımızda Yabancı Dil İzleneleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Meslekî Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 149.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Öğretmenlerin bilişim teknolojilerinin kullanımıyla ilgili görüşleri. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı, 28-30 Kasım 2001, Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Shaaban, K. (2001). Assessment of Young Learners. *Forum*, 39 (4), 36-44
- Sigalas, E. (2010). Cross-Border Mobility and European Identity: The Effectiveness of Intergroup Contact During the ERASMUS Year Abroad. *European Union Politics*, 11 (2), 241–265.
- Sinanoğlu, O. (2004). *Bye Bye Türkçe*. İstanbul: Otopsi Yayınları.
- Sözer, E. (1984). Amerika Birleşik Devletleri'nde Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 131-146.
- Stahl, K., G., Miller, L., E. and Tung, L. R. (2002). Toward The Boudaryless Career a Closer Look at The Expatriate Career Concept and The Perceived Implications of an International Assignment, *Journal of World Business*, 37, 216-227.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. New Delhi: SAGE Publications.

- Stilianos, P.; Georgios, A.; Vasilik, K; and Labros, S. (2013), The Erasmus Student Mobility Program and Its Contribution to Multicultural Education: The Case of Tecnological Education Institute of Thessaly. *Journal of Educational and Social Research*, 3 (3), 181-200.
- Stone, A. (2014). *Naspa's New Professionals Institute: Exploring The Personal and Professional Impact af a Two-Day, Intensive Professional Development Experience*, Yüksek lisans Tezi. University of Nebraska, Lincoln.
- Süngü, H. ve Bayrakçı, M. (2010). Bolonya Süreci Sonrası Yükseköğretimde Akreditasyon Çalışmaları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (4), 895-912.
- Süter, Z (2008). *Türkiye'deki Yüksek Öğretim Kurumlarında Erasmus Değişim Programlarını Yürüten Birimlerin Kurumsal Yapılarının İncelenmesi ve Bir Modelleme Çalışması*. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransızca Mütercim-Tercümanlık Yüksek Lisans Tezi
- Şahin, İ. (2007). *Perceptions of Turkish Exchange Students of the European Union's Erasmus Program*. Yüksek lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Şirin, T. (2005). *Kişisel Gelişim Medeniyeti* (1. Basım). İstanbul: Armoni Yayıncılık.
- Tat, M. (2007). *Zihin Dili Programlaması (NLP)'nın Kişisel Gelişim ve Kişilerarası İletişim Üzerindeki Etkileri*, Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Taymaz, H. (1992). *Hizmet İçi Eğitim Temel Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Tedick, D. J. and Klee, C. A. (1998). Alternative Assessment in the Language Calsroom. *Center for Applied Linguistics* ,
- Teichler, U. and Janson, K. (2007). The Professional Values of Temporary Study in Another European Country: Employment and Work of Former Erasmus Students. *Journal of Studies in International Education*, 11 (3), 486-495.
- Tokur, B. (2006). *Kişisel Gelişim (NLP) ve Din Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Torres, Raymond (2001). Towards a Socially Sustainable World Economy: An Analysis of The Social Pillars of Globalization. *ILO Publication*. Geneva, ILO Labour Organizations, 7
- Ulusal Ajans (UA), Erasmus Program Rehberi, 2017. [http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-\(tr\).pdf?sfvrsn=0](http://www.ua.gov.tr/docs/default-source/ErasmusPlus/erasmus-2017-program-rehberi-(tr).pdf?sfvrsn=0). 15.05.2019
- Ulusal Ajans Başkanlık ve Yapısı. (Ulusal Ajans, 19 Nisan 2019). Erişim Adresi: <http://www.ua.gov.tr/kurumsal/ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>.
- Ünal, M. (2011). *Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının CIPP (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) Modeline Göre Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, M. ve Özdemir, M. Ç. (2013). Avrupa Birliği Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (2), 153-182.
- Vizder, Erasmus Plus Genel Yapı. Erişim Adresi: <http://www.vizder.org/?pnun=5&pt=PROGRAMLAR>. 20.06.2019
- Wiers-Jenssen J. (2002). Norwegian Students Abroad: Experiences of Students From Europe's Northern Boundary. *16th Australian International Education Conference – New times, New Approaches*. Hobart, Tasmania.
- Wright, S. M.; Levine, R. B.; Beasley, B. W.; Haidet, P.; Gress, T. W.; Caccamese, S.; Brady, D.; and Marwaha, A. (2006). Personal Growth Than Its Correlates During Residency. *Training Medical Education*, 40 (8), 737-745.
- Yağcı, E., Ekinci, C. E., Burgaz, B., Kelecioğlu, H. ve Ergene, T. (2007). Yurtdışına Giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus Öğrencilerinin Memnuniyet Düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 229-239.
- Yardımcı, A. (2014). The Effect of Erasmus Exchange Program on Attitudes Towards Learning English as a Foreign Language, Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin

- Yarım, D. (2004). *İşletme Çalışanlarında Bireysel Gelişim ve Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6.Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yiğit, E. Ö., Kösterelioğlu, M.A., Sezer, T. & Kösterelioğlu, İ. (2009). *Erasmus Experiences of Exchange Students*, 1. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, (Çanakkale; 1-3 Mayıs)
- YÖK (2007). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi*. Ankara: T.C. Yükseköğretim Kurulu.
- Zerman, S. (2014). The Impacts of Study Abroad Opportunities on International Students. *Thesis. Rochester Institute of Technology*, (3), 201-227.

EKLER**Ek-1: Görüşme Formu****Değerli Katılımcı,**

Bu araştırmanın amacı erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin karşılaştıkları sıkıntıları belirlemek ve erasmus+ değişim programına katılan öğrencilerin kişisel gelişim, mesleki gelişim ve dil becerileri açısından katkısını ölçmektir. Bu kapsamda Düzce Üniversitesi'nde erasmus+ değişim programından yararlanan öğrencilere görüşme uygulaması yapılacaktır. Elde edilecek sonuçlar programın etkililiğini ortaya koyacak ve daha sonra bu programdan faydalanmak isteyen öğrencilere ışık tutacaktır. Bu konudaki görüş ve düşünceleriniz bilimsel çalışma dışında kullanılmayacak ve herhangi bir kişi veya kuruluşla paylaşılmayacaktır. Görüşmede ses kayıt cihazı kullanılacak ve arzu etmediğiniz kısımlar silinecektir ya da mail ortamı üzerinden veriler toplanacaktır.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgileriniz, ikinci bölümde ise araştırmamızın amacına yönelik sorular bulunmaktadır. Sorulara hassasiyet ve duyarlılıkla cevap vermeniz çalışmamız adına daha sağlıklı sonuçlara ulaşmamızı sağlayacaktır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Beyza ŞAHİN

Düzce Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Yönetimi ve Denetimi

I. BÖLÜM

Bu bölüm kişisel bilgilerinizi içermektedir.

1. Cinsiyetiniz

() 1. Kadın () 2. Erkek

2. Yaşınız

() 1. 15-20 () 2. 21-25 () 3. 26-30 () 4. 30 ve yukarısı

3. Enstitünüz / Fakülte / Yüksekokul /vb. adı:

.....

4. Bölüm adı?

.....

5. Öğrenim türünüz?

() 1. Normal Öğretim () 2. İkinci Öğretim

6. Yurtdışındayken kaçınıcı sınıftaydınız?

() 1. Birinci sınıf () 2. İkinci sınıf () 3. Üçüncü sınıf

() 4. Dördüncü sınıf () 5. Staj

7. Hangi ülkede erasmus değişim programından faydalandınız?

.....

8. Ailenizle hangi şehirde yaşıyorsunuz?

.....

9. Ailenizin aylık geliri tahminen ne kadar?

- ☐ 1. 0 -1000 TL ☐ 2. 1001- 2000 TL ☐ 3. 2001- 3000 TL
☐ 4. 3001- 4000 TL ☐ 5. 4001 TL – 5000 TL ☐ 6. 5001 TL ve üzeri

10. Annenizin eğitim seviyesi nedir?

- ☐ 1. Okur – yazar değil ☐ 2. İlköğretim ☐ 3. Lise
☐ 4. Ön Lisans ☐ 5. MYO / Lisans ☐ 6. Yüksek Lisans ve üzeri

11. Babanızın eğitim seviyesi nedir ?

- ☐ 1. Okur – yazar değil ☐ 2. İlköğretim ☐ 3. Lise
☐ 4. Ön Lisans ☐ 5. MYO / Lisans ☐ 6. Yüksek Lisans ve üzeri

12. Değişim programı sayesinde kaç ülke görme fırsatınız oldu?

- ☐ 1. 1- 2 ülke ☐ 2. 3- 4 ülke ☐ 3. 5 ve üzeri

13. Yurtdışına ilk kez Erasmus+ değişim programı sayesinde mi çıktınız?

- ☐ 1. Evet ☐ 2. Hayır

14. Fırsatınız olsa tekrar değişim programından faydalanmak ister misiniz?

- ☐ 1. Evet ☐ 2. Hayır

II. BÖLÜM

Görüşme Soruları

1. Erasmus+ değişim programı'ndan faydalanmaya nasıl karar verdiniz?

- a) Katılım amacınız neydi?
- b) Amaçlarınızdan hangilerine ulaşabildiniz?

2. Programın size nasıl bir katkısı oldu?

- a) Akademik açıdan nasıl bir katkısı oldu?
- b) Mesleki gelişim açısından nasıl bir katkısı oldu?
- c) Sosyal açıdan nasıl bir katkısı oldu?
- d) Kişisel gelişim açısından nasıl bir katkısı oldu?
- e) Dil gelişimi açısından nasıl bir katkısı oldu?

3. Gitmeden önce İngilizce düzeyiniz neydi?

4. Programla birlikte yabancı dil becerilerinizde nasıl bir gelişme oldu?

- Okuma (Reading)
- Yazma (Writing)
- Dinleme (Listening)
- Konuşma (Speaking)

5. Döndükten sonra herhangi bir yabancı dil sınavına (Okulun açtığı erasmus sınavı, OLS, YDS, YÖKDİL) katıldınız mı? Sınav sonucunuzda önceye göre bir değişiklik oldu mu?

6.Dil becerilerindeki gelişmenin sosyal ilişkilerinize nasıl bir katkısı oldu?

- Uluslararası arkadaş edinmede:
- Akademik anlamda:
- İş ağı bağlantıları kurmada:

7.Erasmus Değişim Programı'na katılmanız, mesleki / akademik planlarınızda herhangi bir değişikliğe sebep oldu mu?

8.Erasmus Değişim Programının iş bulmanız konusunda katkıları olacağını düşünüyor musunuz? Kazandırdığı hangi özellik ve kabiliyetlerin sizi ön plana çıkaracağını düşünüyorsunuz?

9.Yabancı olduğunuz bir ülkede ne tür zorluklarla karşılaştınız? Örnek verebilir misiniz?

- Yurt dışına çıkmak
- Farklı bir kültüre adapte olmak
- Farklı bir üniversitenin sistemine alışmak
- Yabancı dilde eğitim almak
- Farklı bir iş ortamına alışmak (staj)

10.Karşılaştığınız zorluklarla nasıl başa çıktınız? Örnek verebilir misiniz?

11.Olumlu – olumsuz tecrübelerinizi paylaşabilir misiniz?

12.Sizce karşılaştığınız zorluklar kişisel gelişimize katkıda bulundu mu? Ne tür katkıları oldu? Örnek verebilir misiniz?

13.Programın ve program uygulamasının iyileştirilmesine yönelik öneri ve tavsiyeleriniz var mıdır?

Ek-2: Etik Kurul Belgesi

Evrikk Tarih ve Sayısı: 16/01/2019-E.3515

Y.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Etik Kurul Bürosu

Sayı : 52408282/1007
Konu : Etik Kurul Kararı

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgili : 17/12/2018 tarihli, 72995 sayılı ve Etik Kurul Kararı konulu yazı

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi tezli yüksek lisans programı öğrencisi Beyza ŞAHİN'in Düzce Üniversitesinde uygulamak istediği " Erasmus+Değişim Programına Katılan Öğrencilerin Yaşadıkları Tecrübeler, Programın Kişisel ve Mesleki Gelişim ile Dil Becerilerine Etkileri başlıklı tez çalışmasının etik olarak uygun olduğuna dair Kurulumuzca alınan 27.12.2018 tarihli ve 2018/59 Karar sayılı karar ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr. İlhan GENÇ
Bilimsel Araştırma ve Yayıncı Etik Kurulu
Başkanı

İLK :
27.12.2018 tarihli ve 2018/59 Karar sayılı karar.

<http://ehyb.duzce.edu.tr/revisyon/degutadi/BelgeDugulan.aspx>

BAŞKOL NO: "BESLBRICE"

Esas Belg. Yönetim No: 52408282/1007-E.3515

Tel: (0382) 542 11 50

E-Posta: gensev@duzce.edu.tr

Faks: (0382) 542 11 51

Elektronik Adres: www.gensev.duzce.edu.tr

Araştırma Yönetim No: 52408282/1007-E.3515

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.